

EXTERNE OMGEVINGSANALYSE

INHOUDSTAFEL

INLEIDING

DEEL I : MENSEN

- 1. Demografie**
 - 1.1. Bevolkingscijfers
 - 1.2. Bevolkingsevolutie
 - 1.3. Leeftijdsstructuur
 - 1.4. Gezinnen
 - 1.5. Burgerlijke staat
 - 1.6. Niet-Belgen
- 2. Sociaal leven**
 - 2.1. Leefloon
 - 2.2. Kansarmoede
 - 2.3. Betalingsachterstand
 - 2.4. Verhoogde tegemoetkomingen
 - 2.5. Medische voorzieningen
 - 2.6. Kindervoorzieningen
 - 2.7. Oudervoorzieningen
- 3. Sport en cultuur**
 - 3.1. Culturele evenementen
 - 3.2. Bibliotheek
 - 3.3. Sportverenigingen
 - 3.4. Jeugdverenigingen
- 4. Onderwijs**
 - 4.1. Kleuteronderwijs
 - 4.2. Lager onderwijs
 - 4.3. Secundair onderwijs
 - 4.4. Leerlingenmobiliteit
 - 4.5. Buitengewoon onderwijs

DEEL II : VOORSPOED

- 5. Economie**
 - 5.1. Inkomen en welvaart
 - 5.2. Werken
 - 5.3. Ondernemen
- 6. Ruimtelijke ordening**
 - 6.1. Grootte gemeente
 - 6.2. Bebouwing
 - 6.3. Gekadastreerd grondgebruik
- 7. Wonen**
 - 7.1. Gebouwen
 - 7.2. Vastgoed
 - 7.3. Sociale huur

DEEL III : VREDE

- 8. Criminaliteit en veiligheid**
 - 8.1. Criminaliteit
 - 8.2. Verkeersveiligheid
 - 8.3. Drugmisdrijven

DEEL IV : PLANEET

9. Technologie

9.1. Energie

9.2. Afval

9.3. Verplaatsingen

DEEL V : PARTNERSCHAPPEN

INLEIDING

Deze externe omgevingsanalyse geeft een statistische kijk op Essen. Door de cijfers te vergelijken met die van andere gemeenten, kan het bestuur mogelijke trends en evoluties onderkennen. Zo ontstaat een objectief beeld dat ruggeleuning biedt aan het gemeentelijk beleid.

De omgevingsanalyse gebruikt de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties als invalshoek. Ze vormen een uitgelezen kader om een antwoord te bieden op de uitdagingen van vandaag en morgen. Via 17 doelstellingen streven de VN naar een duurzame wereld in 2030. In deze inclusieve en universele agenda is ontwikkeling onlosmakelijk verbonden met respect voor onze planeet en haar bewoners. Alle 17 doelstellingen raken aan lokale bevoegdheden. Ook in Essen zijn deze uitdagingen volop aanwezig. Elk gemeente, hoe klein ook, kan een aanzet geven om tot een globale oplossing te komen. Elke steen die we verleggen, is de moeite waard.

DUURZAME ONTWIKKELINGS DOELSTELLINGEN

De gemeente is de overheid die het dichtst bij de bevolking staat. Daarom is het de uitgelezen partner voor de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. De omgevingsanalyse is daarbij een eerste stap. Met de data kan Essen aan de slag. Elk onderdeel raakt een thema van de doelstellingen. Op deze manier vormen de SDG's een basis voor het verdere plannings- en beleidsproces.

Alle verschillende doelstellingen zijn duidelijk met mekaar verbonden. Deze verwevenheid maakt dat het moeilijk is om zich aan een 'zeventiendeling' te houden. Daarom zijn de doelstellingen gegroepeerd. De analyse is ingedeeld in vijf verschillende thema's. Deze thema's vormen de hoofdgroepen van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen: Mensen, Voorspoed, Planeet, Partnerschappen en Vrede. Aan elk project hangen we een duurzame ontwikkelingsdoelstelling. Het blijft in de eerste plaats een statisch rapport, maar door *links* aan te brengen, zetten we de eerste stap naar de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Het omzetten naar meetbare doelstellingen en op basis daarvan het lokaal beleid bijsturen, zijn nog een hele oefening. Dit maakt deel uit van een volgende fase, waarbij we iedereen betrekken. Enkel door er over te spreken, samen na te denken, zet de gemeente Essen stappen naar een duurzamere wereld.

Essen vergelijkt zich altijd met de omringende Vlaamse gemeenten, het Vlaams gewest, de provincie Antwerpen, het arrondissement Antwerpen en de socio-economische Belfius-cluster. Essen vergelijkt zich niet met Nederlandse gemeenten. Dit is een gebrek. De reden daarvoor is dat de statistische gegevensverzameling in Nederland anders gebeurt dan in Vlaanderen. Dit maakt elke vergelijking zinloos.

Deze uitgebreide statistische analyse geeft hopelijk toch een leuk en goed inzicht in de gemeente Essen. Hopelijk zet de veelheid van data de lezer ertoe aan om na te denken en ze te kaderen in het duurzaam ontwikkelingsbeleid.

Veel leesplezier!

DEEL I : MENSEN

Het eerste deel omvat vijf duurzame ontwikkelingsdoelstellingen die gezamenlijk onder de noemer 'mensen' vallen. We linken niet aan elke onderverdeling een doelstelling, dit is voor een volgende fase. Het valt zeker niet uit te sluiten dat een onderdeel van de analyse een link heeft met andere (hoofdgroepen van) duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

De hoofdgroep 'mensen' omvat de doelstellingen over armoede, honger, gezondheid en welzijn, onderwijs en gendergelijkheid.

1. Demografie

De demografische cijfers van de omgevingsanalyse schetsen niet alleen momentopnames van de bevolkingsaantallen, maar ook onderliggende evoluties. Ze proberen de bevolking ook uit te drukken in bepaalde groepen en concentraties.

1.1. Bevolkingscijfers

Voor we evoluties en/of bepaalde groepen in onze Essense bevolking vergelijken met andere gemeenten, geven we de cijfers weer in absolute aantallen (totaal aantal bewoners).

Tabel 1.1.a. Bevolkingsaantallen vergelijkingsgroep

	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020	2021
Vlaams Gewest	6.117.440	6.208.877	6.306.638	6.381.859	6.444.127	6.516.011	6.589.069	6.629.143	6.653.062
Prov. A'pen	1.676.501	1.706.698	1.740.029	1.768.356	1.787.944	1.810.428	1.832.104	1.843.588	1.849.316
Arr. A'pen	961.131	977.612	998.211	1.017.197	1.027.342	1.039.943	1.051.301	1.057.736	1.059.839
Cluster V12	543.675	554.110	562.242	567.143	571.828	577.087	581.480	584.161	586.365
Cluster V4b	210.079	213.563	216.986	219.308	221.885	224.124	226.802	228.103	228.816
Essen	17.143	17.636	17.919	18.066	18.427	18.792	19.038	19.162	19.196
Kalmthout	17.504	17.587	17.952	18.184	18.192	18.490	18.695	18.872	19.020
Wuustwezel	18.605	19.013	19.371	19.731	20.124	20.459	20.970	21.213	21.346
Kapellen	26.104	26.297	26.437	26.506	26.702	26.750	26.850	26.981	27.157
Stabroek	17.627	17.833	17.961	18.140	18.407	18.498	18.710	18.789	18.680
Brecht	26.730	27.406	27.801	28.016	28.248	28.786	29.268	29.454	29.809
Brasschaat	37.133	37.014	37.189	37.286	37.480	37.792	37.946	38.223	38.211

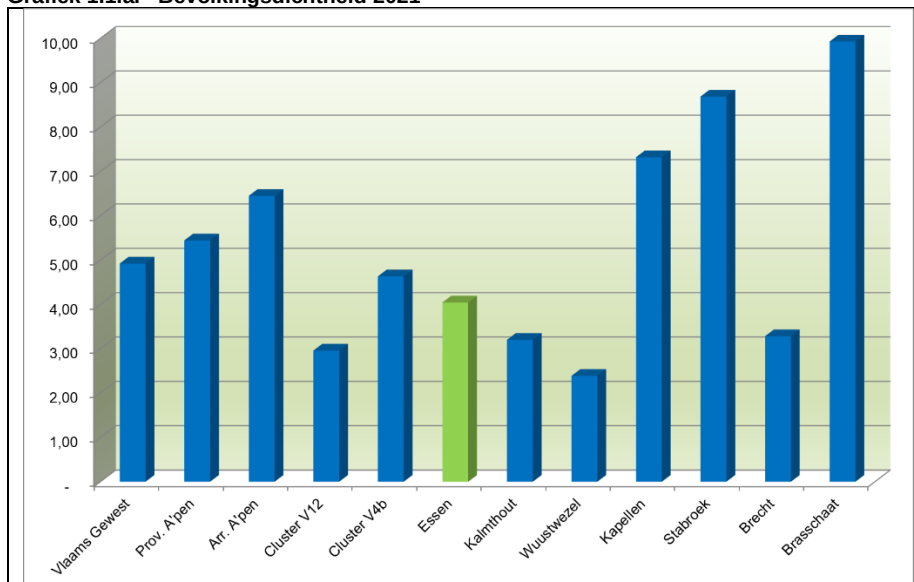
Tabel 1.1.a. geeft de bevolkingsaantallen weer van 2007 tot en met 2021 voor het Vlaams gewest, de provincie Antwerpen, arrondissement Antwerpen, Belfius-cluster V12, Essen, Kalmthout, Wuustwezel, Kapellen, Stabroek, Brecht en Brasschaat. Deze groepen en gemeenten vormen voor de rest van de gehele omgevingsanalyse de vergelijkingsbasis. De vergelijkingen grijpen zo veel als mogelijk (soms ontbreekt de informatie) terug naar deze eenheden. Tabel 1.1.a. geeft aan dat Essen, Kalmthout en Stabroek dicht bij mekaar liggen wat betreft grootte van de bevolking. Andere eenheden verschillen

sterk (met het Vlaams Gewest als duidelijkste voorbeeld). Om scheeftrekkingen eruit te halen, linken we de absolute gegevens in veel vergelijkingen met het aantal inwoners

Voor de cijfers van 1 januari 2021 beschikt de dienst bevolking over de meest actuele gegevens uit het bevolkingsregister. Een naakt cijfer op zich zegt niet veel. De stad Antwerpen bijvoorbeeld telde op 1 januari 2021 liefst 529.417 inwoners, ten opzichte van 19.196 voor Essen. De aandachtige lezer merkt op dat de stad Antwerpen veel groter is dan de gemeente Essen, wat maakt dat de stad Antwerpen verschillende resultaten in een bepaalde richting scheef trekt.

Om naar een betere vergelijking toe te werken, is het aangewezen om de bevolkingsdichtheid te berekenen. Op grafiek 1.1.a. is het effect van de stad Antwerpen duidelijk merkbaar. Zowel de provincie als het arrondissement Antwerpen heeft een grotere bevolkingsdichtheid dan de gemeente Essen (en ook Vlaanderen). In 2021 telt Essen 4,04 inwoners per vierkante kilometer. Deze bevolkingsdichtheid ligt hoger dan het cijfer van de socio-economische cluster V12, maar lager dan de recentere (V4b). Kalmthout, Wuustwezel en Brecht tellen nog minder inwoners in vergelijking tot hun oppervlakte dan Essen. De reden daarvoor ligt waarschijnlijk in de grote natuur- en legergebieden (Kalmthoutse Heide en Groot schietveld) in deze gemeenten. Kapellen, Stabroek en Brasschaat zijn dan weer duidelijk dichter bevolkt dan Essen. De ruimtelijke ordening kan een reden zijn, maar we stellen ook vast dat de band rond Antwerpen (Kapellen, Brasschaat en Stabroek) dichter bevolkt is. Dit is misschien een bewijs voor de economische geografie die het uitdijen van de stad naar de buitengebieden voorstelt. Volgens deze theorie zijn het in de eerste plaats de 'rijkere' inwoners die de kernstad verlaten voor de groene rand. Aan de andere kant werpen de eerder landelijke gemeenten voorlopig nog een dam op tegen de uitdijende stad. Wellicht slagen ze hierin door de relatief grotere afstand en beperktere bereikbaarheid van de kernstad.

Grafiek 1.1.a. Bevolkingsdichtheid 2021

1.2. Bevolkingsevolutie

Naast de momentopnames, zoals hierboven beschreven, is er de evolutie van de bevolking. Naar beleid toe kan het interessant zijn om te weten of een bevolking aangroeit en aan welke snelheid. Daarbij kijken we niet alleen naar de gekende bevolkingsaantallen. De bevolkingsaantallen namen in het verleden in Essen sterk toe. Over de periode 2005 tot en met 2021 groeide de Essense bevolking met 13 procent. Dit is in de vergelijkingsgroep (zie tabel 1.2.a.) de op twee na sterkste stijger. De

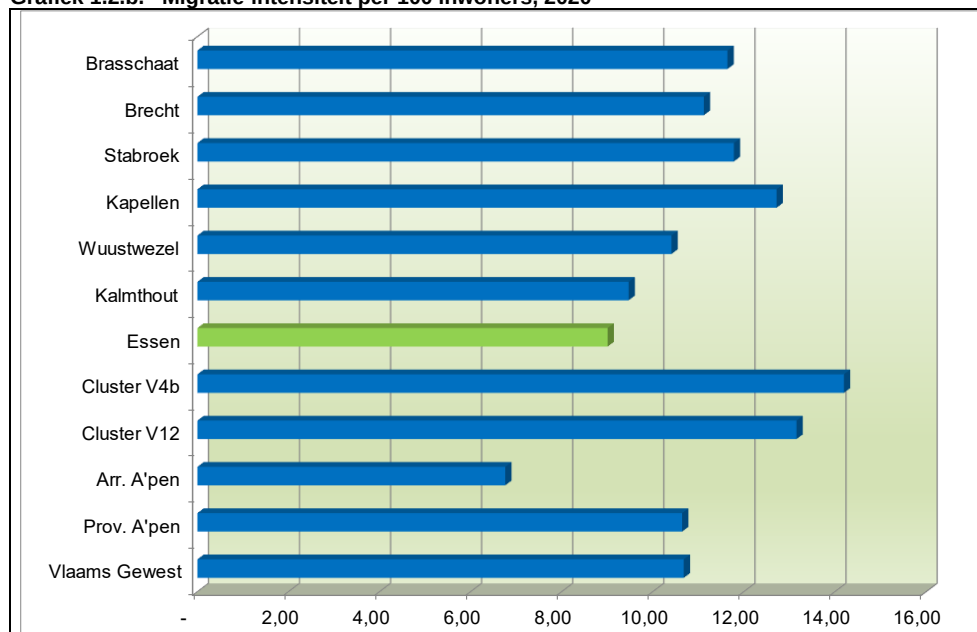
Wuustwezelse bevolking groeide nog meer in dezelfde periode met 17%, evenals de Brechtse bevolking met 14 procent.

Tabel 1.2.a. Bevolkingsaangroei

	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020	2021
Vlaams Gewest	101,23	102,74	104,36	105,60	106,64	107,82	109,03	109,70	110,09
Prov. A'pen	101,41	103,23	105,25	106,96	108,15	109,51	110,82	111,51	111,86
Arr. A'pen	101,29	103,03	105,20	107,20	108,27	109,60	110,80	111,47	111,70
Cluster V12	101,64	103,59	105,11	106,03	106,91	107,89	108,71	109,21	109,62
Cluster V4b	101,45	103,13	104,78	105,90	107,15	108,23	109,52	110,15	110,49
Essen	101,61	104,53	106,21	107,08	109,22	111,38	112,84	113,57	113,77
Kalmthout	100,37	100,84	102,94	104,27	104,31	106,02	107,20	108,21	109,06
Wuustwezel	102,32	104,56	106,53	108,51	110,67	112,51	115,32	116,66	117,39
Kapellen	100,50	101,24	101,78	102,04	102,80	102,98	103,37	103,87	104,55
Stabroek	101,11	102,29	103,03	104,06	105,59	106,11	107,33	107,78	107,15
Brecht	102,69	105,29	106,81	107,63	108,53	110,59	112,44	113,16	114,52
Brasschaat	99,87	99,55	100,02	100,29	100,81	101,65	102,06	102,81	102,77

Grafiek 1.2.b. geeft de wijzigingen in het inwonersaantal weer als gevolg van migratie. De grafiek geeft de migratie-intensiteit weer. Deze parameter is de som van de inkomende bewegingen en de uitgaande bewegingen. Omdat de resultaten van de migratie-intensiteit zo verschillend zijn per eenheid inde vergelijkingsgroep, werd de parameter gerelateerd tot het aantal inwoners. Op die manier wordt vanuit een vergelijkbare basis vertrokken. Grafiek 1.2.b. geeft de migratie-intensiteit weer per 100 inwoners.

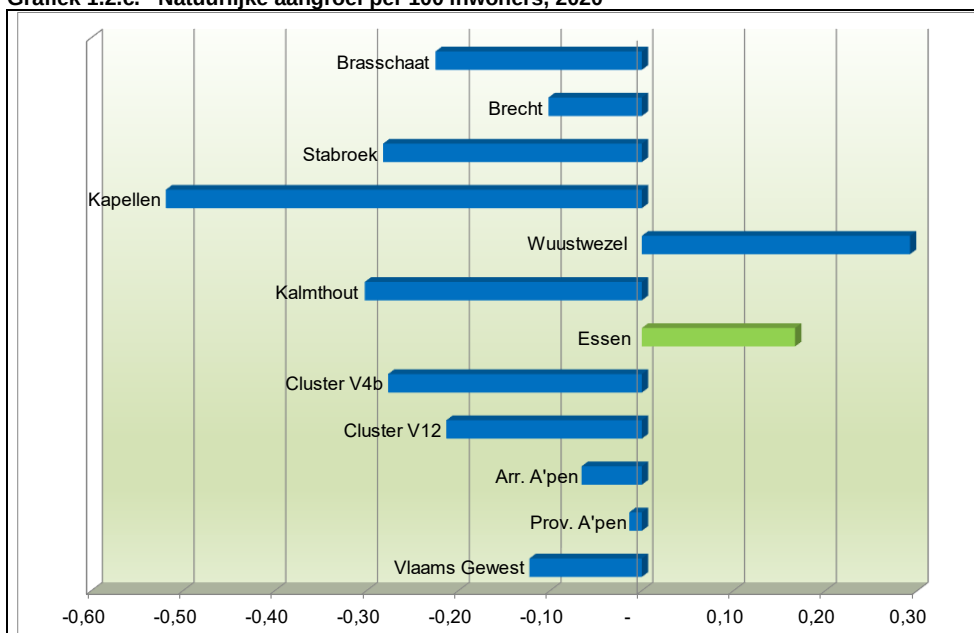
Grafiek 1.2.b. Migratie-intensiteit per 100 inwoners, 2020

In 2020 heeft Essen een migratie-intensiteit van 9,01 per 100 inwoners. Hiermee scoort Essen (samen met Kalmthout) bij de laagsten in de vergelijkingsgroep. Vooral de rand van Antwerpen (Kapellen, Stabroek, Brasschaat) halen hogere scores. Voor Essen betekent de score van 9,01 per 100 inwoners dat in 2020 in totaal 1.726 inwoners meer in Essen zijn komen wonen vanuit een andere Vlaamse gemeente of vanuit een ander land dan dat er vertrokken zijn. 2020 was voor verhuizingen een apart jaar, mede door COVID. Toch kent Essen in de hele periode vanaf 2005 tot 2020 de laagste migratie-intensiteit per 100 inwoners. Ondanks deze jaarlijkse laagste score, nam de parameter tussen 2005 en 2020 toe met 28 procent.

Naast migratie kan een bevolking ook aangroeien door geboorten, of krimpen door sterftes. Dit is het natuurlijk aangroeisaldo. Uit grafiek 1.2.c. leiden we af dat de bevolking enkel in Essen en Wuustwezel een positieve toename kende dankzij het surplus van geboorten ten opzichte van het aantal sterftes. Essen kende een surplus van 0,17 geboortes per 100 inwoners. Ook hier geldt dat 2020 een uitzonderlijk genoemd moet worden, mede door COVID. Niettemin is er een trend te ontdekken. Alle gemeenten en andere gehelen in de vergelijkingsgroep kenden een stelselmatige daling van de natuurlijk aangroei over de periode 2005-2020. De twee enige uitzonderingen op deze daling zijn Essen en Wuustwezel.

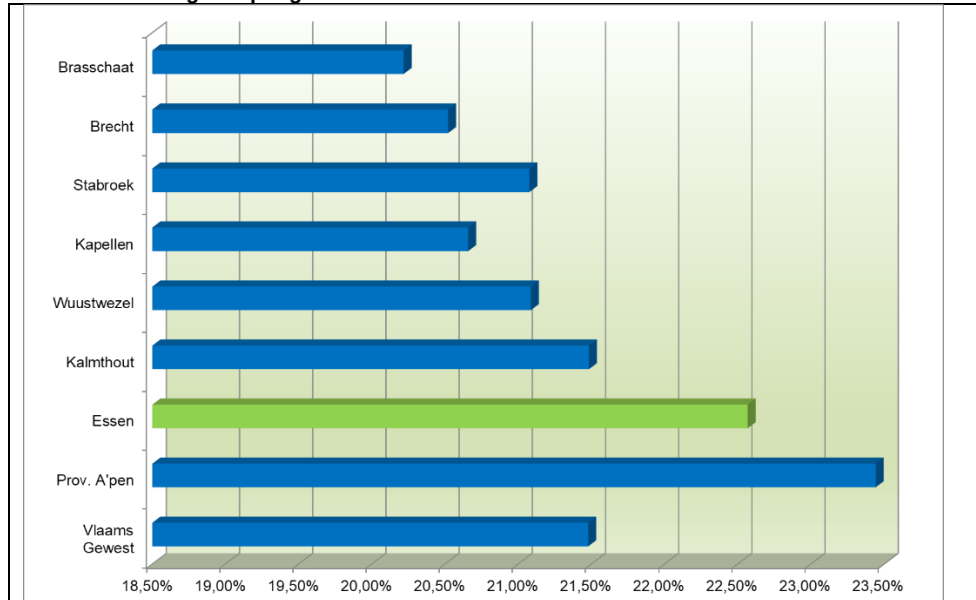
Grafiek 1.2.c. Natuurlijke aangroei per 100 inwoners, 2020

1.3. Leeftijdsstructuur

De bevolkingsleeftijd is in de eerste plaats opgedeeld in drie grote klassen, omdat ze verder ook een effect hebben op de economie en het socio-culturele en welzijnsleven. Grafiek 1.3.a. heeft betrekking op de min-20-jarigen.

Grafiek 1.3.a. Jongeren per gemeente 2021

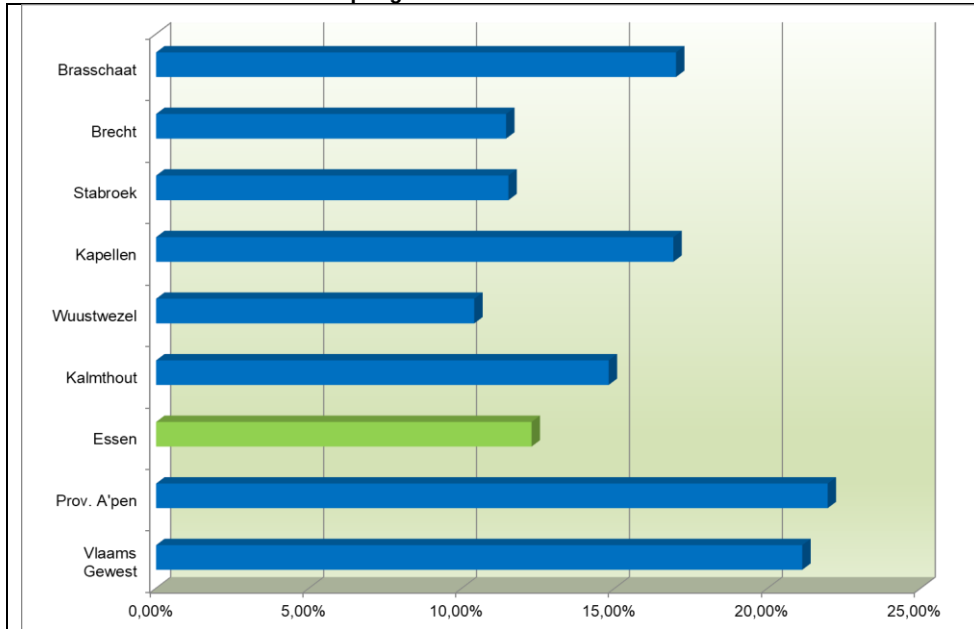
Grafiek 1.3.a. wijst uit dat Essen het grootste aandeel onder haar bevolking heeft in de jongere leeftijdsklassen. Kalmthout is de tweede gemeente, maar het verschil met Essen bedraagt toch al 1 procent. Kijken we naar de evoluties in tabel 1.3.a., dan zien we dat het aantal van de min-20-jarigen overal daalde, behalve in het arrondissement. Als het aandeel van de jeugd in de totale bevolking in 2005 aanzienlijk hoger ligt dan bij de andere entiteiten, is er sprake van een vorm van regularisatie. Als de vertrekbasis niet aanzienlijk verschilt, treedt er mogelijk een snellere ontgroening op. Allen gemeenten hebben te maken met een ontgroening. De ontgroening kan betekenen dat er minder kinderen per gezin zijn. Afhankelijk van de andere leeftijdsgroepen, kan het betekenen dat de economisch sterke groepen in aandeel zijn toegenomen.

Tabel 1.3.a. Evolutie aandeel jongeren

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
Vlaams Gewest	100,00	99,64	99,27	98,77	97,90	97,40	97,16	96,90	96,67
Prov. A'pen	100,00	99,74	99,33	99,31	98,92	98,91	99,01	98,87	98,66
Arr. A'pen	100,00	100,69	101,47	102,74	103,45	104,19	104,90	105,03	105,15
Cluster V12	100,00	98,42	97,02	95,39	93,53	92,17	91,10	89,87	88,78
Essen	100,00	97,36	95,62	93,89	92,71	91,20	90,50	89,60	89,29
Kalmthout	100,00	98,83	98,60	97,19	94,25	93,19	91,85	89,85	88,59
Wuustwezel	100,00	95,90	94,07	91,85	90,91	88,05	86,29	83,37	80,93
Kapellen	100,00	98,58	97,23	93,92	91,97	90,89	90,99	91,14	91,10
Stabroek	100,00	99,61	100,83	100,32	100,02	100,26	99,91	96,64	94,82
Brecht	100,00	97,59	95,24	92,65	88,90	86,54	84,71	82,76	82,28
Brasschaat	100,00	97,18	94,06	92,76	91,01	90,13	89,88	89,41	90,00

Grafiek 1.3.b. geeft de aandelen weer van de bewoners op een leeftijd tussen 60 en 80 jaar. Brasschaat en Kapellen tellen het hoogste aandeel ouderen. Het aandeel ouderen tussen 60 en 80 jaar in Essen is ook hier vergelijkbaar met Stabroek, net als bij de jongeren. Ook Brecht heeft een vergelijkbaar aandeel ouderen in haar bevolking.

Grafiek 1.3.b. Aandeel medioren per gemeente 2021

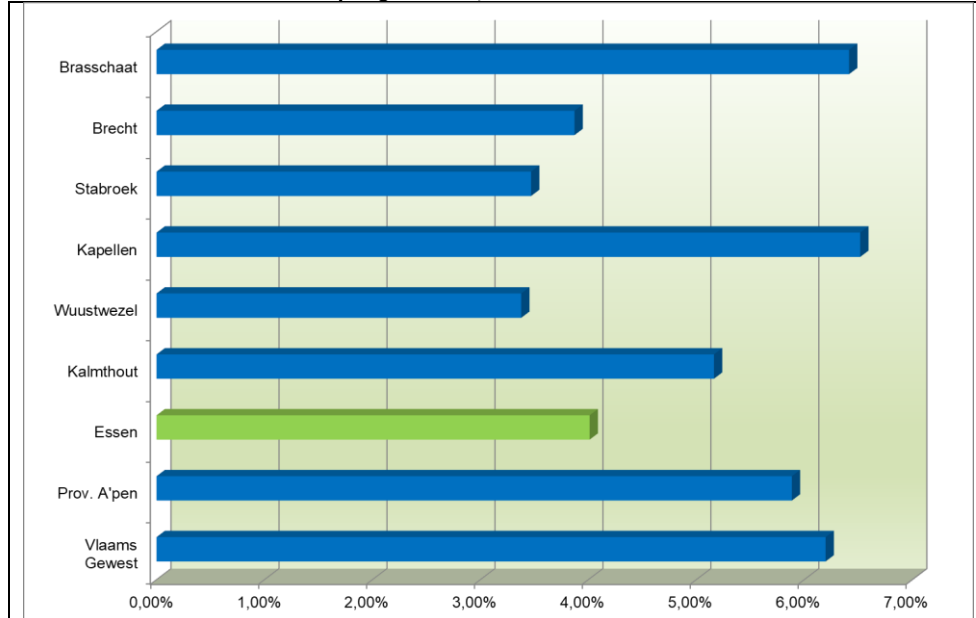
Waar bij de jongeren licht gewag gemaakt kon worden van een ontgroening, kan hier ook gesproken worden van een ontgrijzing. In alle gemeenten daalt het aandeel van medioren (60-80-jarigen). Een gedeelte van deze groep hoort niet meer bij de economische sterkere groep, wat ook de druk op de maatschappij zou moeten verlagen.

Tabel 1.3.b. Evolutie ouderen 60-80 jaar

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
Vlaams Gewest	100,00	101,14	102,44	103,02	103,86	105,59	107,93	110,33	113,73
Prov. A'pen	100,00	100,48	100,94	100,56	100,55	101,70	103,47	105,30	108,31
Essen	100,00	98,42	95,67	94,16	93,39	91,56	89,78	88,62	87,89
Kalmthout	100,00	99,63	99,16	97,15	95,91	95,87	94,32	93,29	91,69
Wuustwezel	100,00	97,74	95,64	93,87	92,16	90,36	88,88	86,71	85,19
Kapellen	100,00	99,51	98,78	98,25	98,00	97,28	97,10	96,74	95,65
Stabroek	100,00	98,90	97,76	97,06	96,10	94,71	94,24	93,17	93,32
Brecht	100,00	97,38	94,98	93,63	92,91	92,14	90,42	88,93	87,32
Brasschaat	100,00	100,13	100,45	99,98	99,72	99,20	98,38	97,98	97,30

Als gekeken wordt naar het aandeel van de senioren (leeftijd van 80-plus), dan is het aandeel in Essen vergelijkbaar met Brecht. Vooral Brasschaat en Kapellen vallen in de categorie van de senioren op met een relatief groot aandeel. Ook Kalmthout telt relatief meer senioren dan Essen. Uit de voorgaande alinea's kan afgeleid worden dat Essen een gemeente is met relatief jonge inwoners. Dat Essen een jonge gemeente is, betekent echter niet dat Essen niet verwit (aandeel senioren neemt toe). In tabel 1.3.c. is duidelijk te merken dat de bevolking in alle gemeenten verwit, enkel het tempo van verwitting is niet in alle gemeenten gelijk. In Essen nam het aandeel van de senioren tussen 2005 toe met 43 procent. Hiermee kent Essen de minst sterke stijging van de gemeenten in de vergelijking.

Grafiek 1.3.c. Aandeel senioren per gemeente, 2021

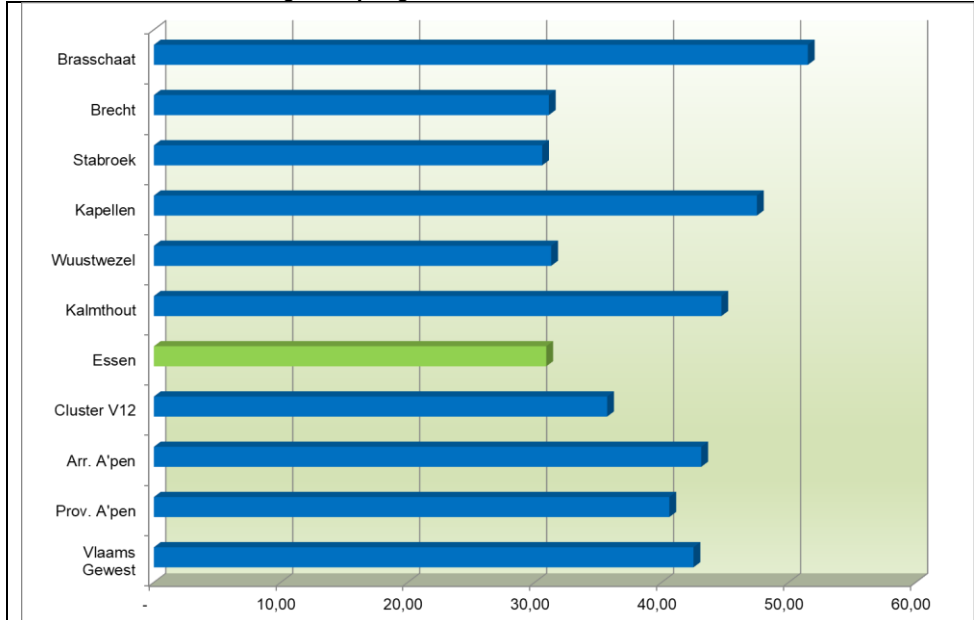
Tabel 1.3.c. Evolutie senioren

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
Vlaams Gewest	100,00	107,63	114,58	122,37	130,57	137,13	141,69	146,54	147,04
Prov. A'pen	100,00	106,23	111,54	117,44	123,40	127,77	131,31	134,68	134,47
Essen	100,00	96,34	103,35	111,48	116,10	122,73	124,14	138,65	143,08
Kalmthout	100,00	105,64	120,09	122,81	130,26	138,19	141,82	153,99	159,65
Wuustwezel	100,00	97,01	95,64	98,98	110,18	119,44	136,40	147,03	152,03
Kapellen	100,00	99,21	105,52	111,96	125,94	135,56	148,19	161,33	169,98
Stabroek	100,00	97,51	110,97	119,48	122,63	138,73	147,87	160,10	170,35
Brecht	100,00	99,38	116,86	125,61	141,46	152,25	171,54	189,03	207,34
Brasschaat	100,00	101,22	117,31	131,36	150,85	164,64	178,63	201,59	217,60

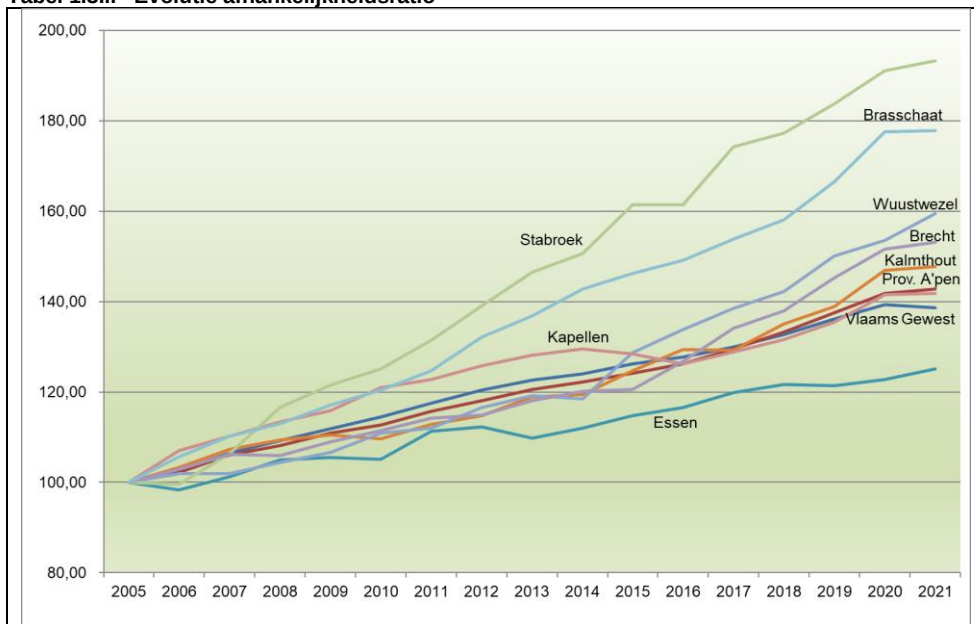
De Vlaamse gemeenschap ontwikkelde een nieuwe parameter om de nodig zorg te meten: de familiale zorgindex. Deze index is de verhouding tussen het aantal senioren (80-plus) en het inwoners in dezelfde gemeenten tussen 50 en 60 jaar. Deze index geeft een indicatie van in welke mate de eigen omgeving (lees in hoofdzaak familie) in staat is om de zorg te dragen van de ouder worden bevolking. Hoe hoger deze index, hoe meer druk er vanuit de ouderen gelegd wordt op de jongere inwoners.

De familiale zorgindex in Essen is relatief laag, net als in Brecht, Wuustwezel en Stabroek. De leeftijd van de bevolking speelt hierin een belangrijke rol. Als de bevolkingspiramide een grote groep 50-60-jarigen aangeeft, dan is deze index sowieso kleiner. De gemeenten met een iets oudere bevolking scoren logischerwijze hoger bij de familiale zorgindex. Opvallend naast de lage score van Essen, is evenwel de evolutie de afgelopen jaren. Grafiek 1.3.e geeft aan dat de index in Essen trager evolueert dan in de overige gemeenten. Essen kent dus wel een toenemende druk van een ouder wordende bevolking, maar de druk neemt nog altijd minder toe in Essen dan de omgeving.

Grafiek 1.3.d. Familiale zorgindex per gemeente 2021

Tabel 1.3.i. Evolutie afhankelijkheidsratio

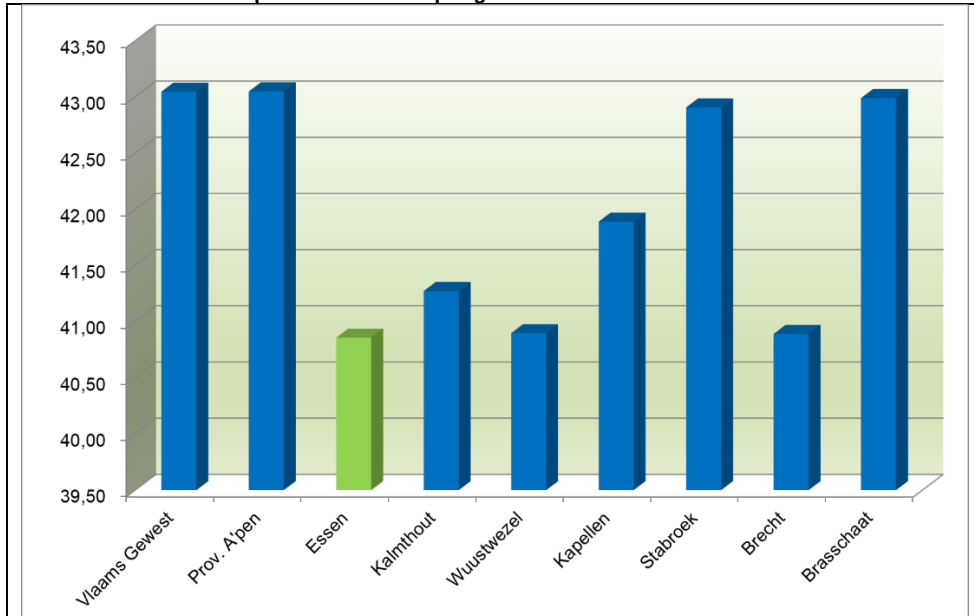

1.4. Gezinnen

Naast de pure inwonersaantallen is ook het aantal gezinnen een relevante parameter. Deze vergelijking geeft een indicatie van de grootte van de gezinnen. Dit kan belangrijk zijn in het kader van het woonvraagstuk of het leefloonrisico. Kleinere gezinnen hebben andere vragen naar de overheid toe dan grotere gezinnen.

Een eerste grafiek toont het gemiddeld aantal gezinnen per 100 inwoners. Dit krijg je door het aantal gezinnen te delen door het inwoneraantal en te vermenigvuldigen met 100. Deze werkwijze voorkomt scheeftrekkingen tussen de absolute waarden (de outliers) van de verschillende groepen. Een blik op de absolute waarden leert dat Essen 7.743 gezinnen telt in 2021. Per 100 inwoners komt dit neer op 40,86 gezinnen.

Grafiek 1.4.a. Gezinnen per 100 inwoners per gemeente 2021

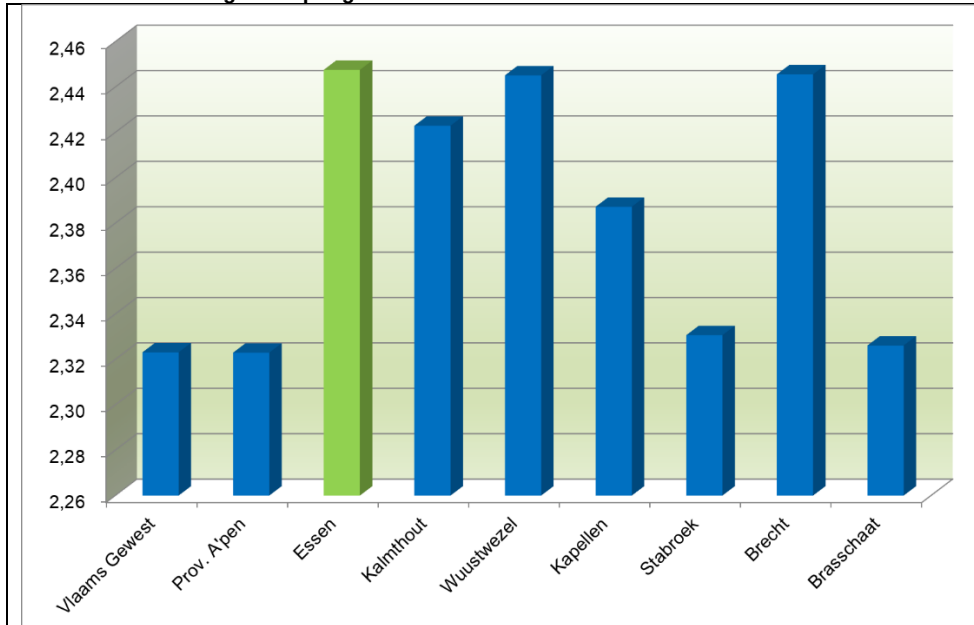

Essen telt minder gezinnen per 100 inwoners dan de anderen in de vergelijkingsgroep, met uitzondering van Wuustwezel en Brecht. Dit is een eerste indicatie van de gezinsgrootte. Daarnaast stelt de economische geografie dat jonge gezinnen (al dan niet koppels) die kleiner zijn in aantal leden per gezin, eerder in een stedelijke omgeving wonen dan buiten de stadsrand. De relatieve plattelandsschaal van Wuustwezel, Essen en Brecht kan dus een stuk van de verklaring zijn.

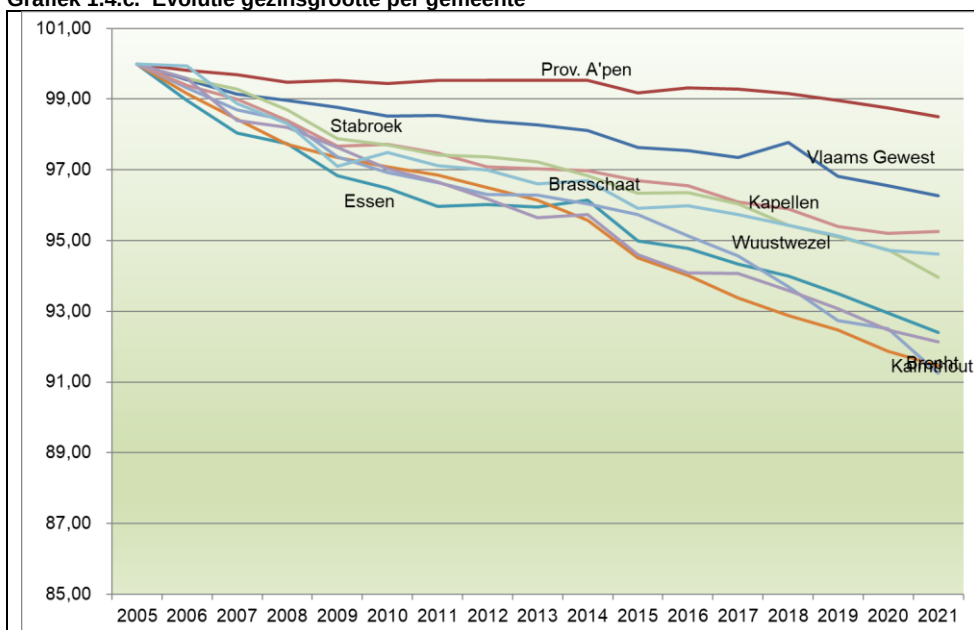
De tegenhanger van het aantal gezinnen er 100 inwoners, is de gezinsgrootte. Grafiek 1.4.b. geeft de gemiddelde gezinsgrootte weer. Essen, Wuustwezel en Brecht hebben de grootste gezinnen. In 2021 telt een gemiddeld gezin in Essen 2,45 leden. Dat Essen grote gezinnen heeft is logisch omdat Essen per 100 inwoners het laagst aantal gezinnen telde. Het verschil tussen Essen en de laagst scorende eenheid (Vlaanderen) bedraagt 5,36 procent. Een gemiddeld Essens gezin is dus om en bij 5 procent groter dan gemiddeld in Vlaanderen. Dit betekent dat de druk op de woningenmarkt in Essen lager zou moeten zijn dan elders wanneer enkele gekeken wordt naar het aantal woningen. Omgekeerd zouden de woningen in Essen iets groter moeten zijn dan elders.

Ondanks de relatief grote gezinnen in Essen, moet ook vastgesteld worden dat de maatschappijverdunning zich ook in Essen vertoont. Met deze verdunning wordt bedoeld dat de gezinnen groter in aantal worden, maar tegelijk minder gezinsleden tellen. Waar een gemiddeld gezin in Essen in 2005 nog 2,65 leden telde, is dit in 2021 nog 2,41 leden. Dit is een daling van 7,59 procent op enkel jaren tijd. Deze verdunning geeft een bijkomende druk op de woningenmarkt, ook in Essen. Anderzijds veranderen de vereisten naar het soort woning door deze maatschappelijke verdunning. Een verdunning van de maatschappij betekent ook dat sneller gekeken wordt naar een solidariteit (verlenen van zorg) vanuit de gemeenschap (gemeente, buurt) dan bij een dichtere maatschappij. Waar vroeger grotere gezinnen in staat waren om te interveniëren, is dit langzaam minder het geval.

Grafiek 1.4.b. Gezinsgrootte per gemeente 2021

Grafiek 1.4.c. Evolutie gezinsgrootte per gemeente

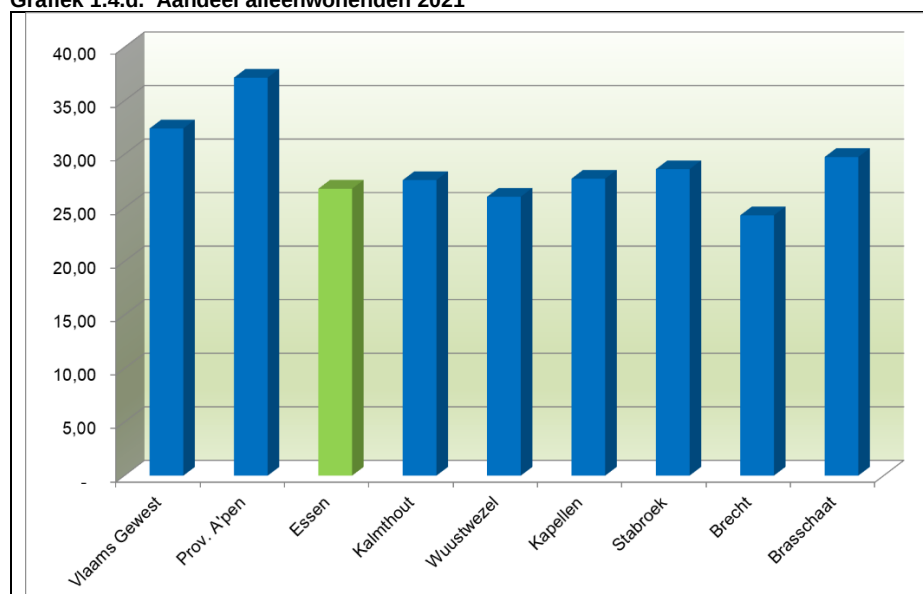

Vandaag zijn er verschillende vormen van gezinnen. Volgende grafieken en tabellen presenteren cijfers over alleenwonenden en eenoudergezinnen. De burgerlijke staat is hierbij niet van tel. Niet alle koppels hebben zich op één of andere manier geregistreerd.

Een eerste grafiek (grafiek 1.4.d.) staat stil bij het aantal alleenwonenden. Een gezin definiëren we als alleenwonend als het gezin bestaat uit één persoon, zonder inwonende kinderen. Het gaat dus zowel om jongeren (net het huiselijk nest uitgevlogen) en ouderen (weduwen,...), als de leeftijden hiertussen. De leeftijd speelt geen rol bij de indeling naar alleenwonend of niet.

Essen heeft in vergelijking met de andere gemeenten niet een speciaal ander beeld. Uit de grafiek valt af te lezen dat een stad als Antwerpen alweer een invloed heeft. Het arrondissement telt immers een merkkelijk hoger aantal alleenwonenden per 100 inwoners in vergelijking met de andere vergelijkingsgroepen. In absolute waarden zijn er 2.101 alleenwonenden in Essen.

Grafiek 1.4.d. Aandeel alleenwonenden 2021

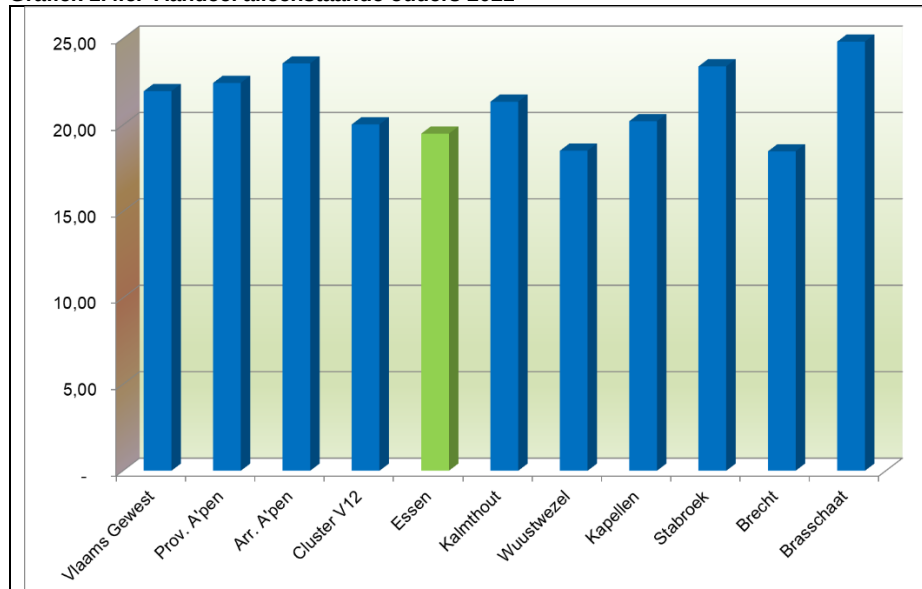
Wanneer naar de evolutie in het aantal alleenwonende gezinnen gekeken wordt, wordt opgemerkt dat over heel Vlaanderen het aantal alleenwoners steeg op 13 jaar (2008 is basisjaar). De groei was het zwakst in het arrondissement. De oorzaak hiervoor is misschien te vinden in de al hoge startpositie. In dat geval bevestigt dit de druk van de stad naar het buitengebied. Dit leidt tot een sterkere toename in de andere gemeenten, waarbij Essen, Kalmthout, Wuustwezel en Brecht een toename kenden van meer dan 35% op 13 jaar.

Tabel 1.4.a. Evolutie alleenwonenden

	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
Vlaams Gewest	101,77	104,68	107,55	110,65	113,27	116,97	121,04
Prov. A'pen	100,96	103,28	106,21	108,46	109,68	112,59	116,42
Essen	104,36	109,63	111,19	116,98	122,90	130,45	136,69
Kalmthout	101,58	104,68	110,69	116,64	124,54	131,31	137,00
Wuustwezel	105,51	109,53	113,22	115,49	124,56	137,78	147,31
Kapellen	103,56	103,31	106,32	107,97	109,81	114,10	115,83
Stabroek	106,23	109,61	109,61	116,85	119,53	127,42	136,08
Brecht	101,55	106,00	113,10	116,83	119,10	126,65	134,70
Brasschaat	105,45	104,27	106,60	107,66	108,34	110,57	114,75

Naast de alleenwonende gezinnen zijn er ook de alleenstaande ouders. Dit zijn de alleenwonenden met minstens één kind op hetzelfde adres. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat deze groep andere socio-economische wensen heeft dan de andere gezinnen. Binnen het aandeel van alleenstaande oudergezinnen vallen de hoge scores van Brasschaat (met in totaal 4.078 gezinnen) en Stabroek (met 2.252 gezinnen) op. Met hun score per 100 gezinnen halen Stabroek en Brasschaat een score die hoger ligt dan Vlaanderen. Essen telt met 1.529 alleenstaande oudergezinnen een aandeel van 19,50 procent. Hiermee scoort Essen iets hoger dan Wuustwezel en Brecht.

Grafiek 1.4.e. Aandeel alleenstaande ouders 2021

Naast het aandeel op een bepaald moment toont tabel 1.4.b. de evolutie van het aantal eenoudergezinnen. In het verleden nam het aantal eenoudergezinnen in Essen op 13 jaar tijd toe met 12 procent. Met deze evolutie scoort Essen gelijkwaardig met Brecht en Kapellen.

Wanneer we de evolutie naast de bevolkingsevolutie leggen, valt nog een tweede gegeven op: het aantal alleenstaande ouders nam op 13 jaar tijd toe met 12 procent, terwijl het aantal gezinnen op dezelfde periode eveneens met een gelijkaardig percentage steeg. Het aantal alleenstaande ouders kende over de gehele periode dus een zelfde trend als bij alle gezinnen tesamen.

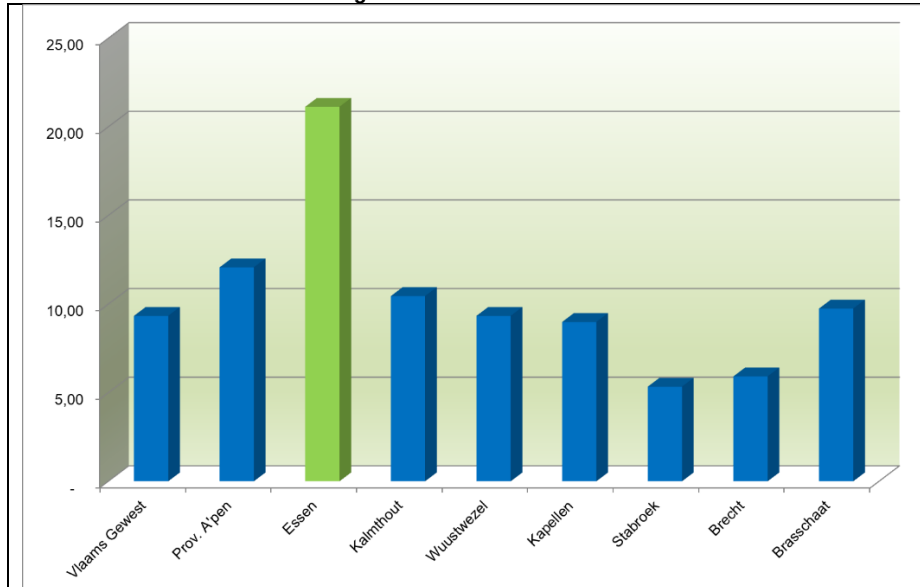
Tabel 1.4.b. Evolutie aandeel alleenstaande ouders

	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
Vlaams Gewest	101,61	104,58	107,13	109,31	111,69	113,63	116,00
Prov. A'pen	101,14	104,61	108,07	110,37	113,01	115,33	117,34
Essen	100,00	101,25	103,61	109,00	113,50	114,45	112,76
Kalmthout	99,57	103,19	107,83	111,59	116,96	115,94	121,45
Wuustwezel	98,89	103,56	113,27	111,27	111,19	119,72	119,79
Kapellen	100,29	100,15	102,58	105,36	105,07	104,63	112,09
Stabroek	102,13	95,95	102,39	112,36	120,60	124,12	124,58
Brecht	99,80	104,61	106,71	110,87	112,52	107,96	112,77
Brasschaat	103,67	102,71	106,57	108,66	115,00	117,65	115,00

1.5. Niet-Belgen

Hoofdstuk 1.5. bekijkt de nationaliteiten van de inwoners van de verschillende gemeenten, en Vlaanderen bij uitbreiding. Iemand die geen Belg is, catalogeren we als vreemdeling. We beseffen hierbij heel goed dat we andere EU-burgers ook als vreemdelingen zien. Over de graad van integratie zijn er geen objectieve gegevens.

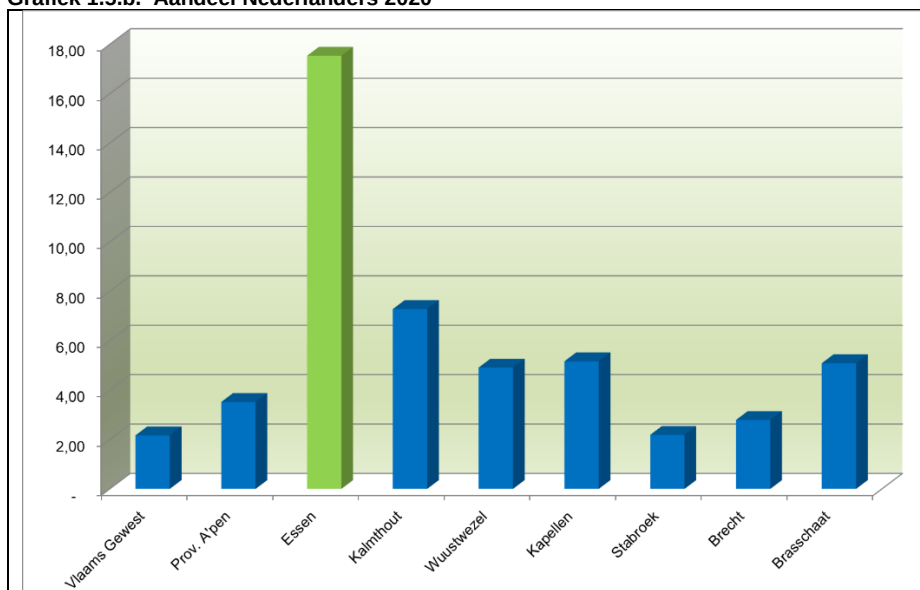
Grafiek 1.5.a. Aandeel vreemdelingen 2021

Het aandeel van niet-Belgen in Essen torent ver boven de andere eenheden uit. Met een aandeel van 21,13% van de bevolking kent Essen heel veel vreemdelingen. Zeker als we zien dat de provincie Antwerpen slechts een score haalt van 12,07 procent (inclusief Essen en de stad Antwerpen). De andere grensgemeenten uit onze vergelijkingsgroep (Wuustwezel en Stabroek) tellen heel wat lagere percentages met respectievelijk 8,99 procent en 5,34 procent. De aanwezigheid van een goede treinverbinding naar Roosendaal en de rest van Nederland en het feit dat Essen vier Nederlandse buurgemeenten heeft, is niet vreemd aan de hoge score.

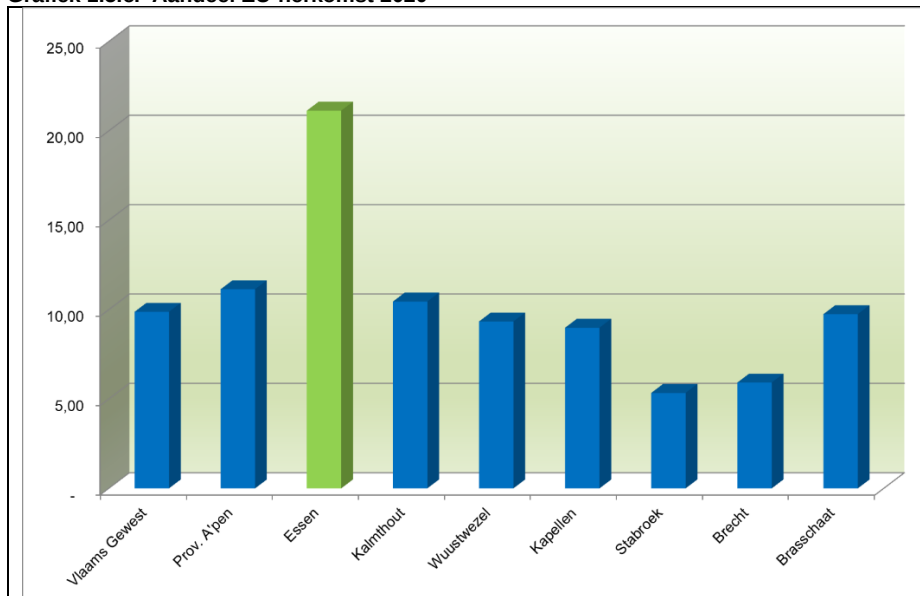
Bekijken we het aantal vreemdelingen in 2020 iets meer in detail, dan tellen we voor Essen 3.360 Nederlanders. Dit betekent dat de Essense bevolking voor 17,53 procent uit Nederlanders bestaat. Dit percentage is zeer hoog. Zeker als we in grafiek 1.5.b. dit percentage vergelijken met de omringende gemeenten. Essen telt beduidend meer Nederlanders dan de andere gemeenten.

Grafiek 1.5.b. Aandeel Nederlanders 2020

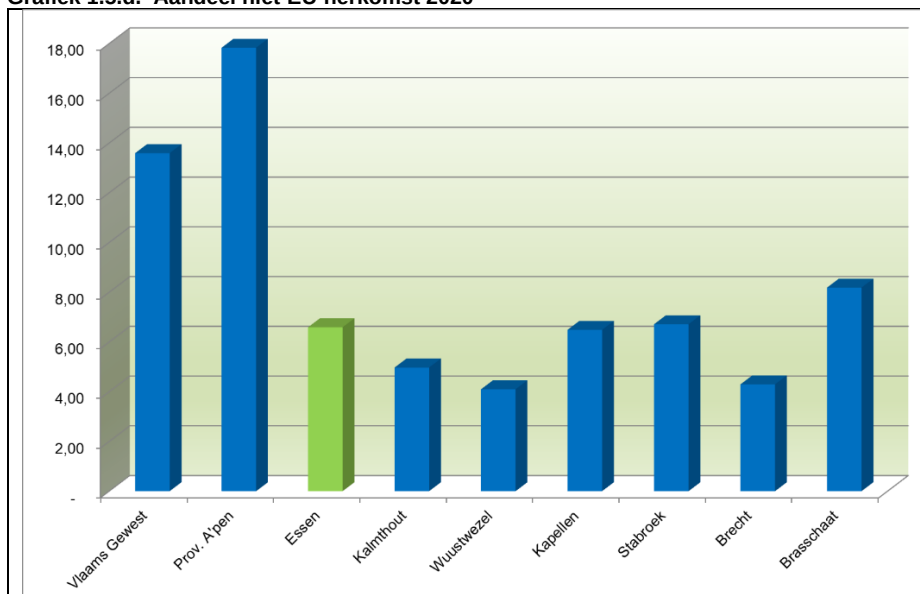
Bij vreemdelingen werd tot hiertoe gekeken naar de nationaliteit van de bewoners. Een tweede wijze om naar inwoners te kijken is de herkomst. Bij herkomst wordt gekeken naar vier factoren: de huidige nationaliteit van de persoon, de geboortenationaliteit van de persoon en vervolgens naar de nationaliteit van de vader en deze van de moeder. Als een van deze vier criteria niet Belgisch is, wordt deze persoon beschouwd als een persoon van buitenlandse herkomst. Dit betekent dat een iemand met een Belgische nationaliteit een vreemde herkomst kan hebben. Het betreft hier dan ook logischerwijze meer inwoners dan inwoners met een vreemde nationaliteit.

Grafiek 1.5.c. Aandeel EU-herkomst 2020

Bij de inwoners met een niet-EU-herkomst wordt een heel ander beeld opgehangen. Essen scoort plots niet meer buitenmaats hoog. De score in Essen ligt met 6,59 procent weliswaar hoger dan in Kalmthout, Wuustwezel en Brecht, andere gemeenten en vooral de grotere gehelen scores hoger. Dit betekent dat de vreemdelingen in Essen zich in grote mate beperken tot Nederlanders van herkomst.

Grafiek 1.5.d. Aandeel niet-EU-herkomst 2020

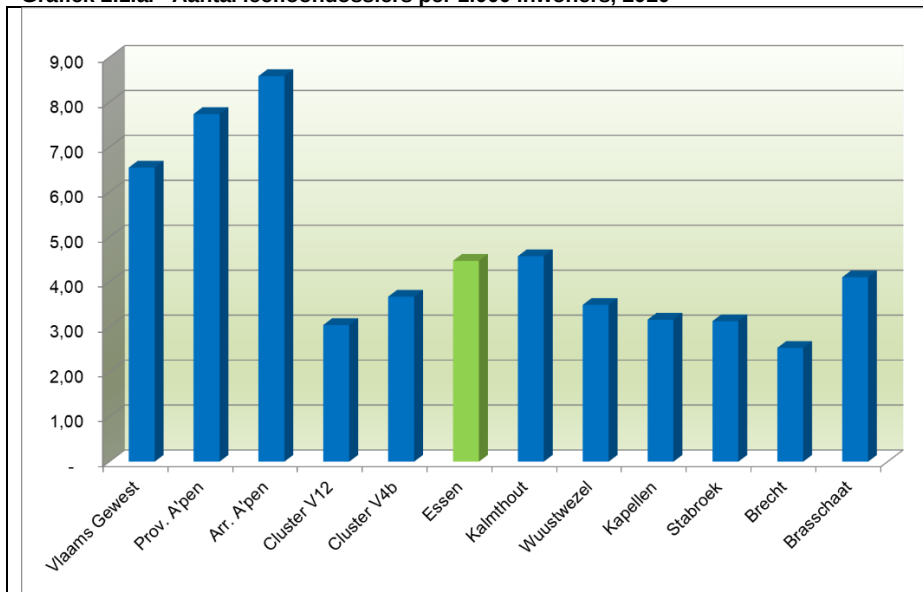
Bij de inwoners met een EU-herkomst scoort Essen wederom hoog met een percentage van 21,13. Dit hoeft niet te verwonderen voor een grensgemeente/schiereiland in Nederland. Er kan vanuit

2. Sociaal leven

2.1. Leefloon

Een kenmerk van de sociale omgeving waarmee de lokale overheid te maken krijgt, is het leefloon. Het leefloon is een vervangingsinkomen voor personen die geen ander inkomen hebben (arbeidsinkomen, vervangingsinkomen, werkloosheidsvergoeding...) Het leefloon is als het ware een laatste strohalm. Tegelijk is hetzelfde leefloon een eerste opstap naar een 'gewoon' leven in de gemeenschap. De gemeente brengt zo het aantal leefloonbegunstigden in kaart op het gebied van sociale achterstellingen.

Grafiek 2.1.a. Aantal leefloondossiers per 1.000 inwoners, 2020

Grafiek 2.1.a. wijst uit dat Essen meer leeflonen uitkeert per 1.000 inwoners in vergelijking met de andere gemeenten (behalve Kalmthout). Hoewel Essen het hoogste aantal heeft, is het relatieve aandeel beperkt ten opzichte van het aantal inwoners in de gemeente. Essen telt in 2020 per 1.000 inwoners 4,47 leefloontrekkers. Kalmthout telde in 2020 met 4,57 dossiers per 1.000 inwoner vergelijkbaar, net als Brasschaat met 4,10. De andere gemeente scoren lager dan Essen (Wuustwezel 3,49 per 1.000 inwoners). Ten opzichte van de grote gehelen van Vlaanderen, de provincie en het arrondissement valt de waarde voor de individuele gemeenten in het niets.

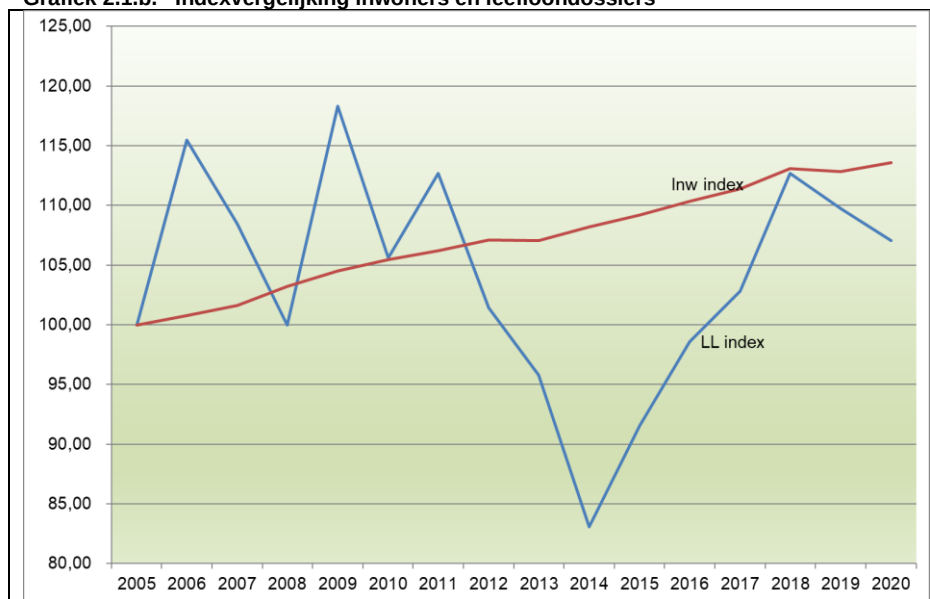
In het verder verleden scoorde Kalmthout in het verleden een stuk beter (minder dossiers per 1.000 inwoners) dan Essen. Naar 2020 toe werd de kloof gedicht. Omdat kleine getallen een groot effect hebben (het zijn relatief weinig inwoners), maken enkele dossier al snel een aanzienlijk verschil. Uit tabel 2.1.a. valt op te merken dat Kalmthout de afgelopen 16 jaar een toename kende in het aantal dossiers per 1.000 inwoners (toename van 51 procent) in vergelijking met Essen (bijna stabiel met een toename van 7 procent).

Tabel 2.1.a. Evolutie aantal leefloondossiers

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020
Vlaams Gewest	100	103	110	117	110	121	164	168	182
Prov. A'pen	100	100	101	106	102	118	167	157	168
Arr. A'pen	100	101	103	105	98	111	157	139	147
Cluster V12	100	109	121	133	130	147	188	190	197
Cluster V4b	100	102	106	112	109	114	140	146	161
Essen	100	108	118	113	96	92	103	110	107
Kalmthout	100	125	100	85	81	113	128	131	151
Wuustwezel	100	105	120	132	107	107	104	98	114
Kapellen	100	109	85	76	85	121	164	242	248
Stabroek	100	107	129	164	186	229	314	366	393
Brecht	100	78	112	117	66	102	141	167	163
Brasschaat	100	102	87	76	81	79	83	121	132

In alle gemeenten nam het aantal leefloondossiers toe. Alle andere gehelen namen sterker toe dan de gemeente Essen. Vergeleken met de andere gemeenten wordt het Essens leefloonvraagstuk dus kleiner. Dit neemt niet weg dat het aantal leefloondossiers wel blijft toenemen. De evolutie in het aandeel van leefloondossiers (tabel 2.1.a. geeft absolute waarden aan) hangt natuurlijk ook af van het aantal inwoners en de groei daarin. Grafiek 2.1.b. geeft in indexwaarden de evolutie weer van zowel het inwoneraantal in Essen als het aantal leefloondossiers.

Grafiek 2.1.b. Indexvergelijking inwoners en leefloondossiers

In grafiek 2.1.b. valt duidelijk op dat het aantal inwoners in Essen constant toeneemt. Het aantal leefloondossiers daarentegen kent een heel ander verloop. Door deze twee waarden op een rij te zetten, zien we dat de nieuwe inwoners van Essen gedurende de periode tot 2014 niet direct nieuwe steuntrekkers waren. Sinds 2014 keert de grafiek van de leefloonindex. De opening van nieuwe sociale woningen is daar misschien niet vreemd aan. Daarnaast is de werkloosheidsreglementering voor schoolverlaters gewijzigd in 2015. Dit had een direct effect op het aantal leefloonaanvragen. Vanaf 2015 spelen ook het aantal erkende asielzoekers die in onze gemeente verblijven een grote rol.

2.2. Kansarmoede

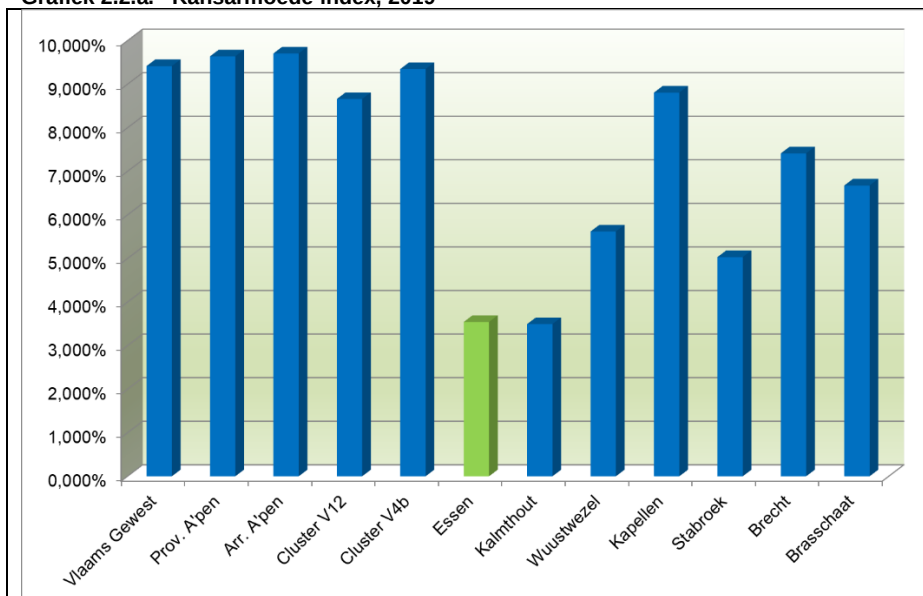
Als mensen beperkt worden in hun kansen om voldoende deel te hebben in maatschappelijk hooggewaardeerde goederen (onderwijs, arbeid, huisvesting), dan zeggen we dat deze mensen in kansarmoede leven. Mensen in kansarmoede hebben niet eenmalig een tekort. Het tekort is een duurzame toestand. De beperking kan een financiële, materiële of immateriële oorzaak hebben. Om kansarmoede te meten, stelt Kind en Gezin sinds 2006 de kansarmoede-index samen. Kind en Gezin meet zes indicatoren. Als een gezin zwak scoort op drie indicatoren, stelt Kind en Gezin dat het gezin in kansarmoede leeft. De zes indicatoren zijn het maandelijks inkomen, de opleiding van de ouders, het stimulatie-niveau van de kinderen, de arbeidssituatie, de huisvesting en de gezondheid.

Kind en Gezin berekent de kansarmoede-index voor het Vlaamse Gewest voor jaar X als volgt: het aantal kinderen geboren in jaar X, X-1 en X-2 in een gezin dat leeft in kansarmoede en dat woont in het Vlaamse Gewest op 31 december van het jaar X, gedeeld door het totaal aantal kinderen geboren in die 3 jaar en dat in het Vlaamse Gewest woont op 31 december van het jaar X (in percentage).

Grafiek 2.2.a. presenteert de kansarmoede-index van Kind en Gezin. We merken in de eerste plaats een tegenstelling op met het aantal leefloondossiers. Waar Essen bij de leeflonen het hoogste aantal haalde, geeft de kansarmoede-index een heel ander beeld. Ook het resultaat van Kapellen springt eruit. Kapellen telt minder leefloondossiers per 1.000 inwoners dan Essen, maar de score in de kansarmoede-index ligt hoger dan Essen. We kunnen ons hierbij de vraag stellen of een leefloon mee bijdraagt tot een stap uit de kansarmoede. De lage score van Essen is evenwel niet uniek. Ook Kalmenhout haalt in 2019 een lage score. Kalmenhout haalde bij de leeflonen een gelijkaardige score als Essen, wat het vermoeden enkel maar versterkt.

Ook de grotere gehelen scoren hoger dan de gemeenten. Omdat ook hier het arrondissement Antwerpen het hoogste scoort, vermoeden we ook hier de invloed van de stad Antwerpen.

Grafiek 2.2.a. Kansarmoede-index, 2019

Tabel 2.2.a. Evolutie kansarmoede-index

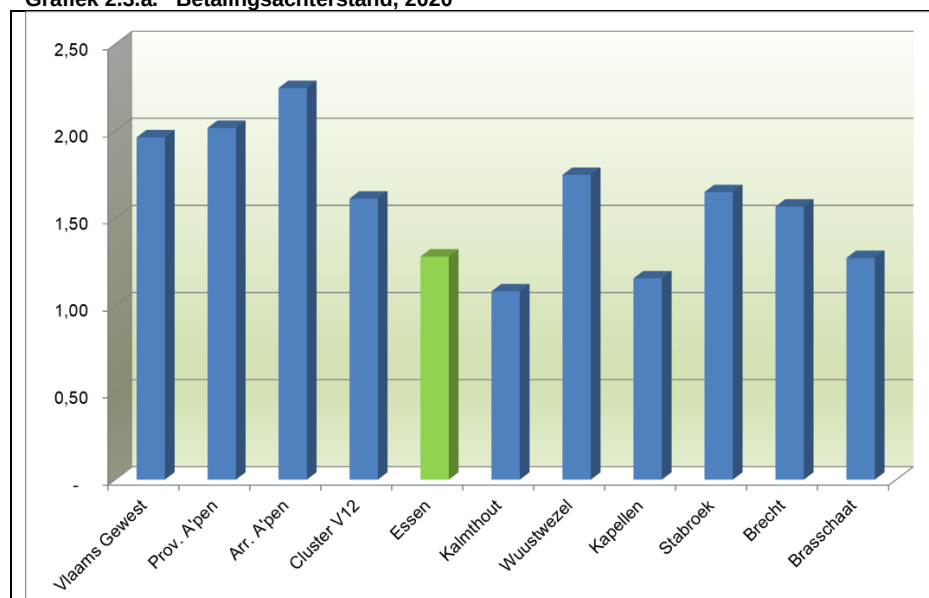
	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	100,00	114,84	132,89	168,85	191,95	214,87	248,27	263,12
Prov. A'pen	100,00	111,55	114,84	148,19	174,83	208,72	254,85	277,02
Arr. A'pen	100,00	116,85	122,40	150,78	194,25	224,73	252,01	266,21
Cluster V12	100,00	111,89	118,38	158,24	163,81	179,93	214,72	240,51
Essen	100,00	114,38	126,13	142,10	162,38	193,23	236,16	272,78
Kalmthout	100,00	127,80	106,92	85,60	132,50	143,51	361,88	185,19
Wuustwezel	100,00	133,86	111,57	205,59	192,37	158,19	251,69	293,41
Kapellen	100,00	81,51	131,29	286,68	337,50	238,37	430,06	337,70
Stabroek	100,00	66,30	75,93	95,71	91,21	138,73	93,11	131,21
Brecht	100,00	95,67	81,59	102,92	133,90	148,67	136,29	136,05
Brasschaat	100,00	41,74	72,84	122,49	114,73	69,39	123,11	276,36

Wat de evolutie van de kansarme gezinnen betreft, valt op dat er heel grote verschillen zijn. Niet alleen onderling tussen de verschillende vergelijkingseenheden, maar ook binnen een eenheid jaar op jaar. De springen van jaar op jaar zijn amper te verklaren. Ook navraag bij Kind en Gezin leverde niet veel op. Toch kunnen de gegevens van Kalmthout en Essen voor 2019 vergeleken worden want ze werden door dezelfde persoon opgesteld en doorgegeven aan Brussel.

2.3. Betalingsachterstand

Een vrij recent fenomeen is de sterk toegenomen schuldenproblematiek. De mentaliteit bij het aangaan van schulden is in 20 jaar tijd sterk veranderd. Schulden moeten natuurlijk terugbetaald worden, en daar wringt vaak het schoentje. Daarom focust deze alinea op de betalingsachterstand. Het gaat hier niet alleen om bancaire schulden, maar ook om afbetalingsplannen bij energieleveranciers en dergelijke.

Grafiek 2.3.a. Betalingsachterstand, 2020

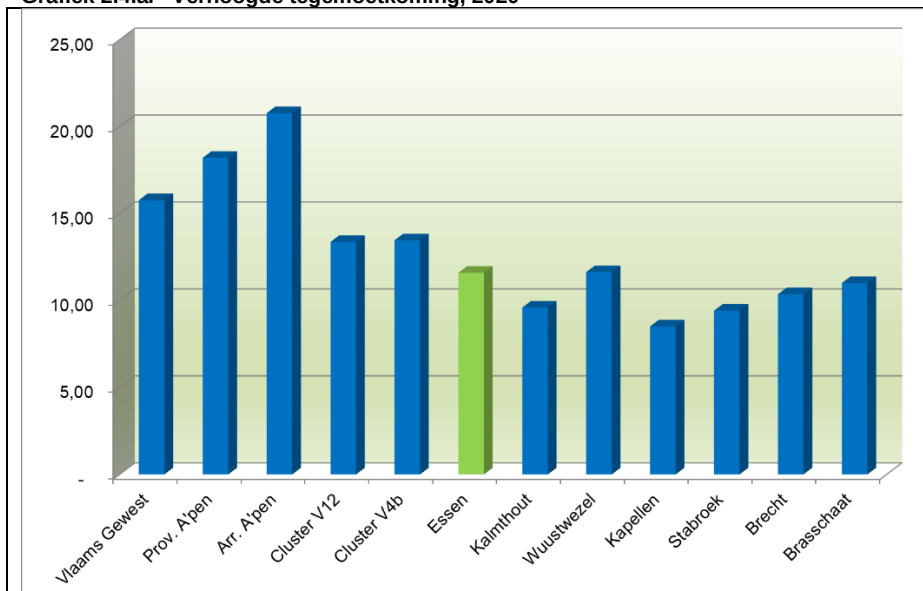
In grafiek 2.3.a. relateren we het aantal mensen met een betalingsachterstand op 100 inwoners. De grotere gehelen scoren hoger dan de individuele gemeenten. Waar in 2020 in het arrondissement Antwerpen 2,25 inwoners op 100 een betalingsachterstand hebben, is dit in Essen beperkt tot 1,28. Essen scoort hier beter dan de socio-economische cluster. Essen scoort ook beter dan Wuustwezel, Stabroek, Brecht en Brasschaat. Kalmthout en Kapellen halen een betere score dan Essen.

2.4. Verhoogde tegemoetkoming

Waar vroeger een OMNIO-statuuut inhield dat je verschillende rechten kon uitputten omdat je, gezien je sociale achtergrond, tot een risicogroep voor sociale armoede behoorde, is dit sinds 2013 gewijzigd. Het RIZIV houdt geen statistieken meer bij van mensen in OMNIO-statuuut. Vanaf 2014 houdt het RIZIV enkel statistieken bij van mensen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst.

Uit grafiek 2.4.a. blijkt dat Essen behoorlijk goed scoort ten opzichte van de Vlaamse cijfers. 11,59 inwoners op 100 hebben een verhoogde tegemoetkoming nodig. De andere gemeenten, met uitzondering van Wuustwezel, scoren iets beter dan Essen. Wat opvalt, is dat de grotere gehelen meer mensen tellen met een verhoogde tegemoetkoming, met ook hier een hogere score voor het arrondissement Antwerpen. Hier valt dus weer een grootstedelijke invloed van Antwerpen te bespeuren.

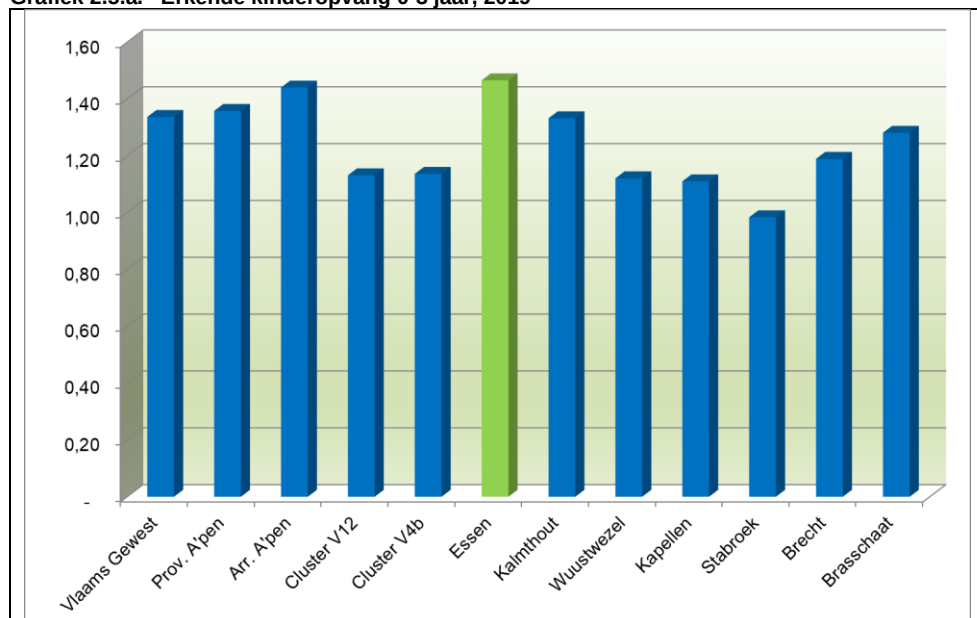
Grafiek 2.4.a. Verhoogde tegemoetkoming, 2020

2.5. Erkende kinderopvang

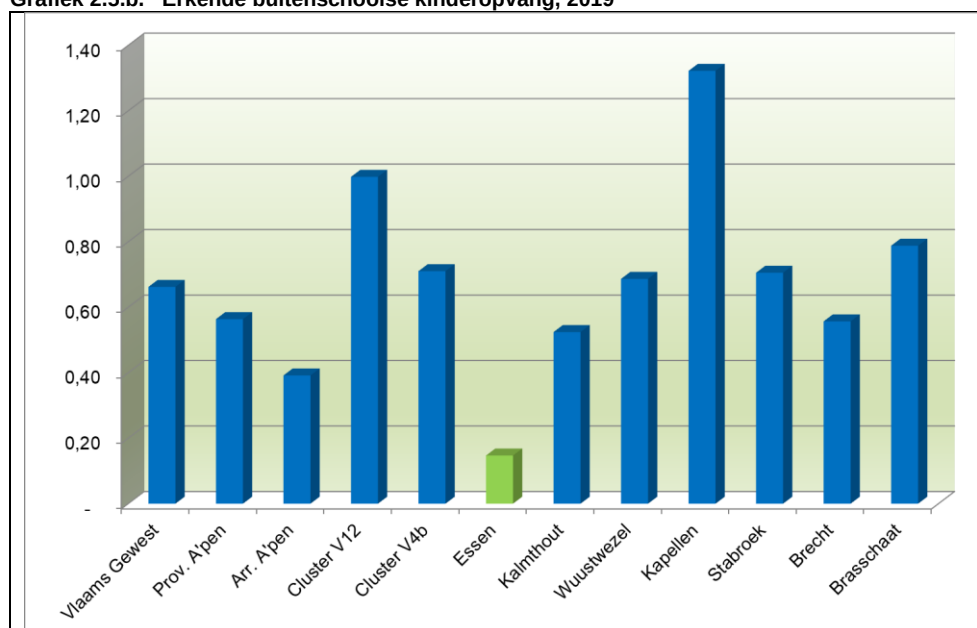
In de volgende grafiek beperken we de kinderopvang tot een leeftijd van 3 jaar. In deze leeftijdsgroep telt Essen 279 opvangplaatsen, wat overeenkomt met 1,47 per 100 inwoners. Met dit resultaat scoort Essen beter dan de omliggende gemeenten. Essen overtreft zelfs de grotere gehelen. Voor baby's en peuters heeft Essen veel opvangplaatsen.

Grafiek 2.5.a. Erkende kinderopvang 0-3 jaar, 2019

Een tweede kindervoorziening is de buitenschoolse kinderopvang. Deze vorm van kinderopvang telt in Essen veel minder opvangplaatsen. Meer nog, Essen scoort hier zeer laag met slechts 28 plaatsen. Dit betekent echter niet dat er geen buitenschoolse kinderopvang geregeld is. In Essen loopt de buitenschoolse kinderopvang grotendeels via de scholen (en familie?). Deze opvang is niet erkend, waardoor deze niet mee opgenomen is in de (Vlaamse) statistiek. De hoge score van Kapellen is grotendeels te verklaren door de kinderopvang die door de gemeente zelf georganiseerd wordt.

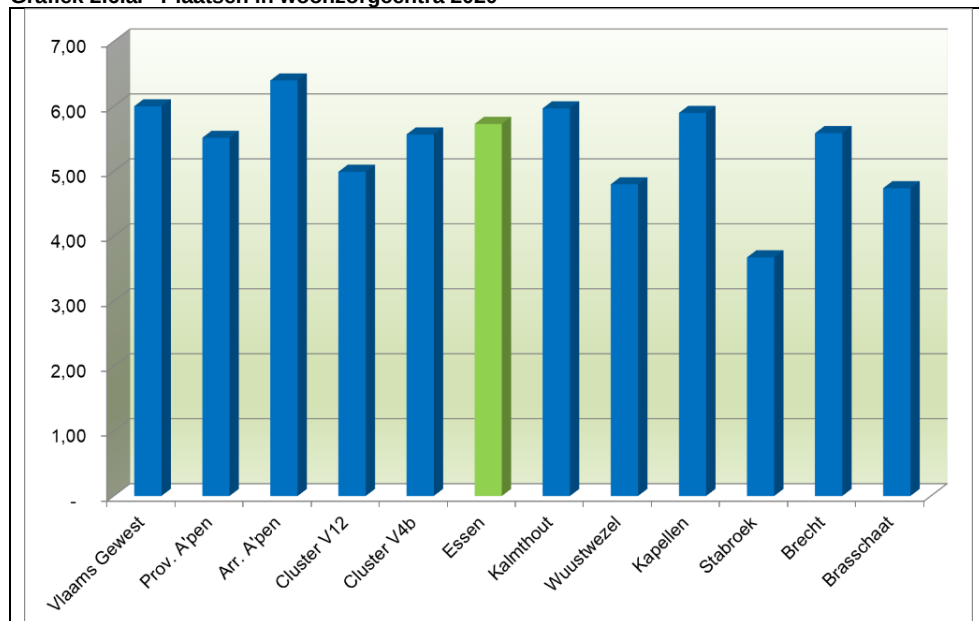
Grafiek 2.5.b. Erkende buitenschoolse kinderopvang, 2019

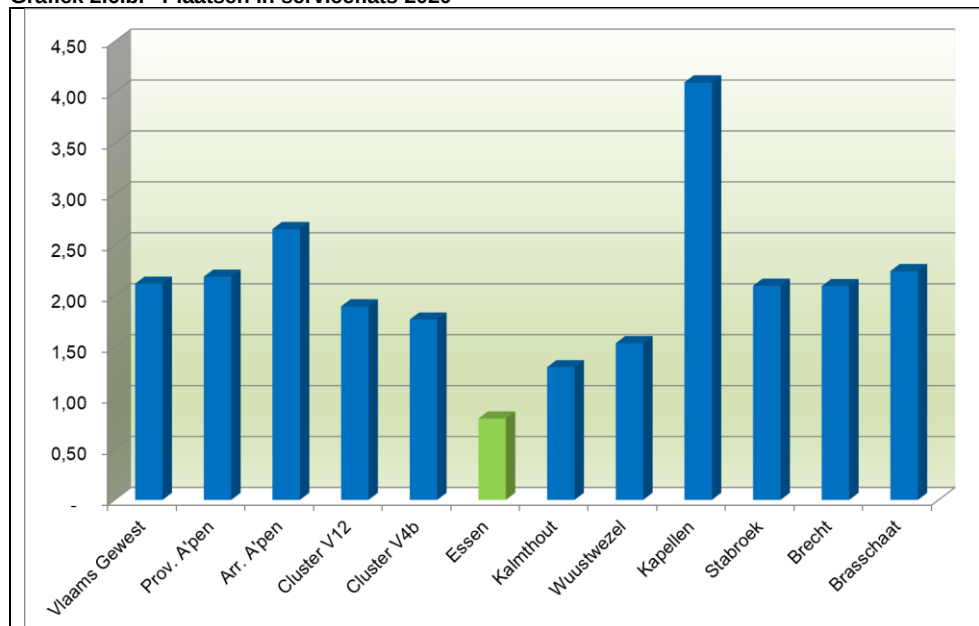
2.6. Oudervoorzieningen

In grafiek 2.6.a. keren we terug naar de oudere bevolking. In deze grafiek zetten we het aantal plaatsen in de residentiële ouderenzorg tegenover de doelgroep, de inwoners ouder dan 64 jaar. Essen scoort met 5,73 plaatsen per 100 64-plussers vergelijkbaar met Kalmthout, Kapellen en Brecht. Voor Essen betekent dit dat er in Essen 208 plaatsen zijn.

Grafiek 2.6.a. Plaatsen in woonzorgcentra 2020

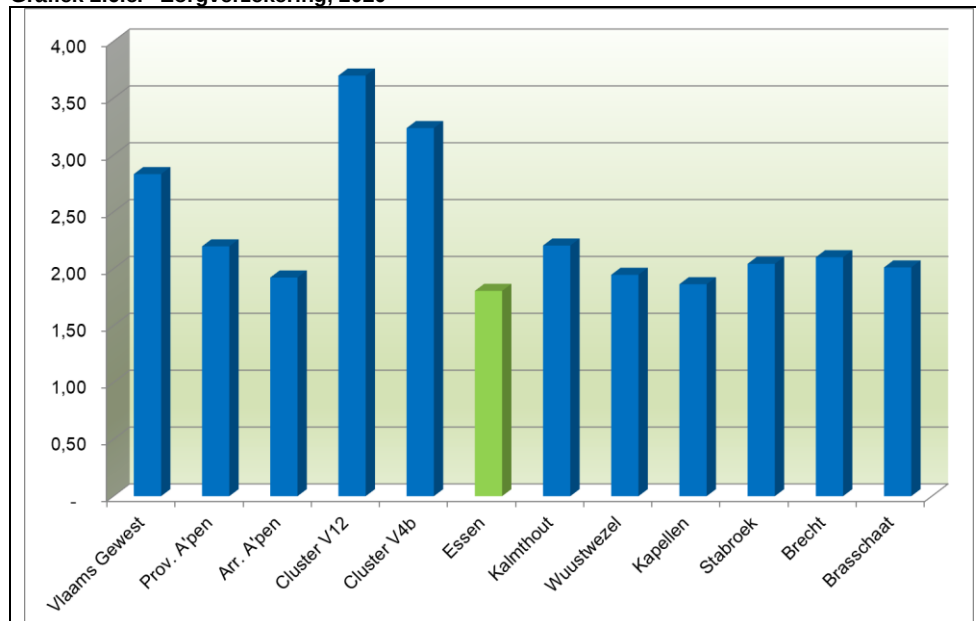

Grafiek 2.6.b. Plaatsen in serviceflats 2020

Het aantal serviceflats per 100 65-plusser verschikt sterk tussen de verschillende gemeenten. Essen heeft de minste serviceflats per 100 65-plussers. Kapellen steekt hier heel sterk bovenuit. De vraag die rest is of de vraag naar serviceflats nog voldoende groot is nu de thuiszorg sterk is uitgebouwd.

Grafiek 2.6.c. Zorgverzekering, 2020

Grafiek 2.6.c. zet het aantal begunstigden van de Vlaamse zorgverzekering per 100 inwoners naast mekaar. Waar Essen in 2015 beduidend minder begunstigden telde per 100 inwoners, is de situatie in 2020 anders. Essen heeft een verhouding die lager ligt dan Wuustwezel en Kapellen, maar er wel vergelijkbaar mee is.

3. Cultuur en sport

3.1 Culturele en sportieve evenementen

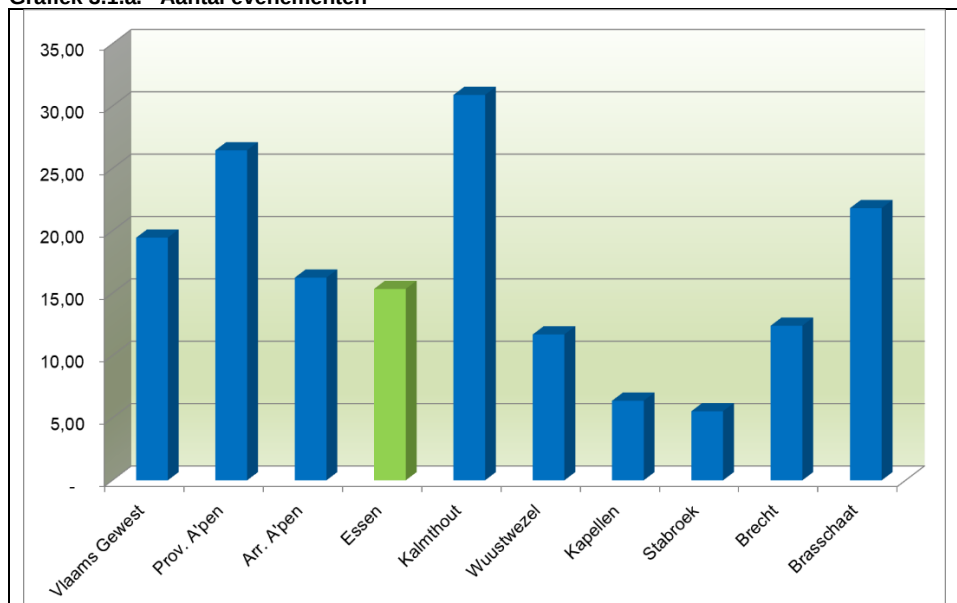
Voor cultuurncijfers is de UiT-databank een van de weinige databanken met gemeente-overschrijdende gegevens. In het algemeen zijn deze cijfers de meest accurate die al verzameld zijn over het vrijetijdsaanbod in Vlaanderen. De kwaliteit ervan kan wel merkkelijk verschillen naargelang een gemeente lid is van het UiTnetwerk (=UiTpartner) of niet. Lidmaatschap van het UiTnetwerk impliceert dat de gemeente uitdrukkelijk werk maakt van gegevensverzameling (eigen activiteiten, maar ook aansporing van verenigingen) en actief samenwerkt met de Uitdatabank voor de publicatie van het lokale cultuur- en vrijetijdsaanbod. De ingevoerde vrijetijdsactiviteiten naar type zijn:

- (1) Podiumkunsten: Muziek (inclusief festival), Dans- of theatervoorstelling, Film;
- (2) Cultureel erfgoed: Expo, Begeleide uitstap, Monument;
- (3) Sociaal-cultureel werk: Cursussen, Lezing of congres;
- (4) Sport: Sportactiviteit, Sportwedstrijd, Fiets- of wandelroute;
- (5) Varia: Party of Fuif, Eten en drinken, Natuurgebied of park, Spel of quiz, Kamp of vakantie, Varia (thema of pretpark, beurs, kermis of feest, markt of braderie, opendeurdag, recreatiedomein).

Grafiek 3.1.a. geeft het aantal culturele en sportieve evenementen weer. 2020 was voor de cultuursector een mager jaar, mede door COVID. Dit maakt dat het aantal gerealiseerde activiteiten heel laag ligt, zeker wanneer dit wordt bekeken per 1.000 inwoners. Niet tegenstaande de lage

aantallen, scoort Essen met 15,34 evenementen per 1.000 inwoners in vergelijking met de omringende gemeente behoorlijk goed. Enkel Kalmthout en Brasschaat haalden een hogere score.

Grafiek 3.1.a. Aantal evenementen

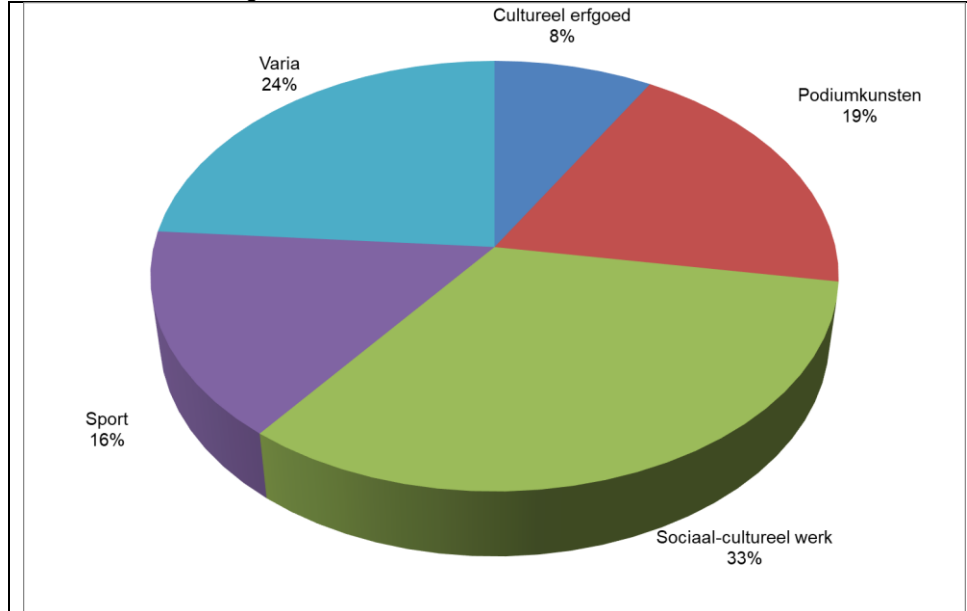
De plotse terugval in 2020 omwille van COVID is duidelijk merkbaar wanneer gekeken wordt naar de evolutie sinds 2015.

Tabel 3.1.b. Evolutie aantal evenementen

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vlaams Gewest	100,00	112,01	128,27	131,96	164,44	90,16
Prov. A'pen	100,00	113,20	127,28	131,54	165,84	93,19
Arr. A'pen	100,00	109,98	126,81	137,66	171,19	91,25
Essen	100,00	105,61	117,03	95,36	119,02	51,13
Kalmthout	100,00	142,94	150,36	152,58	174,69	79,38
Wuustwezel	100,00	121,70	157,57	132,80	197,52	114,21
Kapellen	100,00	110,43	394,74	416,35	383,48	128,96
Stabroek	100,00	96,72	108,62	81,49	102,72	34,54
Brecht	100,00	93,55	90,75	89,15	152,65	64,23
Brasschaat	100,00	145,70	155,13	124,95	181,69	138,14

Naast het aantal en de evolutie, is het interessant om ook de verdeling van de culturele en sportieve activiteiten te bekijken. Het grootste deel is socio-cultureel werk met een aandeel van 33 procent van alle activiteiten. De varia bezetten een tweede plaats met 24 procent, gevolgd door de podiumkunsten met 21 procent en sport met 16 procent. De evenementen omtrent cultureel erfgoed beslagen een aandeel van 8 procent.

Grafiek 3.1.b. Verdeling sectoren evenementen 2020

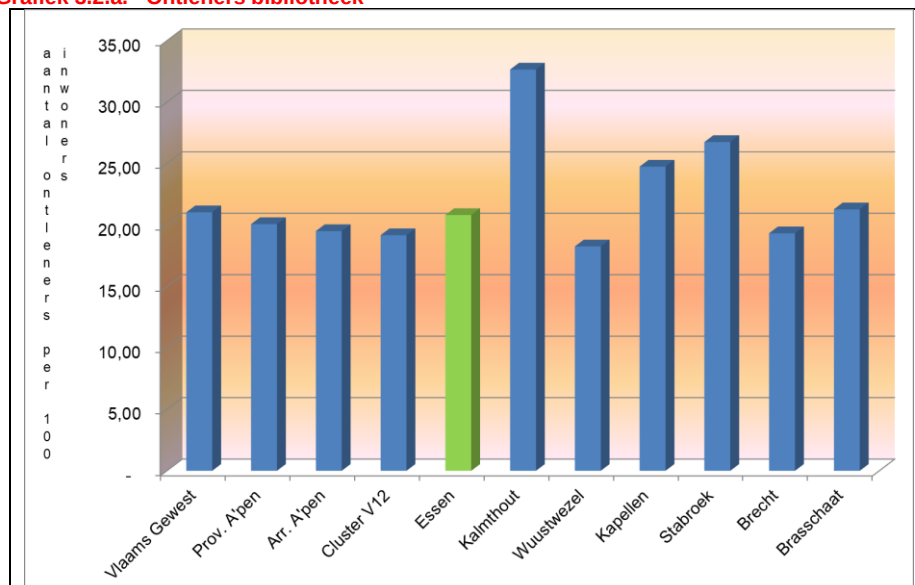

3.2. Bibliotheek

Een bibliotheek is een (meestal openbare) plaats waar bepaalde stukken (boeken, muziek, bestanden) uitgeleend worden. Ontleners brengen na gebruik de stukken terug naar de bibliotheek. Vroeger beperkten de ontleningen zich tot boeken. Vandaag heeft de bib een veel breder aanbod. Grafiek 3.2.a. geeft het aantal ontleners per 100 inwoners. Dit is de vraagzijde van de bibliotheek.

Essen haalt 20,82 ontleners per 100 inwoners. Met dit aantal vestigt Essen zich op het niveau van het Vlaams Gewest en de provincie Antwerpen. De 20,82 ontleners in 2015 komen overeen met 3.836 mensen. Hiermee bereikt de bibliotheek in Essen nog altijd meer mensen dan Wuustwezel en Brecht. Kalmthout telt veel meer ontleners per 100 inwoners dan wie ook in de vergelijkingsgroep.

Grafiek 3.2.a. Ontleners bibliotheek

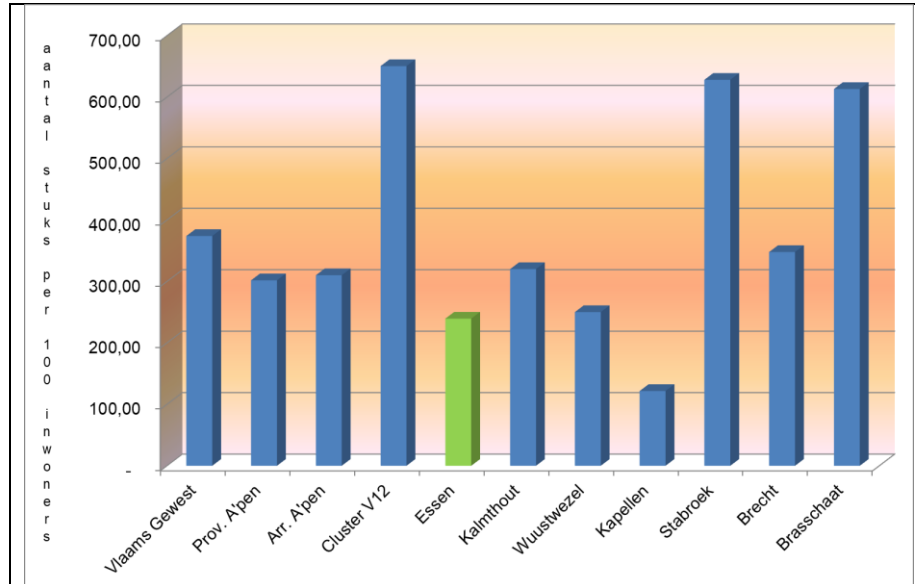
Tabel 3.2.a. leert dat het aantal ontleners, en daarmee samenhangend het bereik van de bibliotheek, op tien jaar tijd overall daalde. Essen kent in 2015 nog maar 70 procent van het aantal ontleners van 2006. Wuustwezel haalt een nog lagere score dan Essen met een indexwaarde van 63,43. Brasschaat en Brecht zitten met een evolutie die gelijkloopt met die van Essen. Kalmthout en Stabroek weten zich goed te handhaven. De dalende trend vindt wellicht een oorzaak in de digitalisering van het Vlaamse culturele leven (e-readers, meer tv-aanbod, Netflix...).

Tabel 3.2.a. Evolutie aantal ontleners

	2006	2008	2010	2012	2014	2015
Vlaams Gewest	100,00	96,77	92,58	89,24	84,29	82,87
Prov. A'pen	100,00	95,47	91,84	87,01	83,38	81,03
Arr. A'pen	100,00	94,12	88,83	85,31	81,97	79,42
Cluster V12	100,00	95,22	90,61	86,32	79,21	79,15
Essen	100,00	105,66	72,16	90,91	80,78	70,44
Kalmthout	100,00	93,92	101,60	86,36	86,15	85,09
Wuustwezel	100,00	80,90	93,55	70,35	66,56	63,43
Kapellen	100,00	100,76	91,31	84,67	79,44	75,74
Stabroek	100,00	98,41	98,08	99,69	97,37	94,82
Brecht	100,00	97,77	77,77	77,26	72,68	70,73
Brasschaat	100,00	93,96	86,99	80,09	73,46	69,68

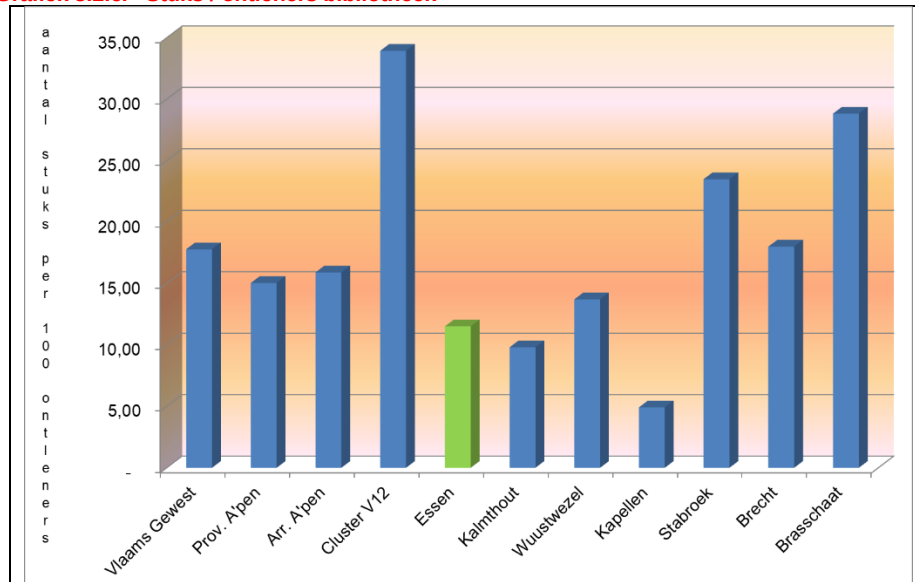
In grafiek 3.2.b. staat het aantal uitleenbare stuks per 100 inwoners. Waar het aantal ontleners de vraagzijde vormt, vormen de aangeboden stuks de aanbodzijde. De cijfers van het aantal uitleenbare stuks per 100 inwoners ligt in Essen op vergelijkbare hoogte als in Wuustwezel. Kapellen noteert minder uitleenstuks. Stabroek en Brasschaat tellen opvallend meer uitleenbare stuks dan Essen. Ook de socio-economische cluster registreert veel meer stuks per 100 inwoners.

Grafiek 3.2.b. Ontleenbare stuks

In grafiek 3.2.c. staan de ontleenbare stuks tegenover het aantal ontleners. Dit geeft een indicatie van de frequentie van het bibliotheekbezoek. Wat opvalt, is dat Essen hier beter scoort dan Kalmthout. Dit zou betekenen dat Essen weliswaar minder mensen over de vloer krijgt, maar dat deze bezoekers vaker naar de bibliotheek komen dan de Kalmthoutse bezoekers. Behalve verder Kapellen, scoren alle andere vergelijkingen hoger dan Essen.

Grafiek 3.2.c. Stuks / ontleners bibliotheek

De evolutie van de te ontleen stuks (tabel 3.2.b.) kent niet hetzelfde beeld als het aantal ontleners. We zien voor Essen dat de daling ongeveer even groot is als de daling van het aantal ontleners. Met 44.134 stuks telt de bib van Essen in 2015 net iets meer dan 30 procent minder te ontleen stuks in vergelijking met 2006. De socio-economische cluster en Stabroek investeerden duidelijk in het aantal ontleenbare stuks. Ondanks deze investeringen liep ook hier het aantal bezoekers terug. Kalmthout breidde zijn collectie lichtjes uit met 4 procent. Zowel in Kalmthout als in Stabroek daalde het aantal

ontleners. In beide gemeenten was deze daling wel kleiner dan elders. Misschien dat de investering in het aantal stuks de daling van het aantal ontleners toch wat inperkt.

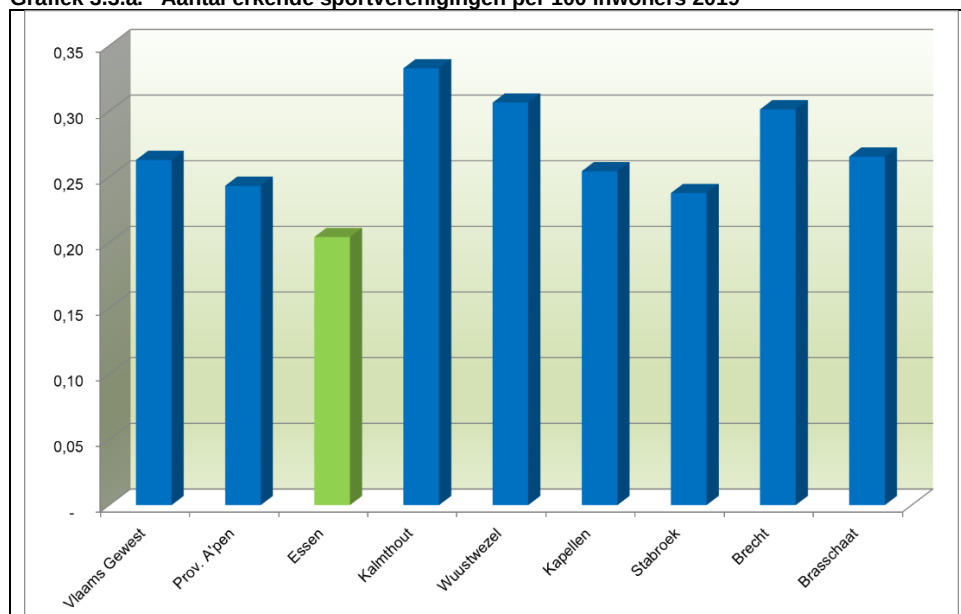
Tabel 3.2.b. Evolutie aantal stuks

	2006	2008	2010	2012	2014	2015
Vlaams Gewest	100,00	100,06	97,92	93,99	95,90	94,68
Prov. A'pen	100,00	99,17	94,37	85,45	80,90	79,22
Arr. A'pen	100,00	97,36	93,46	85,62	85,88	83,75
Cluster V12	100,00	108,76	105,57	120,98	171,31	169,79
Essen	100,00	101,26	93,65	82,24	70,75	69,45
Kalmthout	100,00	91,25	94,62	100,38	104,32	104,49
Wuustwezel	100,00	27,43	27,51	71,50	89,01	82,01
Kapellen	100,00	81,10	74,86	29,32	31,70	30,43
Stabroek	100,00	107,17	102,52	152,00	167,78	146,19
Brecht	100,00	103,55	104,51	100,13	93,38	88,47
Brasschaat	100,00	111,89	113,35	108,57	102,00	98,63

3.3. Sportverenigingen

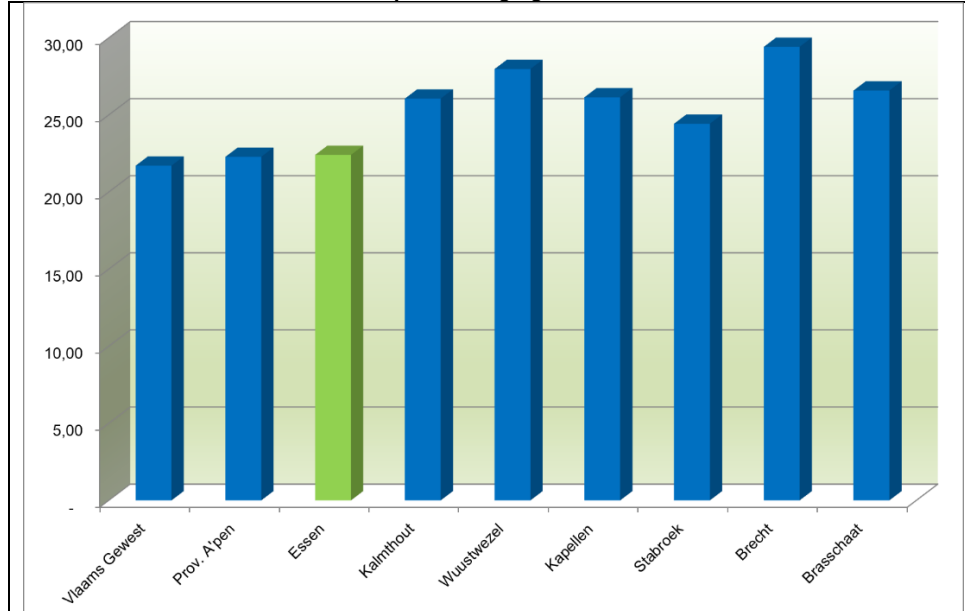
Essen telt verschillende sportclubs. Grafiek 3.3.a. zet het aantal sportverenigingen tegenover 100 inwoners. Essen telt in 2019 met 38 erkende sportclubs minder sportclubs per 100 inwoners dan de andere eenheden in de vergelijking.

Grafiek 3.3.a. Aantal erkende sportverenigingen per 100 inwoners 2019

Het aantal erkende sportclubs zegt op zich niet zo veel. Interessanter is het aantal mensen dat actief sport. Daarom zet grafiek 3.3.b. het aantal leden in een sportclub in 2019 naast mekaar, gerelateerd aan 100 inwoners. Essen telt met in totaal 4.265 leden het laagste aantal leden van een sportclub. Hierbij moet evenwel nog de opmerking gemaakt worden dat ook sporten bedreven worden, zonder dat dit in clubverband gebeurt. Hierbij wordt dan bijvoorbeeld gedacht aan fietsen, wandelen, lopen,...

Grafiek 3.3.b. Aantal leden erkende sportverenigingen 2019

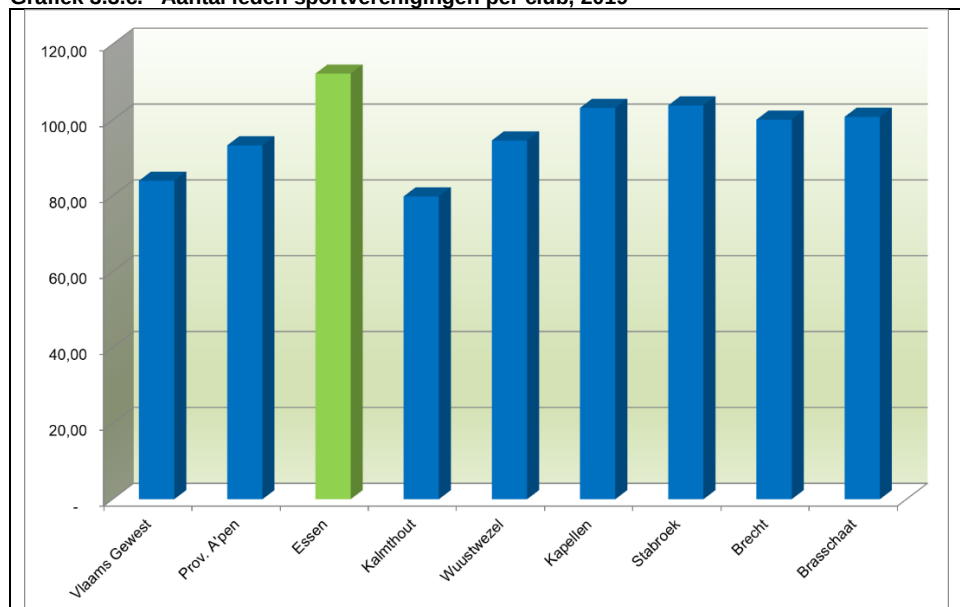
Dat Essen het laagst aantal leden kent in de sportclubs is geen nieuw fenomeen. Ook in het verleden was dit zo. Toch is het aantal leden in Essen toegenomen op 5 jaar tijd. Het aantal leden van erkende sportclubs nam in Essen toe met 11 procent op 5 jaar. Met deze evolutie nestelt Essen zich in de middenmoot van de vergelijkingsgroep.

Tabel 3.3.a. Evolutie ledenaantal erkende sportclubs

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlaams Gewest	100,00	101,67	105,96	109,41	111,77	114,84
Prov. A'pen	100,00	100,74	105,87	108,55	109,52	112,37
Essen	100,00	102,16	102,97	105,44	108,90	111,01
Kalmthout	100,00	103,13	106,93	108,24	107,14	112,16
Wuustwezel	100,00	104,26	110,04	113,15	118,41	124,84
Kapellen	100,00	97,96	103,49	104,89	104,15	106,62
Stabroek	100,00	100,65	103,67	105,07	101,64	106,83
Brecht	100,00	100,95	105,19	109,49	110,18	115,76
Brasschaat	100,00	94,48	101,91	101,67	100,89	103,30

Grafiek 3.3.c. zet het aantal leden per erkende sportclub uit. Op deze manier wordt een zicht bekomen op de gemiddelde grootte van de sportclubs. De gemiddelde sportclub in Essen telt 112 leden. Hiermee is Essen de top. Essen telt dus gemiddeld meer leden per club dan de anderen. De gemiddelde erkende sportclub in Essen is bijgevolg groter dan in de andere gemeenten.

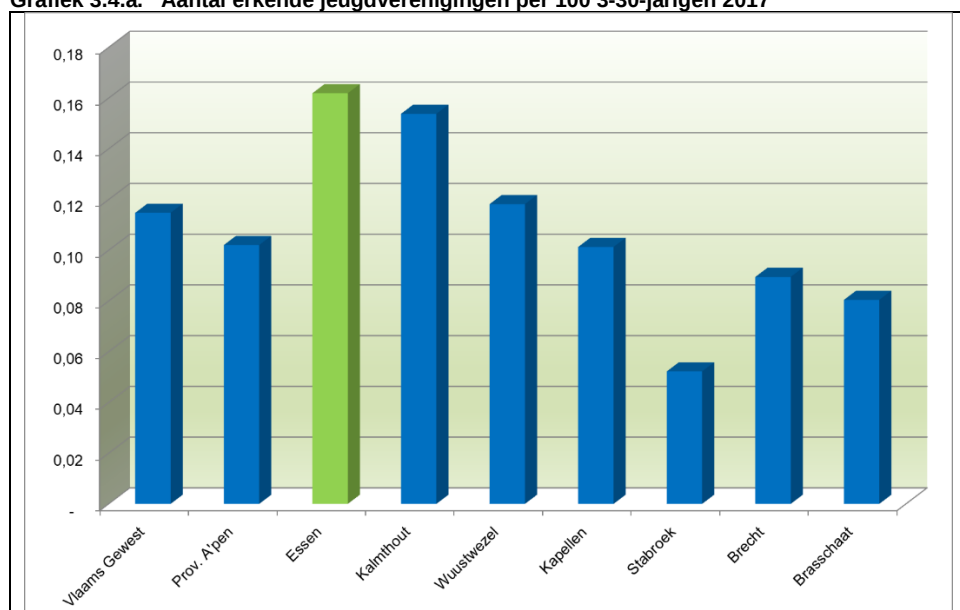
Grafiek 3.3.c. Aantal leden sportverenigingen per club, 2019

3.4. Jeugdverenigingen

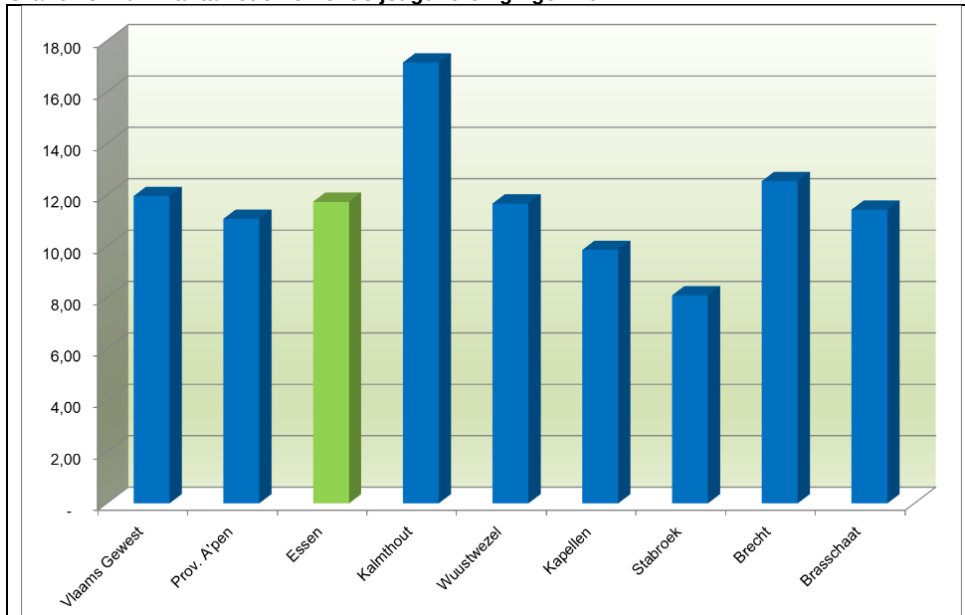
Niet alleen sporters verenigen zich. Ook jongeren doen dit in allerlei jeugdverenigingen. In Essen zijn in 2017 (er zijn geen recentere vergelijkbare over Vlaanderen beschikbaar)¹⁰ erkende jeugdverenigingen actief, in totaal goed voor 725 leden. De gesubsidieerde jeugdverenigingen betreffen in hoofdzaak de grote nationale jeugdbewegingen (Chiro, Scouts, KSJ, KLJ). In grafiek is het aantal jeugdverenigingen per 100 3-30-jarigen uitgetekend. Essen spant hier met een verhouding van 0,16 de kroon, nipt gevolgd door Kalmthout.

Grafiek 3.4.a. Aantal erkende jeugdverenigingen per 100 3-30-jarigen 2017

Het aantal erkende jeugdverenigingen zegt niet zo veel. Interessanter is het aantal jongeren dat actief lid is van een jeugdbeweging. Grafiek 3.4.b. het aantal leden van jeugdbewegingen in 2017 gerelateerd aan het aantal 3-30-jarigen. Essen scoort wat betreft het aantal leden even goed als Wuustwezel. Kalmthout steekt hier sterk bovenuit.

Grafiek 3.4.b. Aantal leden erkende jeugdverenigingen 2017

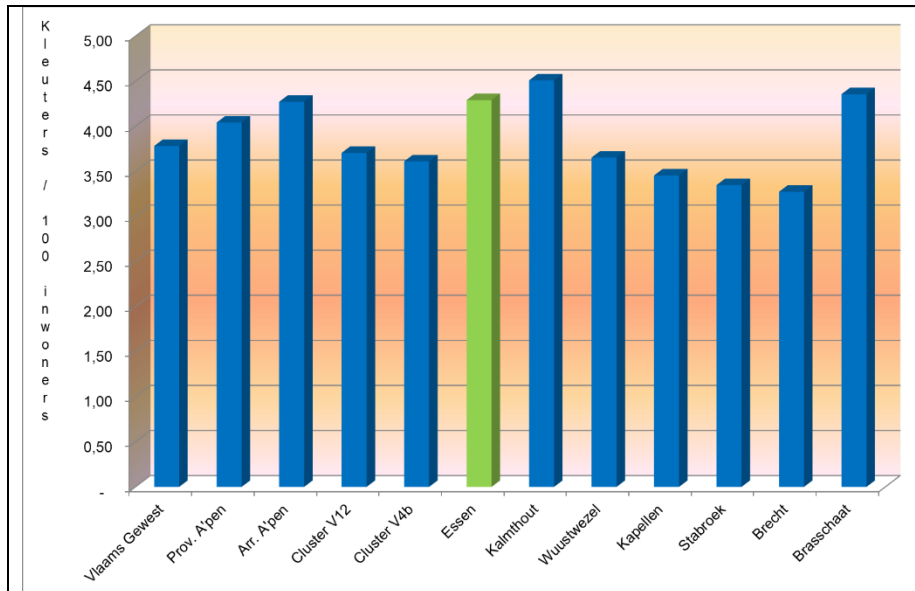
4. Onderwijs

Over onderwijs zijn er in de eerste plaats cijfers beschikbaar over het aantal leerlingen per onderwijsvorm, aangevuld met cijfers over waar de leerlingen wonen. Zo brengen we de eventuele verkeersstromen in kaart.

4.1 *Kleuteronderwijs*

Met 822 schoollopende kleuters haalt Essen een score van 4,29 schoollopende kleuters per 100 inwoners in het schooljaar 2019-2020. Met deze cijfers zit Essen volop in het koppeloton. Enkel Kalmthout telt meer kleuters. Essen telt ook meer kleuters per 100 inwoners dan de grotere gehelen in de vergelijkingsgroep.

Grafiek 4.1.a. Leerlingen gewoon kleuteronderwijs, schooljaar 2019-2020

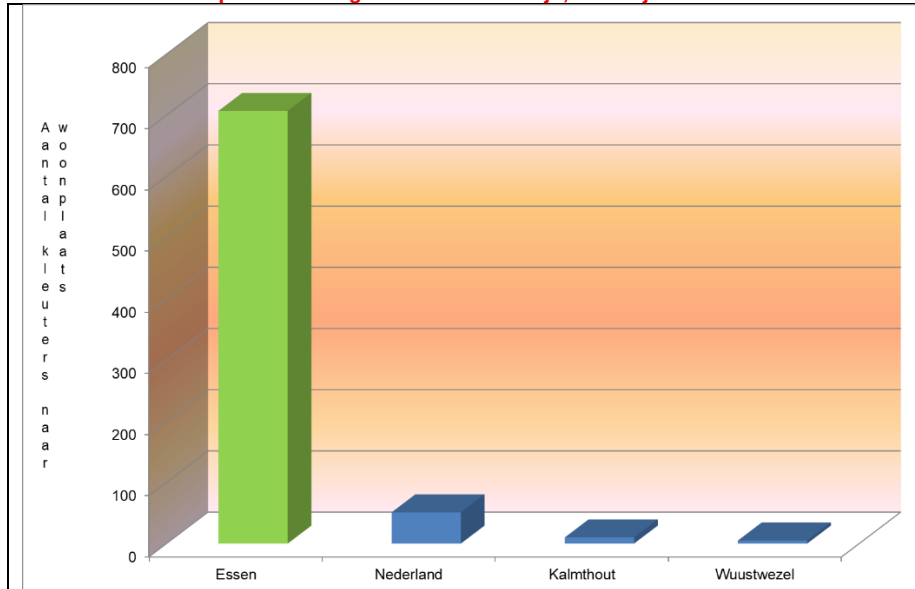
Tabel 4.1.a. Evolutie leerlingen gewoon kleuteronderwijs

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2016	2017	2019
Vlaams Gewest	100,00	99,97	104,39	110,52	114,13	115,03	114,62	111,81	111,86
Prov. A'pen	100,00	100,13	105,43	112,18	117,23	119,52	119,65	117,55	117,07
Arr. A'pen	100,00	101,09	106,67	113,46	119,35	122,44	122,69	121,00	120,55
Cluster V12	100,00	97,57	100,57	105,48	108,88	110,37	110,52	105,55	105,05
Cluster V4b	100,00	101,41	107,56	115,61	120,04	119,99	118,54	114,98	113,68
Essen	100,00	100,14	104,49	108,70	111,45	120,00	121,59	123,91	119,13
Kalmthout	100,00	96,36	95,27	98,30	97,58	102,42	100,48	99,76	103,15
Wuustwezel	100,00	92,45	90,60	93,91	99,47	109,14	111,66	102,38	102,65
Kapellen	100,00	104,40	105,33	110,67	118,13	114,53	117,07	119,33	124,27
Stabroek	100,00	94,48	101,26	108,83	110,73	114,35	111,36	104,73	99,21
Brecht	100,00	96,01	96,78	104,77	108,20	101,00	102,66	101,33	106,87
Brasschaat	100,00	95,59	91,12	98,30	102,27	106,99	105,29	104,35	104,91

Als we naar de evoluties binnen het kleuteronderwijs kijken, zien we in tabel 4.1.a. dat Essen over de afgelopen 14 jaar een groei kende met 19 procent. Hiermee tekent Essen, op Kapellen en het arrondissement na, de hoogste score op.

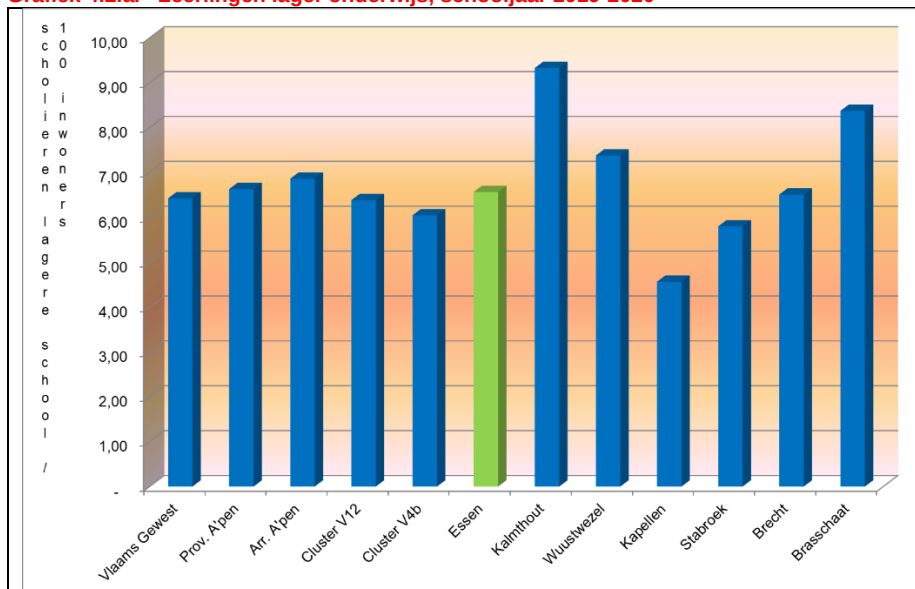
De kleuters die in Essen schoollopen, komen niet allemaal uit onze gemeente. Om dit in kaart te brengen zetten we voor het schooljaar 2019-2020 de woonplaats van de in Essen schoollopende kleuter in grafiek 4.1.b. naast mekaar als er meer dan 1 leerling uit die gemeente komt. Het valt op dat het overgrote deel (91 procent) van de in Essen schoolgaande kleuters uit de eigen gemeente komt. In de tweede plaats levert Nederland een aantal kleuters aan, goed voor een aandeel van 6 procent.

Grafiek 4.1.b. Woonplaats leerlingen kleuteronderwijs, schooljaar 2019-2020

4.2 Lager onderwijs

Grafiek 4.2.a. Leerlingen lager onderwijs, schooljaar 2019-2020

Vanaf een leeftijd van 6 jaar is een kind in België leerplichtig. De meeste kinderen volgen deze leerplicht op via het officieel circuit van het onderwijs. Voor kinderen in de lagere school is er geen onderscheid tussen verschillende richtingen. Dat maakt dat de tabellen nog vrij eenvoudig zijn. Grafiek 4.2.a. geeft het aantal schoollopende leerlingen op de lagere school weer voor het schooljaar 2019-2020, gerelateerd aan 100 inwoners per eenheid.

Grafiek 4.2.a. geeft aan dat Kalmthout, Wuustwezel en Brasschaat hoger scoren dan de anderen. Essen telt 7,01 lagereschoolkinderen per 100 inwoners in 2019. Kapellen, Wuustwezel, Brecht en Stabroek scoren lager dan Essen.

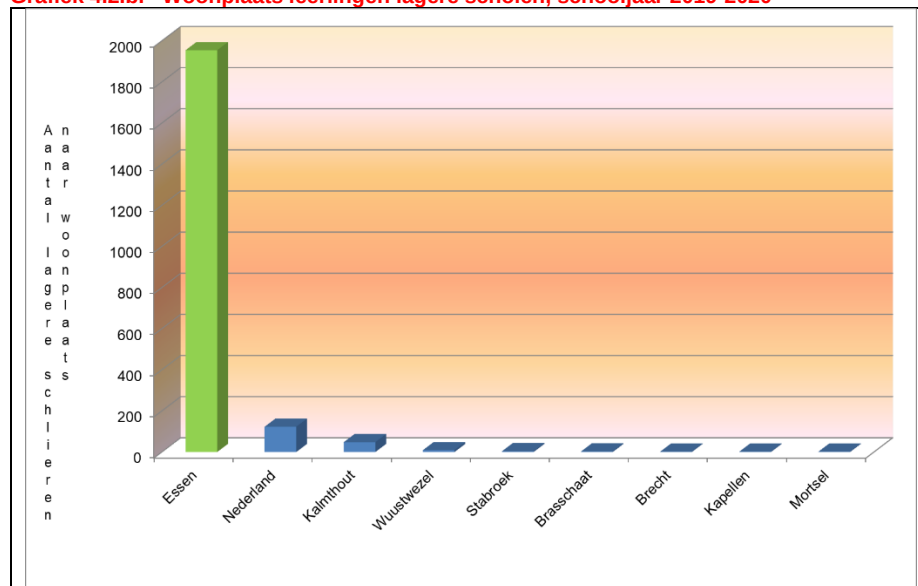
Tabel 4.2.a. Evolutie leerlingen lager onderwijs

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	100,00	98,18	96,97	96,96	99,33	103,43	107,66	109,88
Prov. A'pen	100,00	98,40	97,27	97,87	100,69	105,54	110,72	114,14
Arr. A'pen	100,00	98,17	97,24	98,60	101,83	107,16	112,40	115,95
Cluster V12	100,00	97,75	96,61	94,90	95,50	98,29	101,98	104,24
Cluster V4b	100,00	99,19	97,80	98,50	101,71	108,93	113,37	115,62
Essen	100,00	94,72	93,47	88,92	88,26	90,46	94,50	97,87
Kalmthout	100,00	97,49	97,43	93,24	95,59	92,01	93,97	94,69
Wuustwezel	100,00	94,98	95,11	92,98	91,10	91,97	94,55	101,00
Kapellen	100,00	93,66	92,61	89,33	89,85	95,90	100,60	108,21
Stabroek	100,00	100,38	97,90	93,61	99,33	105,63	111,45	111,55
Brecht	100,00	97,46	94,72	90,69	88,10	90,74	89,70	87,01
Brasschaat	100,00	98,89	98,17	96,00	94,43	97,31	100,87	105,42

Waar het aantal leerlingen in het kleuteronderwijs in Essen toenam op 14 jaar tijd, tekent zich in Essen een omgekeerde evolutie af bij de leerlingen in het basisonderwijs. In Essen daalde het aantal leerlingen in het lager onderwijs, net als in Kalmthout en Brecht.

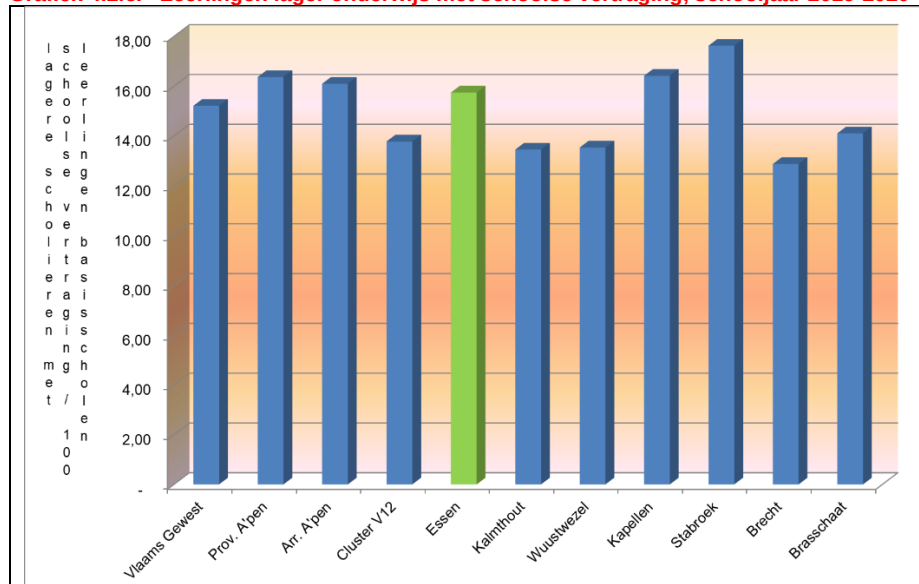
Grafiek 4.2.b. geeft aan dat ook in het lager onderwijs de kinderen in de eerste plaats uit de eigen gemeente komen. Met een aandeel van 91 procent tellen de Essense basisscholen in hoofdzaak kinderen uit de eigen gemeente. Net als in het kleuteronderwijs bekleden de leerlingen uit Nederland een tweede plaats met een aandeel van 6 procent.

Grafiek 4.2.b. Woonplaats leerlingen lagere scholen, schooljaar 2019-2020

Vanaf de lagere scholen legt de Vlaamse gemeenschap doelstellingen op die de leerlingen moeten halen op bepaalde meettijdstippen. Metingen geven aan hoeveel leerlingen voldoen aan de gestelde eisen. Grafiek 4.2.c. geeft het aantal leerlingen uit het lager onderwijs weer met een schoolse vertraging (één of meerdere jaren moeten overdoen). De resultaten van Essen, Kapellen, Stabroek en het arrondissement Antwerpen springen erbovenuit. Essen telt 16 procent leerlingen in het basisonderwijs met een schoolse vertraging. Brecht telt voor dezelfde berekening maar 13 procent leerlingen.

Grafiek 4.2.c. Leerlingen lager onderwijs met schoolse vertraging, schooljaar 2019-2020

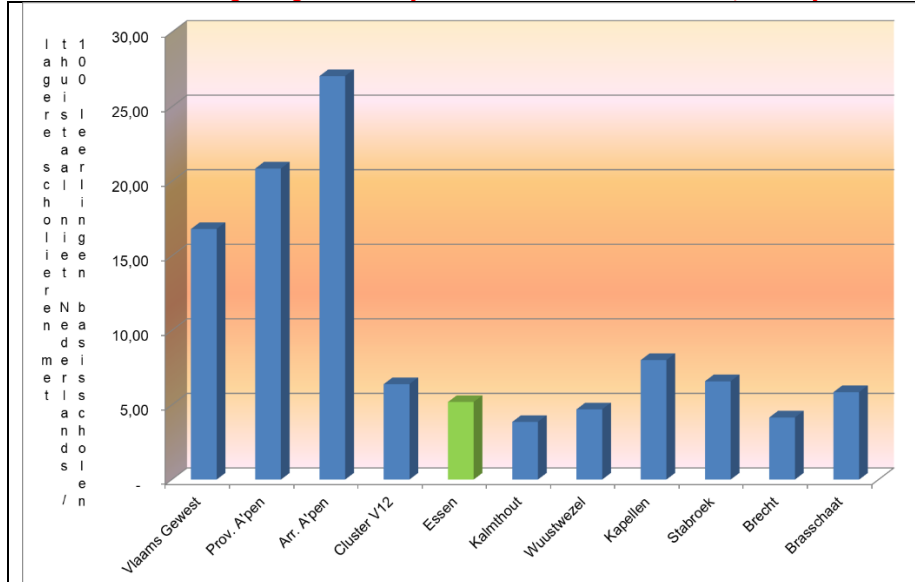
Tabel 4.2.b. geeft aan dat Essen op 10 jaar tijd een daling kende van de schoolse vertraging, terwijl die in de andere gemeenten, behalve in Brecht en Brasschaat toenam. De andere gemeenten maakten dus in vergelijking met Essen een inhaalbeweging.

Tabel 4.2.b. Evolutie leerlingen lager onderwijs, schoolse vertraging

	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	100,00	98,20	99,19	105,52	111,69	110,85
Prov. A'pen	100,00	97,84	100,78	107,24	113,79	116,37
Arr. A'pen	100,00	98,93	103,07	110,27	117,46	121,63
Cluster V12	100,00	96,23	94,31	97,69	103,69	99,47
Essen	100,00	90,31	87,22	87,22	91,63	92,51
Kalmthout	100,00	97,80	91,63	105,73	97,36	100,44
Wuustwezel	100,00	95,16	101,08	92,47	114,52	117,20
Kapellen	100,00	94,00	100,50	100,00	118,50	119,00
Stabroek	100,00	101,22	96,34	117,68	123,17	125,61
Brecht	100,00	100,86	97,84	103,02	111,21	96,98
Brasschaat	100,00	89,59	87,55	89,18	96,73	97,96

Grafiek 4.2.d. geeft het aantal leerlingen in het lager onderwijs weer waarbij de thuistaal niet Nederlands is per 100 leerlingen. De grotere gehelen halen hogere percentages dan de gemeenten uit de regio. De invloed van de centrumsteden met een hoger aantal vreemdelingen is hier wellicht niet vreemd aan. In ogenschijnlijk contrast daarmee staat het resultaat van Essen. Essen telt immers relatief veel vreemdelingen, maar wanneer gekeken wordt naar de thuistaal, blijkt dit in veel gevallen Nederlands te zijn. Dit is niet verwonderlijk aangezien het grootste deel van de Essense vreemdelingen Nederlanders zijn in Essen.

Grafiek 4.2.d. Leerlingen lager onderwijs met thuistaal niet Nederlands, schooljaar 2019-2020

Niettegenstaande het behoorlijk resultaat van Essen, schuilt er toch een maatschappelijke evolutie achter de cijfers. Als de cijfers in een rij gezet worden met 2009 als index 100, dan neemt het aantal leerlingen met een thuistaal niet gelijk aan Nederlands in de lagere scholen sterk toe. Dit niet alleen in de grotere gehelen, ook is Essen. Op 9 jaar tijd kent Essen een toename met 116 procent. Gezien de meeste leerlingen in het basisonderwijs in Essen wonen (91 procent), betekent dit dat de anderstaligheid in Essen sterk is toegenomen op 9 jaar tijd. In de andere gemeenten (behalve Kapellen), nam het cijfer nog sterker toe.

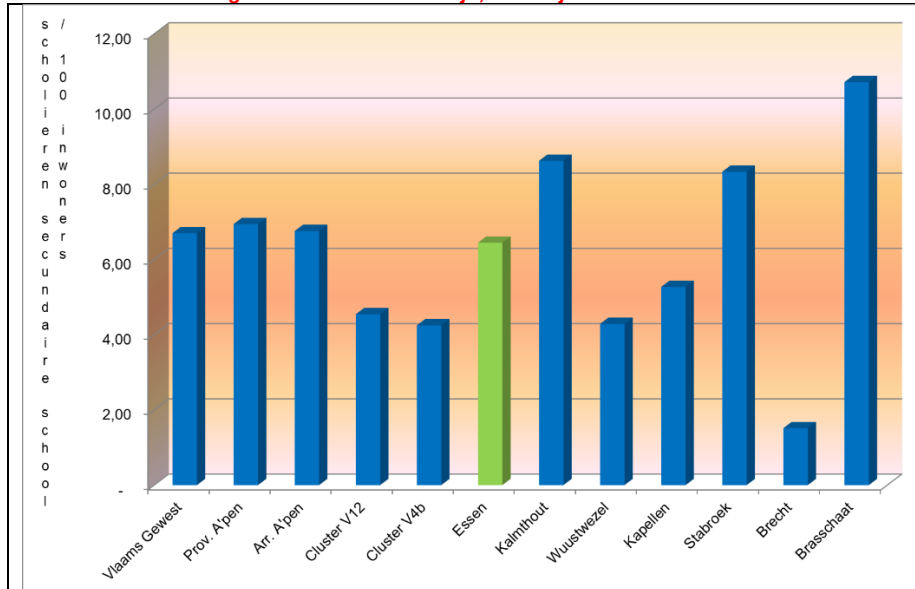
Tabel 4.2.c. Evolutie leerlingen lager onderwijs, thuistaal niet Nederlands

	2009	2011	2013	2015	2017	2018
Vlaams Gewest	100,00	116,65	138,44	158,31	183,99	195,52
Prov. A'pen	100,00	116,17	139,24	160,81	183,24	194,10
Arr. A'pen	100,00	114,17	134,47	154,07	175,14	184,21
Cluster V12	100,00	122,92	148,37	168,93	203,44	222,28
Essen	100,00	138,71	125,81	141,94	183,87	216,13
Kalmthout	100,00	100,00	158,62	165,52	255,17	224,14
Wuustwezel	100,00	111,54	165,38	130,77	184,62	273,08
Kapellen	100,00	85,42	101,04	104,17	110,42	112,50
Stabroek	100,00	103,57	142,86	178,57	246,43	275,00
Brecht	100,00	172,00	176,00	208,00	304,00	300,00
Brasschaat	100,00	138,10	167,86	202,38	214,29	227,38

4.3 Secundair onderwijs

Bij het secundair onderwijs lopen leerlingen school in verschillende richtingen. Eerst wordt gekeken naar de globale scholenpopulatie. Daarna wordt verder opgesplitst in de verschillende (grote) richtingen. Sinds enige tijd wordt voor de eerste twee jaar statistisch alleen gemeten met de brede eerste graad van na de onderwijsvorming. De richtingskeuze vindt officieel pas plaats in het derde jaar van het secundair onderwijs. Dat reflecteert zich ondertussen in de cijfers.

Grafiek 4.3.a. Leerlingen secundair onderwijs, schooljaar 2019-2020

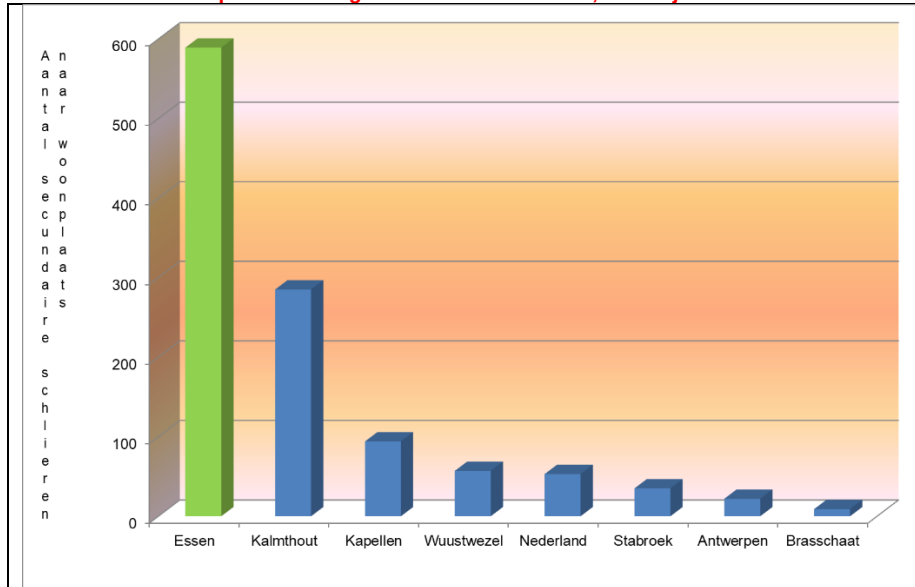
Grafiek 4.3.a. geeft het aantal leerlingen per 100 inwoners weer. De 1.227 leerlingen in Essen vertegenwoordigen een verhouding van 6,45. Essen scoort hiermee lager dan de grotere gehelen, Kalmthout, Stabroek en Brasschaat. Brecht is de grote uitzondering. Deze gemeente heeft geen “gewone” secundaire school. In vergelijking met Wuustwezel, Kapellen en Brecht heeft Essen meer leerlingen op secundaire scholen. Opmerkelijk zijn wel de evoluties. Brasschaat, Kapellen, Stabroek en Wuustwezel kenden de afgelopen 14 jaar een toename van leerlingen. In Kalmthout en Essen daalde het aantal leerlingen op secundaire scholen. Essen is daarbij de sterkste daler met 13 procent ten opzichte van 2005.

Tabel 4.3.a. Evolutie leerlingen secundair onderwijs

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	100,00	100,93	100,12	97,24	95,76	95,23	102,83	104,70
Prov. A'pen	100,00	100,45	99,55	97,16	96,20	95,38	103,98	105,86
Arr. A'pen	100,00	100,14	98,79	96,50	95,65	95,26	105,95	107,98
Cluster V12	100,00	102,34	100,82	98,09	93,82	92,60	104,75	104,87
Cluster V4b	100,00	102,56	100,69	101,13	101,10	103,01	108,36	114,87
Essen	100,00	102,21	98,01	100,28	98,36	95,30	93,23	87,39
Kalmthout	100,00	103,41	96,59	90,06	82,50	84,66	88,30	91,59
Wuustwezel	100,00	113,53	117,98	118,32	115,92	113,18	145,21	153,94
Kapellen	100,00	97,01	91,17	94,17	94,09	95,82	107,17	111,51
Stabroek	100,00	110,99	119,08	115,80	115,04	115,42	116,95	119,01
Brecht								
Brasschaat	100,00	100,93	104,28	109,37	110,44	111,20	116,74	114,37

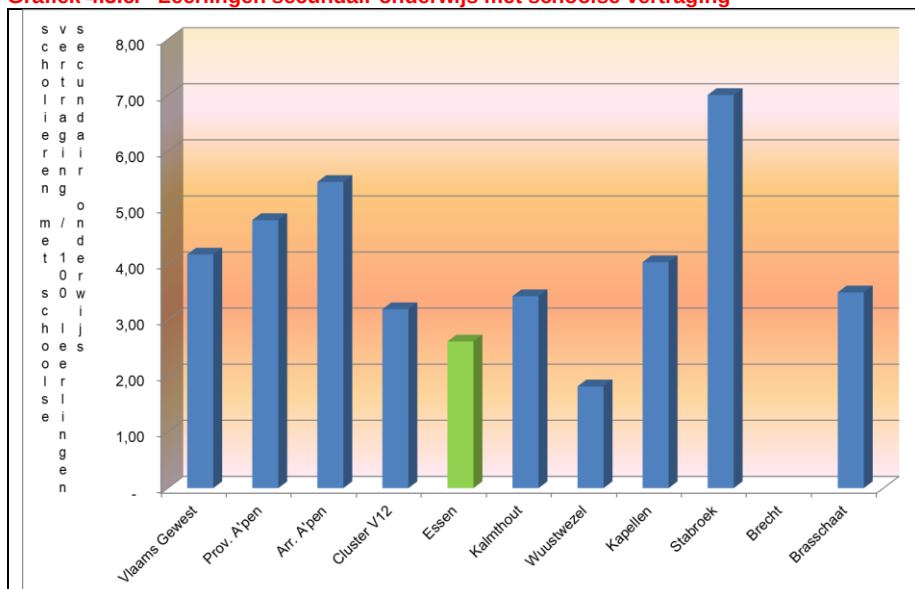
Grafiek 4.3.b. geeft aan dat de meerderheid van de leerlingen in het secundair onderwijs in Essen uit de eigen gemeente komen (51 procent van de leerlingen ofwel 589 studenten). Anders dan bij de lagere scholen en de kleuterscholen, vormen de leerlingen uit Nederland een kleinere groep dan de studenten uit Kalmthout en Kapellen.

Grafiek 4.3.b. Woonplaats leerlingen secundaire scholen, schooljaar 2019-2020

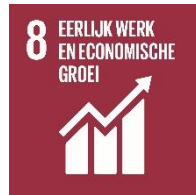

Grafiek 4.3.c. gaat een stap verder en kijkt naar de leerlingen binnen het secundair onderwijs met een schoolse vertraging. Het aantal leerlingen met een vertraging wordt gekoppeld aan het aantal leerlingen in het secundair onderwijs. Meteen valt de hoge kolom van Stabroek op. De gemeenten waar overheersend ASO-scholen te vinden zijn (Essen en Brasschaat) hebben minder te maken met leerlingen met een schoolse vertraging. Gemeenten met veel BSO- en TSO-leerlingen tellen meer leerlingen met een schoolse vertraging. Er is sprake van een zeker watervalstelsel, waarbij de grenzen van de gemeenten weinig tot geen rol spelen.

Grafiek 4.3.c. Leerlingen secundair onderwijs met schoolse vertraging

DEEL II : VOORSPOED

5. Economie

Een economische beschrijving maken we aan de hand van enkele klassieke parameters (inkomen, werkloosheid,...), aangevuld met gegevens over de ondernemingszin binnen de gemeente.

5.1. *Inkomen en welvaart*

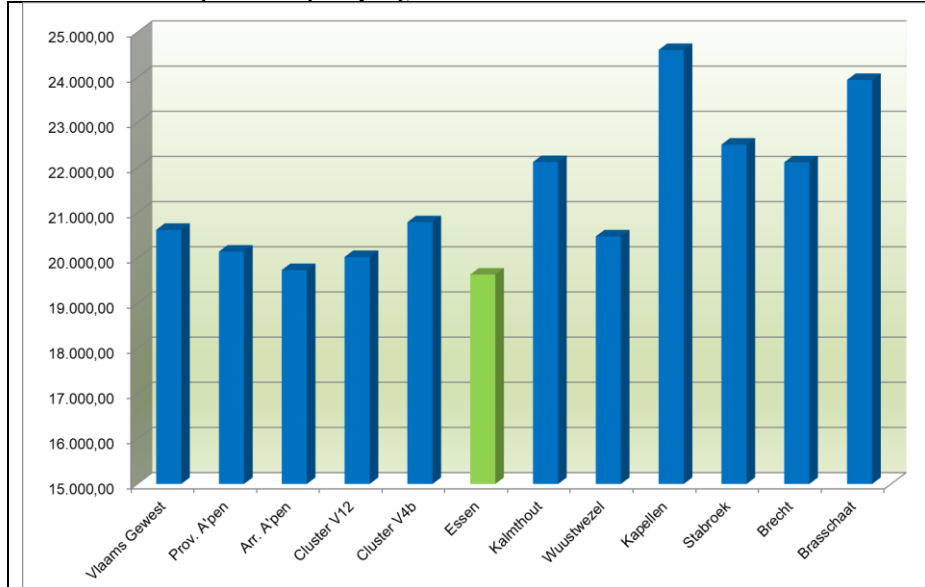
Om welvaart te meten in een bepaalde omgeving, gebruiken economen vaak de eenheid van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Deze eenheid reflecteert het binnenlands inkomen. Aan de hand van deze eenheid kunnen we de economische groei becijferen. Het BBP afleiden per gemeente is een onbegonnen zaak. Daarom vertrekt deze analyse van het inkomen per gemeente. Dit inkomen wordt gemeten aan de hand van het Netto Belastbaar Inkomen (NBI) van de verschillende eenheden. Door het inkomen rechtstreeks te koppelen aan het aantal inwoners (ouder dan 17 jaar) heeft de te grote invloed van een stad als Antwerpen met haar 520.000 inwoners geen invloed. Deze werkwijze maakt wel dat er een achterstand is van 2 jaar. Dit komt doordat de inkomensbelastingen altijd tellen op het inkomen van 2 jaar geleden.

Grafiek 5.1.a. geeft het inkomen per hoofd weer. Niet totaal onverwacht, blijken Kapellen en Brasschaat gemiddeld de rijkste inwoners te herbergen. De gemiddelde Essenaar heeft in 2019 een gemiddeld netto belastbaar inkomen van 19.636 euro. De gemiddelde inwoner van Kapellen beschikt over 24.607 euro, ofwel 5.000 euro meer de Essenaar.

Grafiek 5.1.a. geeft aan dat Essen het laagste gemiddeld inkomen per hoofd heeft van de hele regio. Dit heeft tot gevolg dat de opcentiemen en de onroerende voorheffing per eenheid in Essen minder opbrengen dan in de andere gemeentes. Daardoor ligt het belastingniveau in Essen hoger dan in de andere gemeenten om een vergelijkbare opbrengst te kunnen genereren in absolute waarden. Aan de andere kant heeft dit ook gevolgen voor de bijdragen die Essen levert in de politiezone Grens (lager dan Kalmthout omwille van solidariteitsprincipe).

Niet alleen in vergelijking met de andere gemeenten scoort Essen een laag NBI per hoofd. Het NBI in Essen ligt ook lager dan in de socio-economische cluster en de andere grotere gehelen. Het NBI per hoofd in Essen ligt 5 procent lager dan over het geheel van Vlaanderen genomen.

Grafiek 5.1.a. NBI per hoofd (> 17 jaar), 2019

Tabel 5.1.a. Netto belastbaar inkomen per hoofd

	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	15.663,35	16.619,98	17.265,62	18.245,15	19.069,44	19.747,78	20.625,32
Prov. A'pen	15.589,87	16.443,15	16.998,40	17.825,56	18.649,82	19.278,53	20.144,78
Arr. A'pen	15.521,72	16.283,28	16.779,94	17.472,09	18.288,74	18.874,59	19.735,92
Cluster V12	14.780,67	15.721,85	16.475,75	17.477,54	18.439,89	19.058,45	20.024,93
Cluster V4b	15.635,47	16.610,53	17.262,61	18.244,26	19.145,43	19.805,65	20.794,29
Essen	14.593,52	15.328,67	16.164,98	17.024,21	18.263,34	18.536,34	19.635,99
Kalmthout	16.643,05	17.254,48	17.925,72	18.724,95	20.073,59	21.032,68	22.126,68
Wuustwezel	14.856,13	15.750,28	16.528,71	17.881,91	18.447,21	19.270,04	20.480,61
Kapellen	18.174,36	19.507,64	20.042,11	20.983,84	22.407,15	23.121,14	24.606,90
Stabroek	17.349,48	18.211,89	18.861,36	19.999,56	20.638,02	21.144,51	22.512,73
Brecht	16.143,71	16.960,04	17.961,79	19.133,48	20.295,76	21.283,54	22.120,21
Brasschaat	17.956,37	18.820,85	19.999,28	21.099,72	21.714,41	22.829,45	23.943,94

Hoewel het lage NBI per hoofd in Essen, nam het NBI per hoofd de afgelopen 13 jaar wel toe. In vergelijking met de rijkere gemeenten steeg het in Essen zelfs meer. Waar een gemiddeld inkomen in Vlaanderen tussen 2005 en 2019 toenam met 41 procent toenam, was dit in Essen 47%. Dit wil dus zeggen dat Essen haar kloof dicht met de anderen, zij het niet spectaculair.

Tabel 5.1.b. Evolutie netto belastbaar inkomen per hoofd

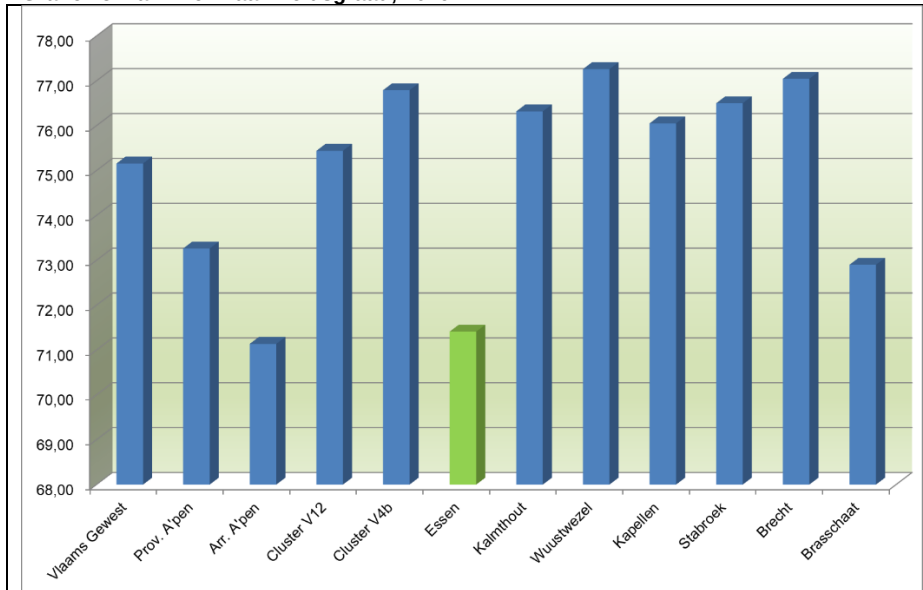
	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	107,83	114,42	118,86	125,60	131,28	135,95	141,99
Prov. A'pen	107,59	113,48	117,31	123,02	128,71	133,05	139,03
Arr. A'pen	107,23	112,50	115,93	120,71	126,35	130,40	136,35
Cluster V12	108,29	115,18	120,70	128,04	135,09	139,63	146,71
Cluster V4b	108,76	115,55	120,08	126,91	133,18	137,77	144,65
Essen	109,63	115,16	121,44	127,89	137,20	139,25	147,51
Kalmthout	112,50	116,63	121,17	126,57	135,69	142,17	149,57
Wuustwezel	108,65	115,18	120,88	130,77	134,91	140,93	149,78
Kapellen	105,73	113,49	116,59	122,07	130,35	134,51	143,15
Stabroek	107,11	112,44	116,45	123,47	127,41	130,54	138,99
Brecht	108,30	113,77	120,49	128,35	136,15	142,78	148,39
Brasschaat	105,85	110,94	117,89	124,38	128,00	134,57	141,14

5.2. Werken

Volgens de meeste gangbare economische theorieën creëert arbeid (in combinatie met kapitaal) een bepaalde welvaart. Dat wordt gemeten met het BBP. Werk is daarom een belangrijke economische

parameter voor een gemeente als Essen. We kunnen arbeid op twee manieren bekijken. Enerzijds vormen de tewerkstelling en de werkzaamheid een belangrijke factor. Anderzijds speelt werkloosheid ook een grote rol in de economie van een gemeente. Het is ook interessant om de geografische verdeling van het werk te bekijken.

Grafiek 5.2.a. Werkzaamheidsgraad, 2019

Grafiek 5.2.a. staat stil bij de werkzaamheidsgraad. De werkzaamheidsgraad geeft het aantal werkenden per eenheid weer, gedeeld door het aantal inwoners op actieve leeftijd (20-64 jaar) van dezelfde eenheid. Een volledige tewerkstelling is in dat geval theoretisch gezien gelijk aan 100. Als niemand werkt, staat de teller op 0. Hoe hoger de waarde, hoe hoger het aantal werkenden ten opzichte van de actieve bevolking, hoe hoger de werkzaamheidsgraad.

Het valt in grafiek 5.2.a. op dat alle individuele gemeenten, beter scoren dan Essen. Enkel het arrondissement Antwerpen haalt een werkzaamheidsgraad die lager ligt dan in Essen. In Essen is 71,41 procent van de bevolking tussen 19 en 66 aan het werk. Het resultaat van Essen is opmerkelijk omdat Essen wel goed scoort inzake de niet-werkende werkzoekenden (zie verder).

Dat Brasschaat een lage score haalt, heeft misschien een statistische reden. We nemen aan dat de hele bevolking binnen de leeftijdsklasse 20-64 jaar zich aanbiedt op de arbeidsmarkt. Dat is uiteraard niet zo. Bijvoorbeeld huisvrouwen, renteniers en studenten verzwaren in negatieve zin de werkzaamheidsgraad. Als we het hoge inkomen per hoofd van Brasschaat combineren dat met de lage berekende werkzaamheidsgraad, dan ontstaat het vermoeden dat veel inwoners van Brasschaat zich niet aanbieden op de arbeidsmarkt zonder dat deze direct gebruikmaken van de sociale zekerheid (werkloosheidssteun, leefloon...).

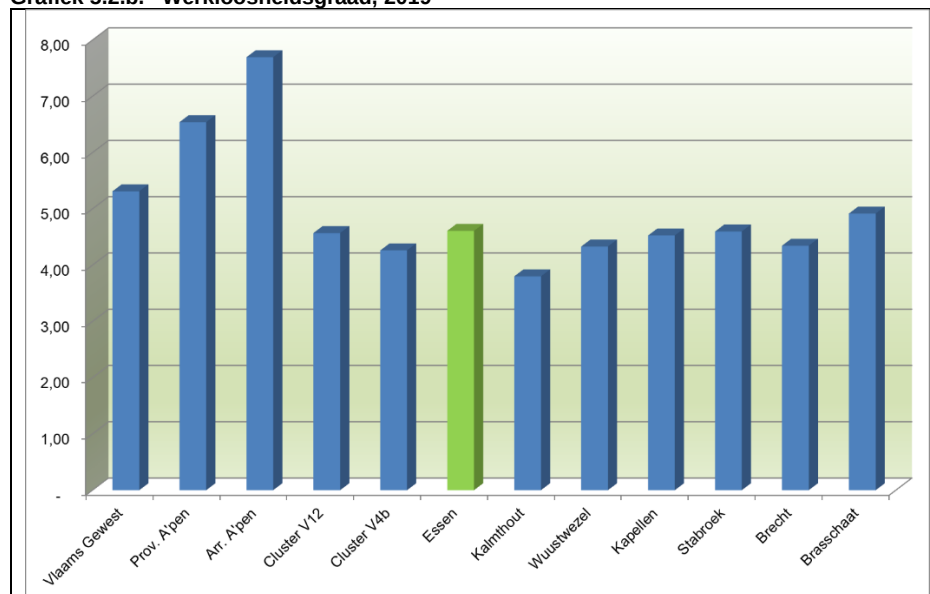
Tabel 5.2.a. geeft de evolutie van de werkzaamheidsgraad weer. In Essen nam de werkzaamheid toe met bijna 13 procent over de periode 2005-2019. Enkel Kalmthout en Kapellen hebben een grotere toename van de werkzaamheidsgraad over dezelfde periode.

Tabel 5.2.a. Evolutie werkzaamheidsgraad

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	100,00	101,64	102,10	102,47	102,24	103,02	105,19	107,59
Prov. A'pen	100,00	101,88	102,40	102,53	102,15	103,14	105,33	107,84
Arr. A'pen	100,00	101,77	102,03	101,85	101,21	102,21	104,53	107,25
Cluster V12	100,00	102,30	103,71	104,86	104,80	105,43	107,72	109,68
Cluster V4b	100,00	102,42	103,51	104,30	104,59	105,35	107,32	109,08
Essen	100,00	104,23	106,64	108,90	112,47	114,43	116,13	112,77
Kalmthout	100,00	103,43	106,07	106,52	106,63	108,82	110,48	113,70
Wuustwezel	100,00	103,41	104,54	105,36	105,35	105,62	107,21	108,40
Kapellen	100,00	103,26	105,45	106,51	105,68	107,92	110,60	113,42
Stabroek	100,00	102,59	103,40	102,24	102,52	103,10	103,65	106,14
Brecht	100,00	102,55	104,34	104,28	105,02	106,08	107,61	108,88
Brasschaat	100,00	102,89	104,06	104,34	103,56	103,73	105,91	107,86

De tegenhanger van de werkzaamheid is de werkloosheid. Om de werkloosheid te meten houden we rekening met de niet-werkende werkzoekenden (NWWZ). De analyse koppelt deze aantallen met het aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd (20-65 jaar). Essen heeft in 2019 een werkloosheidsgraad van 4,61 per 100 inwoners tussen 19 en 66 jaar. Hiermee scoort Essen zeker niet slecht ten opzichte van de andere gemeenten, ook al wordt, op Brasschaat na, de hoogste werkloosheidsgraad genoteerd. Ten opzichte van de grotere gehelen scoort Essen evenwel wel beter.

Grafiek 5.2.b. Werkloosheidsgraad, 2019

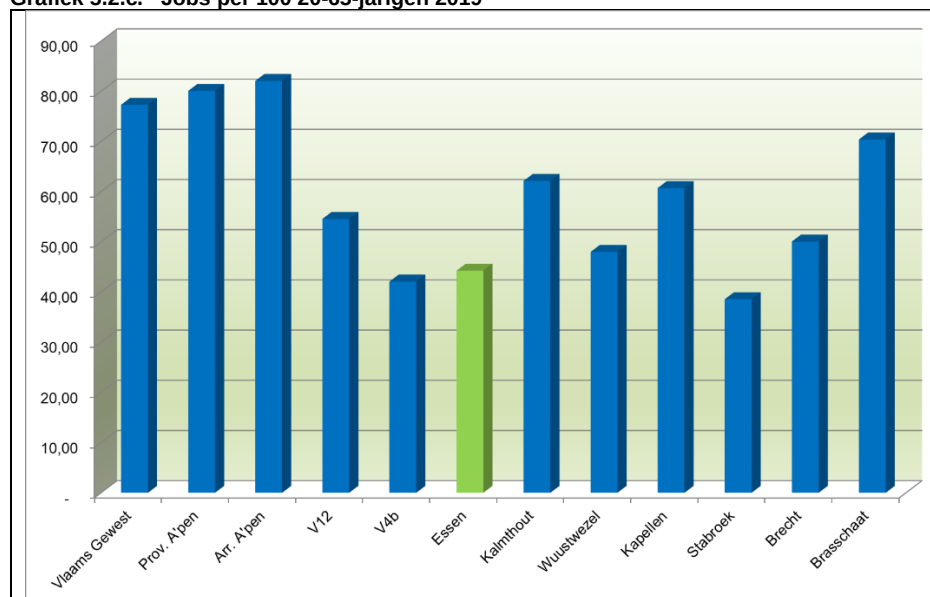
De bevolking tussen 19 en 66 jaar telt 71 procent mensen die werken en 5 procent mensen die zich aanbieden, maar nog op zoek zijn naar werk. Dit betekent dat Essen een groot deel bewoners heeft van de leeftijdsgroep tussen 20 en 65 jaar die zich niet aanbieden op de arbeidsmarkt, de inactieven. Deze groep is in Essen groter dan in de andere gemeenten.

Tabel 5.2.a. Evolutie aantal NWWZ

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	100,00	75,58	83,97	79,78	90,33	94,50	85,87	82,06
Prov. A'pen	100,00	76,99	86,18	85,46	96,33	100,31	93,01	87,42
Arr. A'pen	100,00	78,20	88,30	89,00	100,34	104,33	97,37	92,52
Cluster V12	100,00	71,36	78,36	74,24	85,16	91,00	78,25	74,44
Cluster V4b	100,00	75,51	85,20	78,45	89,89	95,23	84,32	78,12
Essen	100,00	81,66	88,84	99,59	116,56	126,57	119,20	107,91
Kalmthout	100,00	81,65	82,55	95,90	102,37	109,73	103,17	95,15
Wuustwezel	100,00	80,99	91,80	92,93	110,58	124,61	112,46	107,09
Kapellen	100,00	79,53	93,96	96,18	106,48	111,35	109,11	98,82
Stabroek	100,00	72,26	93,84	89,17	105,35	109,09	102,85	94,62
Brecht	100,00	75,47	85,48	87,33	96,26	99,23	96,10	88,78
Brasschaat	100,00	79,76	84,74	81,86	92,20	108,19	102,56	99,72

De werkloosheidsgraad in Essen neemt toe in de periode 2005-2019 met bijna 8 procent. Enkel Wuustwezel laat een vergelijkbare toename optekenen. Alle andere eenheden in de vergelijkingsgroep kenden een daling van de werkloosheidsgraad. In dezelfde tijdsspanne nam de actieve bevolking in Essen toe met bijna 10 procent. Dit betekent dus dat Essen ten opzichte van 2005 meer de toename van haar bevolking slechts te dele heeft kunnen omzetten naar een gelijkblijvend aandeel werkenden.

Grafiek 5.2.c. Jobs per 100 20-65-jarigen 2019

Werk hangt onder andere samen met beschikbare arbeidsplaatsen. In grafiek 5.2.c. staan de beschikbare jobs per 100 inwoners tussen 20 en 65 jaar per gemeente op een rij. De gemeente Brasschaat heeft veel meer jobs in de aanbieding dan de andere gemeenten. Het hogere inwonersaantal speelt daarbij misschien een rol. De aanwezigheid van KMO-zones en industriegebieden binnen de eigen gemeente is wellicht een cruciale factor. Zo heeft Kapellen drie zones en telt Kapellen meer jobs binnen de eigen grenzen in vergelijking met Essen.

Bij de gebiedsinvulling van de beschikbare jobs worden het aantal arbeidsplaatsen binnen de gemeente vergeleken met de actieve bevolking. Als een bepaald gebied een ratio heeft van meer dan 100, dan wil dit zeggen dat niet alle beschikbare jobs in dat gebied ingevuld kunnen worden met de eigen actieve bevolking. Als de waarde beneden 100 ligt, zijn er onvoldoende jobs in de eigen

gemeente voor een volledige tewerkstelling. Hierbij houden we geen rekening met randvoorwaarden (scholing,...). In 2019 laat Essen een score optekenen van 44. Dit zou betekenen dat Essen een overschot van actieve bevolking kent van 56 procent.

Naast het absolute aantal jobs binnen de gemeentegrens, zet tabel 5.2.b. de evolutie neer. De tabel geeft in de eerste plaats de groei aan van economische activiteiten waarmee een zekere mate van tewerkstelling gepaard gaat. Overal vertoont de evolutie sinds 2007 een stijgende trend. In Essen nam het aantal jobs toe met 12 procent. Hiermee haalt Essen weliswaar een mooie stijging, maar blijft het toch onder de toenames die in de andere gemeenten opgetekend worden.

Tabel 5.2.b. Evolutie jobs

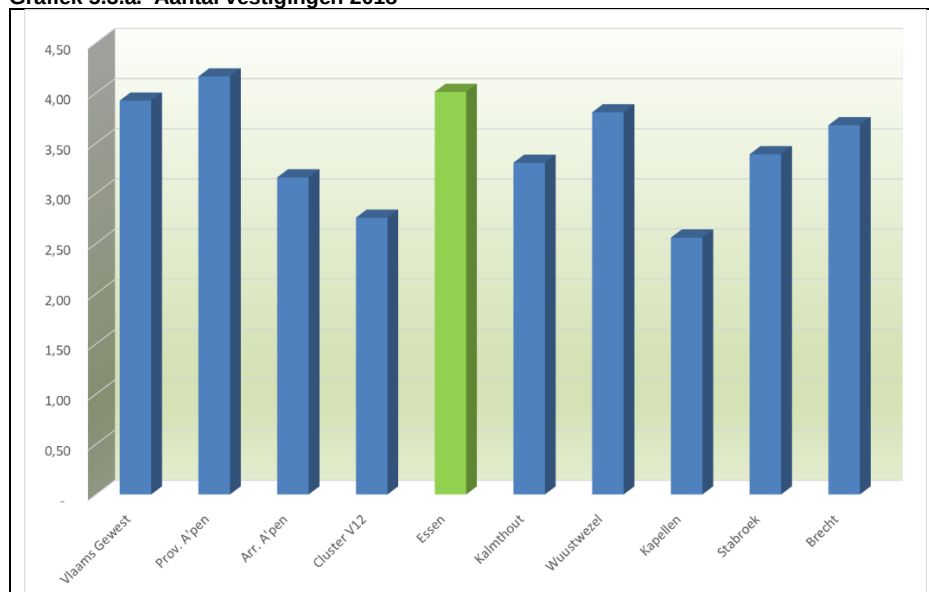
	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019
Vlaams Gewest	100,00	102,09	103,99	104,56	106,35	110,38	114,81
Prov. A'pen	100,00	102,17	103,87	104,24	105,97	109,46	113,93
Arr. A'pen	100,00	101,88	103,34	103,48	104,30	107,53	111,43
V12	100,00	103,54	106,36	107,33	109,02	113,72	118,04
V4b	100,00	102,83	105,15	106,08	106,64	109,77	114,15
Essen	100,00	109,00	110,93	113,17	109,96	109,57	112,97
Kalmthout	100,00	104,56	109,12	108,13	111,82	116,24	122,43
Wuustwezel	100,00	99,15	102,83	101,71	105,50	117,72	122,72
Kapellen	100,00	102,75	106,62	106,95	107,44	110,35	112,66
Stabroek	100,00	106,01	107,58	108,88	104,97	115,14	123,93
Brecht	100,00	110,01	113,25	114,29	114,54	116,15	120,48
Brasschaat	100,00	105,35	109,65	108,29	109,24	112,70	114,73

5.3. Ondernemen

De vorige paragrafen staan stil bij de macro-economische gegevens van de gemeenten. Dit hoofdstuk zoomt in op de micro-economie en bekijkt de ondernemersgeest in elke gemeente. Niet alleen door te kijken naar het aantal ondernemingen, maar ook naar de zelfstandigen, de faillissementen e.d.

Grafiek 5.3.a. start met het aantal vestigingen met personeel van ondernemingen. Om ook hier te grote scheeftrekkingen te vermijden, relateren we het aantal vestigingen weer met het bevolkingsaantal. Essen telt een hoger aantal vestigingen dan de overige gemeenten. Enkel de provincie en Vlaanderen halen ene hogere score dan Essen. Essen scoort telt 2,76 vestigingen met personeel per 100 inwoners. Dat Essen hoog scoort is moeilijk verenigbaar met het gegeven dat Essen relatief veel inactieven kent. Naast de nabijheid van het havengebied, kan het aantal industriegebieden en KMO-zones ook een rol spelen. Zo telt Kapellen met haar drie zones meer bedrijven dan Stabroek, dat geen industriezones heeft.

Grafiek 5.3.a. Aantal vestigingen 2018

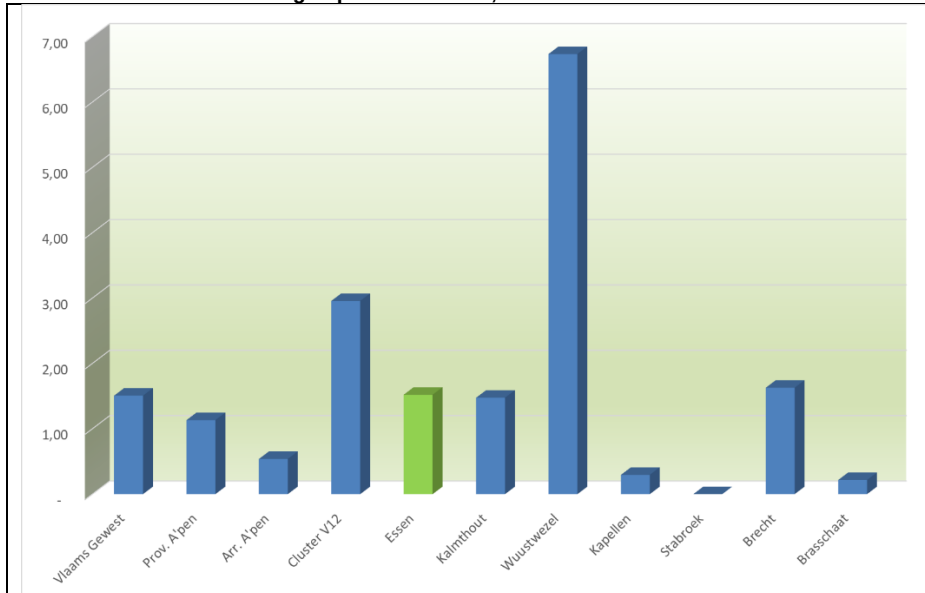
In historisch perspectief zag Essen het aantal ondernemingen op 11 jaar tijd toenemen met 1 procent. Essen tekent hiermee de laagste toename op van de vergelijkingsgroep.

Tabel 5.3.a. Evolutie aantal ondernemingen

	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018
Vlaams Gewest	100,00	100,00	99,50	99,28	100,65	104,57	107,07
Prov. A'pen	100,00	99,84	99,44	98,85	99,00	103,01	105,58
Arr. A'pen	100,00	98,92	98,81	97,61	96,57	100,83	103,22
Cluster V12	100,00	101,13	100,26	99,87	101,41	105,42	108,77
Essen	100,00	105,62	100,39	100,00	103,29	97,09	101,94
Kalmthout	100,00	97,50	98,44	99,84	100,63	109,84	116,56
Wuustwezel	100,00	87,54	88,89	85,19	90,74	110,27	114,98
Kapellen	100,00	96,37	97,38	96,67	96,17	102,92	102,72
Stabroek	100,00	98,82	99,06	100,00	93,41	103,53	111,53
Brecht	100,00	103,26	101,89	102,42	98,95	96,32	103,36
Brasschaat	100,00	98,84	100,44	100,87	95,42	98,33	101,09

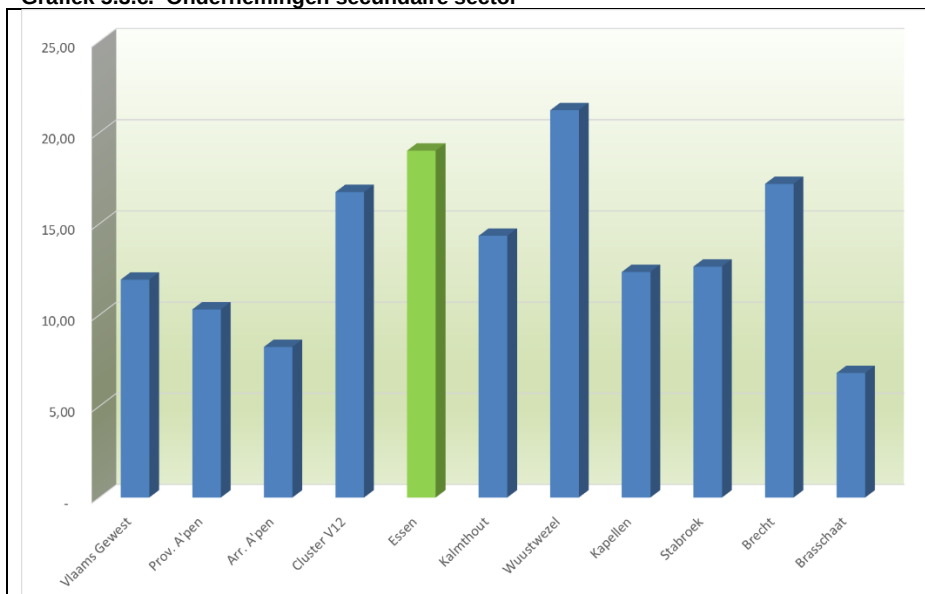
Grafiek 5.3.b. splitst de ondernemingen van de primaire sector af. We kijken naar de grootte van de primaire sector in verhouding tot het aantal bedrijven. Onder de primaire sector bevinden zich vooral bedrijven uit de mijn- en landbouwsector. Het verwondert niet dat Wuustwezel torenhoog boven de anderen uitsteekt. Wuustwezel is een echte landbouwgemeente, zoals ook verder blijkt uit het grondgebruik. 6,73 procent van de ondernemingen in Wuustwezel is een onderneming uit de primaire sector. Hoewel Essen (1,52 procent), Brecht (1,63 procent) en in iets mindere mate Kalmthout (1,47 procent) een stevige primaire sector hebben, is deze relatief klein in vergelijking met Wuustwezel.

Grafiek 5.3.b. Ondernemingen primaire sector, 2018

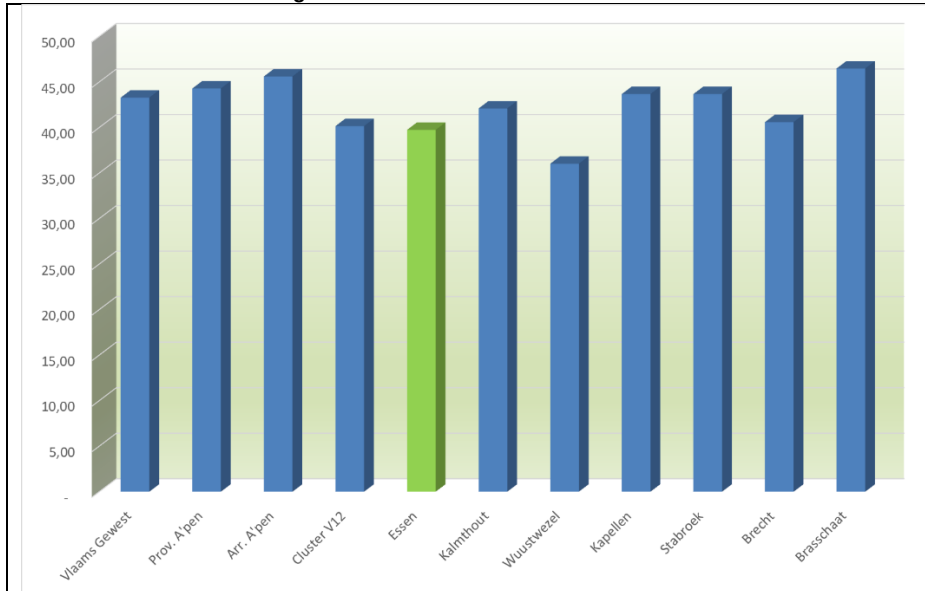
De secundaire sector omvat veelal producerende bedrijven. Het gaat in de eerste plaats om de klassieke industrie. Grafiek 5.3.c. zet deze ondernemingen in verhouding tot het totaal aantal bedrijven. Hierbij valt de hoge score van Essen en Wuustwezel op in 2018. Relatief uitgedrukt huisvest Essen veel producerende bedrijven. Dit zegt nog niets over de toegevoegde waarde van deze ondernemingen, alleen over het aantal. Op 100 onderneming in Essen behoort 21 procent tot de secundaire sector in 2018. Grafiek 5.3.c. lijkt te contrasteren met grafiek 5.3.a. De reden daarvoor is dat Essen een echte industriezone heeft, terwijl bijvoorbeeld Kapellen KMO-zones heeft. De aard van de zones komt hier tot uiting.

Grafiek 5.3.c. Ondernemingen secundaire sector

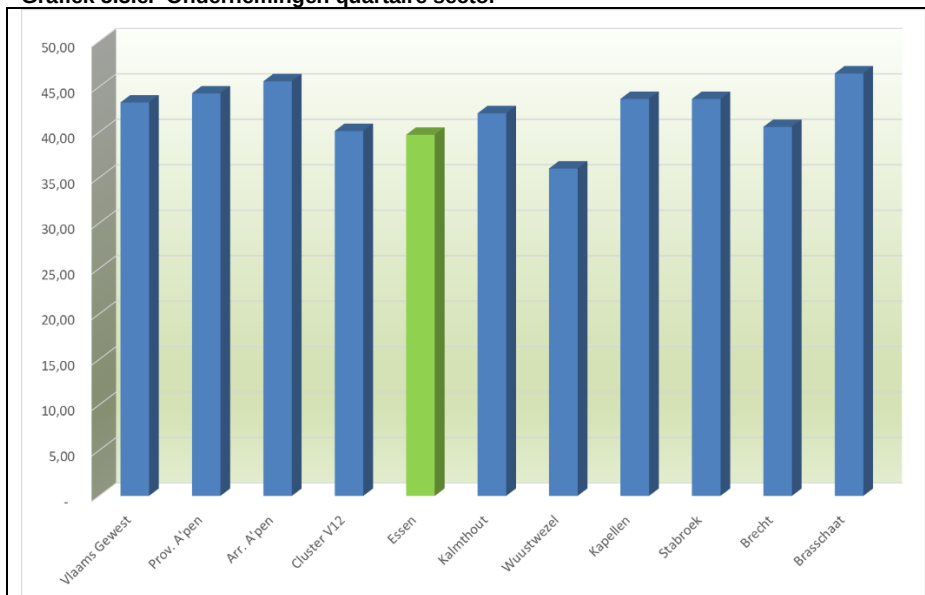
De tertiaire sector geeft een ander beeld. Bedrijven die tot deze sector behoren, zijn in hoofdzaak dienstverlenende bedrijven zoals banken, handelszaken, overslagbedrijven... De gemeenten die sterk scoren in de primaire sector (Wuustwezel, Essen, Brecht), scoren lager in de tertiaire sector.

Grafiek 5.3.d. Ondernemingen tertiaire sector

De overheidssector, de gesubsidieerde sector (scholen, WZC's...) en de vrijetijdssector (reisagenten,...) vormen samen de quataire sector. Deze sector is weergegeven in tabel 5.3.e. Essen haalt in deze sector, op Wuustwezel na, de laagste score met maar 209 vestigingen in de quataire sector. Dit is opvallend. Essen heeft veel scholen en twee grote woonzorgcentra. Een mogelijke verklaring voor de Essense score is dat de andere gemeenten meer, maar kleinere bedrijven tellen van de quataire sector of dat een bepaalde tak in Essen volledig afwezig is.

Grafiek 5.3.e. Ondernemingen quataire sector

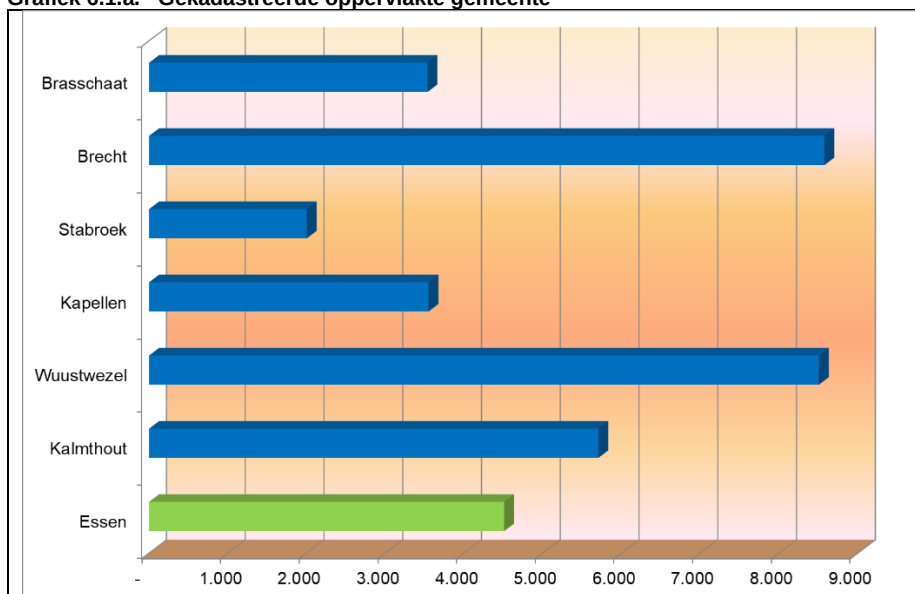

6. Ruimtelijke ordening

6.1 Grootte gemeente

Essen is in totaal 4.508 gekadastreerde hectaren groot. Hiermee is de gemeente groter dan Kapellen, Stabroek en Brasschaat. Brecht, Wuustwezel en Kalmthout hebben een grotere oppervlakte dan Essen.

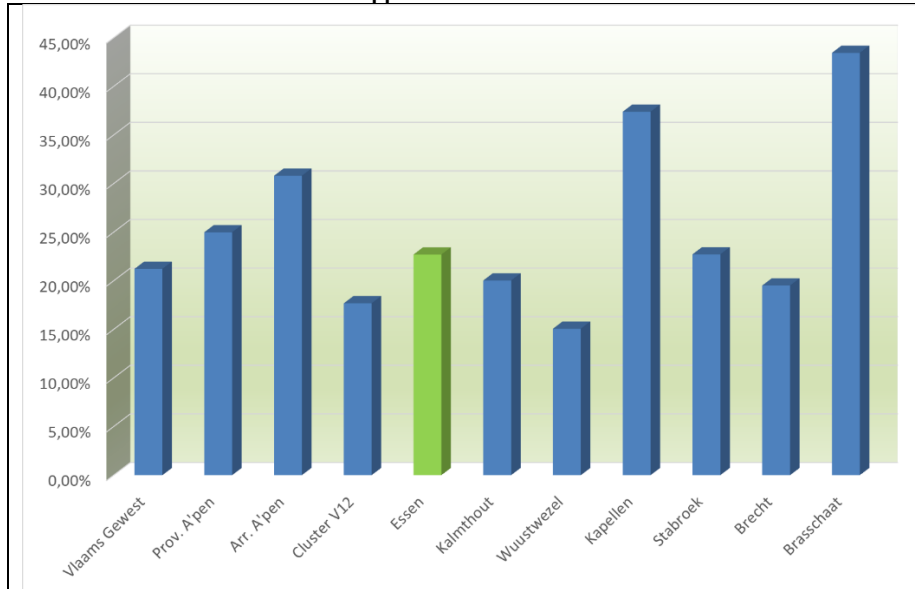
Grafiek 6.1.a. Gekadastreerde oppervlakte gemeente

6.2 Bebouwing

Hoeveel ruimte binnen een gemeente bebouwd is, is eerder een gevolg van een combinatie van vaststaande gegevens uit het verleden en het beleid. Grafiek 6.2.a. toont het aandeel van de bebouwde oppervlakte. Het valt op dat Kapellen en Brasschaat, relatief gezien, een grote bebouwde oppervlakte kennen. Een oppervlakte is 'bebouwd' als de ruimte ingenomen is door een gebouw, een bedrijf of een verharde weg. Het hoge aandeel in Kapellen en Brasschaat geeft aan dat de stad Antwerpen tegen deze groene gemeenten aandrukt. De grafiek van de bebouwing kan naast de grafiek van de primaire sector liggen. De gemeenten met een grote primaire sector (Wuustwezel en Essen) hebben minder bebouwde oppervlakte. Brecht lijkt de uitzondering.

Grafiek 6.2.a. Aandeel bebouwde oppervlakte 2020

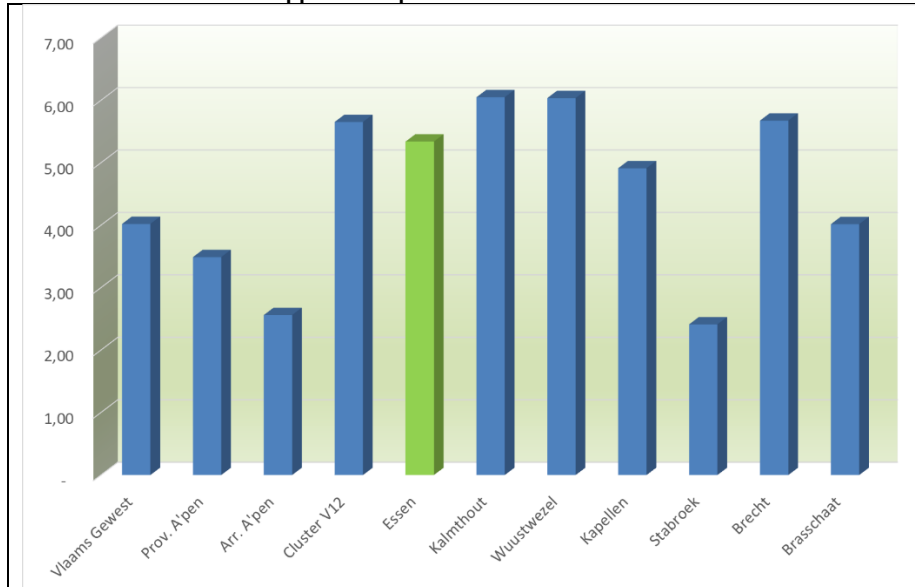
In 2020 was in Essen 22,70 procent van de oppervlakte bebouwd. Essen scoort hiermee gelijkaardig aan Stabroek. Brecht, Wuustwezel en Kalmthout halen een lager percentage. De vergelijking met Kapellen en Brasschaat geeft aan dat Essen, Wuustwezel en Kalmthout nog landelijkere gemeenten zijn met een groot aandeel onbebouwde oppervlakte.

De evolutie van de bebouwde ruimte geeft een inschatting van de snelheid waarmee de verstedelijking vanuit Antwerpen (en Roosendaal) oprukt naar Essen. Met 2009 als basis, is de ruimte in Essen naar 2020 toe 14 procent meer ingenomen voor bebouwing. Een gelijkaardige toename wordt opgemerkt in Kalmthout (14 procent), Kapellen (13 procent) en Brecht (13 procent). In Wuustwezel werd meer dan 30 procent meer open ruimte ingenomen door bebouwing in dezelfde periode. Deze percentages zijn hoger dan in de grotere vergelijkingsgehelen, waar een meerinname genoteerd wordt tussen 8 en 10 procent. Brasschaat gaat tegen de trend in met een veel lagere toename van het aandeel bebouwde oppervlakte (beperkt tot 5 procent).

Tabel 6.2.a. Evolutie bebouwde oppervlakte

	2010	2012	2014	2016	2018	2020
Vlaams Gewest	101,01	102,76	104,52	105,97	107,72	109,47
Prov. A'pen	101,12	102,92	104,72	106,19	108,04	109,72
Arr. A'pen	101,10	102,81	104,33	105,64	107,24	108,34
Cluster V12	101,26	103,23	105,29	107,17	109,17	111,12
Essen	101,67	105,63	108,29	110,22	111,96	114,20
Kalmthout	101,67	105,53	107,48	110,06	111,25	114,56
Wuustwezel	103,40	110,08	117,33	123,04	126,27	130,04
Kapellen	101,64	103,25	104,45	105,57	111,36	113,39
Stabroek	101,37	102,41	105,30	107,88	108,61	109,22
Brecht	102,57	105,35	107,16	109,02	111,99	113,06
Brasschaat	100,20	101,63	102,66	103,12	103,53	104,81

Grafiek 6.2.b. Bebouwde oppervlakte per inwoner

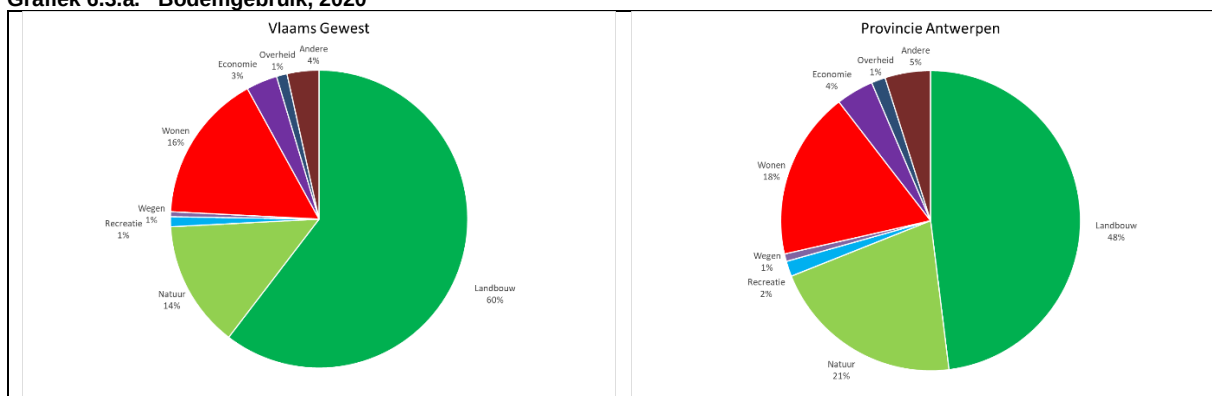

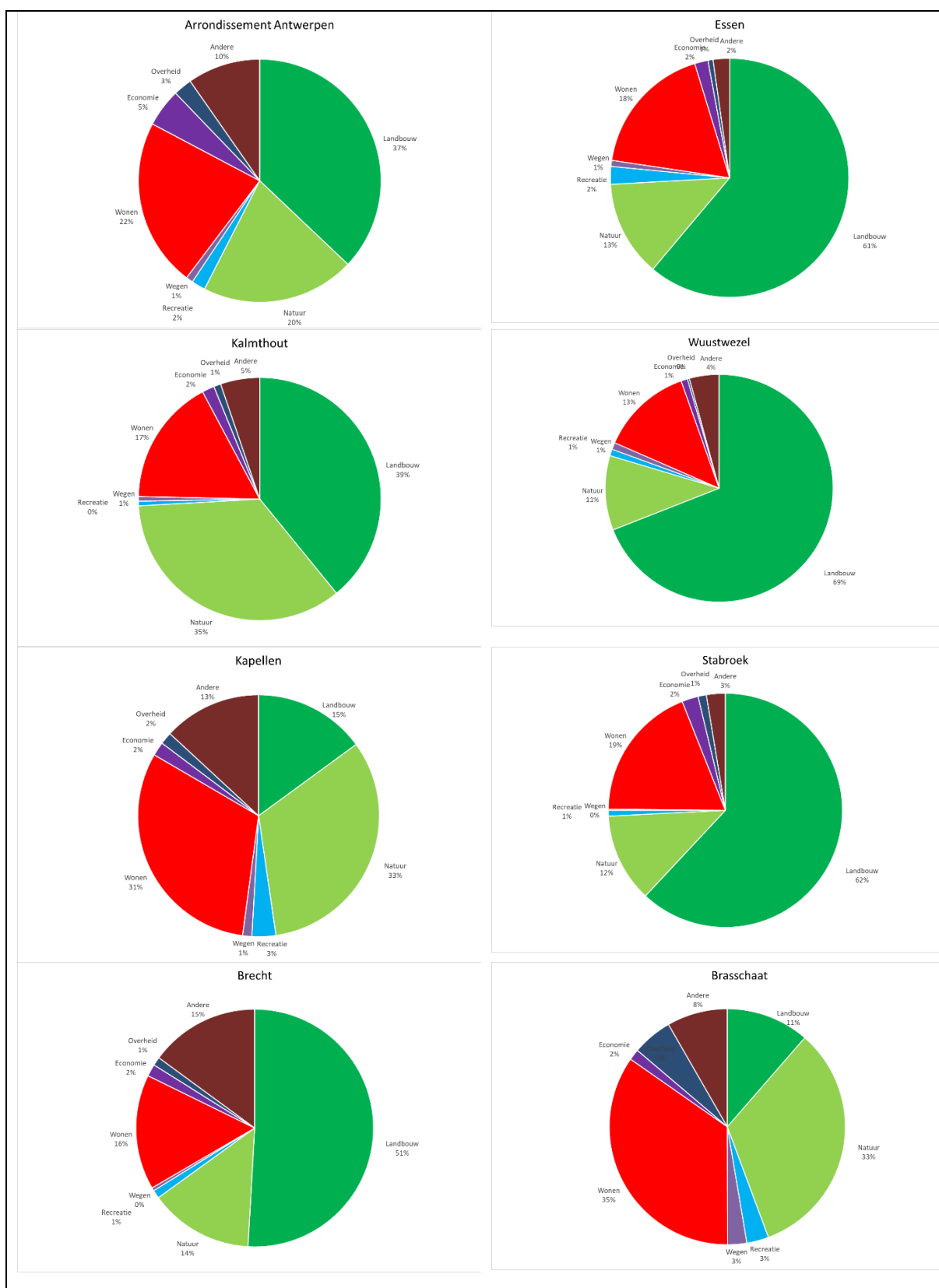
Uiteraard heeft het inwonersaantal van een gemeente een invloed op het bebouwd ruimtegebruik. Grafiek 6.2.b. laat dit meer in detail zien. In deze tabel staat de bebouwde oppervlakte tegenover het inwonersaantal. Essen telde in 2020 een bebouwde oppervlakte van 5,34 hectare per 100 inwoners. Stabroek noteerde minder bebouwde oppervlakte per 100 inwoners, met name 2,41 hectare. Kalmthout, Wuustwezel en Brecht tellen meer bebouwde hectaren per 100 inwoners. Kalmthout telt 6,05 bebouwde hectaren per 100 inwoners. De lage verhouding van het arrondissement Antwerpen heeft een sterke invloed van de stad Antwerpen. In 2020 is er in de stad net iets meer dan 1 hectare beschikbaar per 100 inwoners.

6.3 Gekadastreerd bodemgebruik

Het bodemgebruik wijst de invulling van de (beperkte) beschikbare ruimte toe aan de verschillende actoren. De invulling van de ruimte start vanuit de gegevens van 2020. Grafiek 6.3.a. geeft de verdeling weer van het grondgebruik in Essen en de vergelijkingsgroep. Het gebruik staat aangegeven als een inname per sector ten opzichte van de totale oppervlakte.

Grafiek 6.3.a. Bodemgebruik, 2020

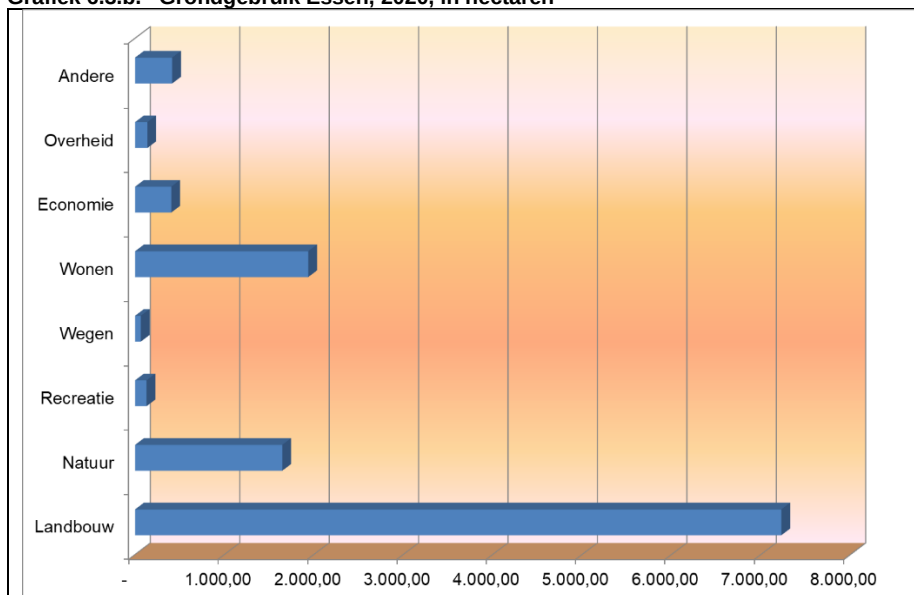

Grafiek 6.3.a. maakt duidelijk dat Essen, Kalmthout, Wuustwezel, Brecht en Stabroek relatief groene gemeenten zijn. Het aandeel van landbouw en natuur samen overschrijdt de helft van het totale grondgebruik. Hiermee tekenen deze gemeenten een gelijkaardig resultaat op als het Vlaams gewest. Deze gemeenten halen deze score in hoofdzaak door de input van de landbouwgronden, wat het landelijk karakter van deze gemeenten bevestigt. Kapellen en Brasschaat vertonen een heel ander relatief grondgebruik. Ondanks het grote aandeel van natuur ligt de groene inname van het grondgebied in Kapellen en Brasschaat lager dan in de andere gemeenten. In deze gemeenten valt vooral het woonaandeel op. In beide gemeenten neemt de woonfunctie tussen 30 en 35 procent van de ruimte in.

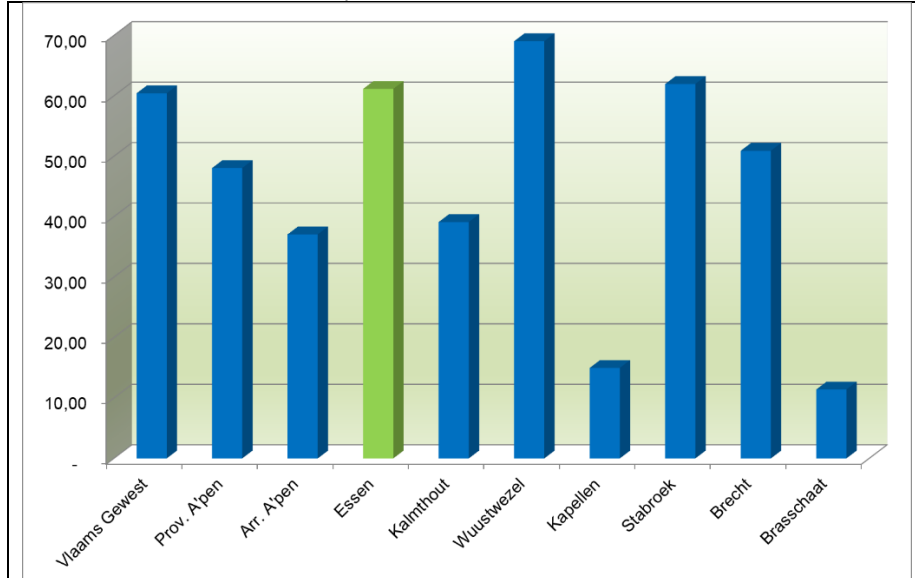
Landbouw neemt in Essen het grootste gemeentelijke grondaandeel in. Dit komt overeen met de meer praktijkgerichte invulling uit hoofdstuk 5.4. Essen heeft een landbouwareaal van 27,98 gekadastrerde vierkante kilometer. In aandelen uitgedrukt, betekent dit dat de landbouw beslag legt op 61 procent van het grondgebruik. Op een tweede plaats wordt de grond in Essen ingenomen door de woonfunctie. Wonen beslaat 8,08 hectare, of 17 procent. Natuur neemt stevig de derde plek in met een aandeel van 6 hectare. Dit komt overeen met 13 procent van het totale grondgebruik.

Grafiek 6.3.b. Grondgebruik Essen, 2020, in hectaren

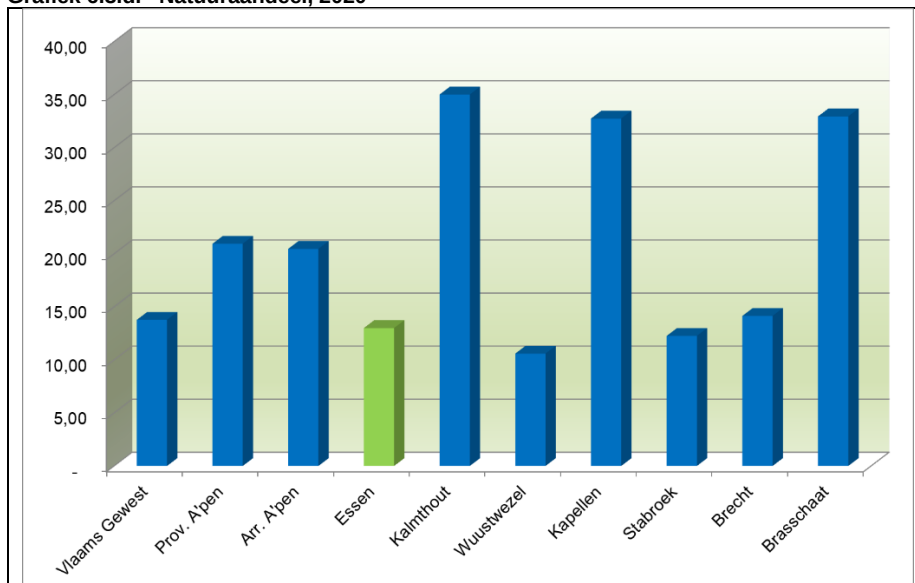
Per sector wordt eerste stilgestaan bij het aandeel van de landbouw. Grafiek 6.3.c. bevestigt wat we al meldden bij grafiek 6.2.c., namelijk dat Essen, samen met Wuustwezel, Stabroek en in mindere mate Brecht, een landelijk ingerichte gemeente is. Het aandeel van Essen ligt een beetje hoger dan het Vlaams gemiddelde. Weilanden nemen meer dan de helft van de landbouwgrond in. De overige landbouwgronden zijn bezet door akkerlanden. Boomgaarden nemen een heel klein deel in.

Grafiek 6.3.c. Landbouwaandeel, 2020

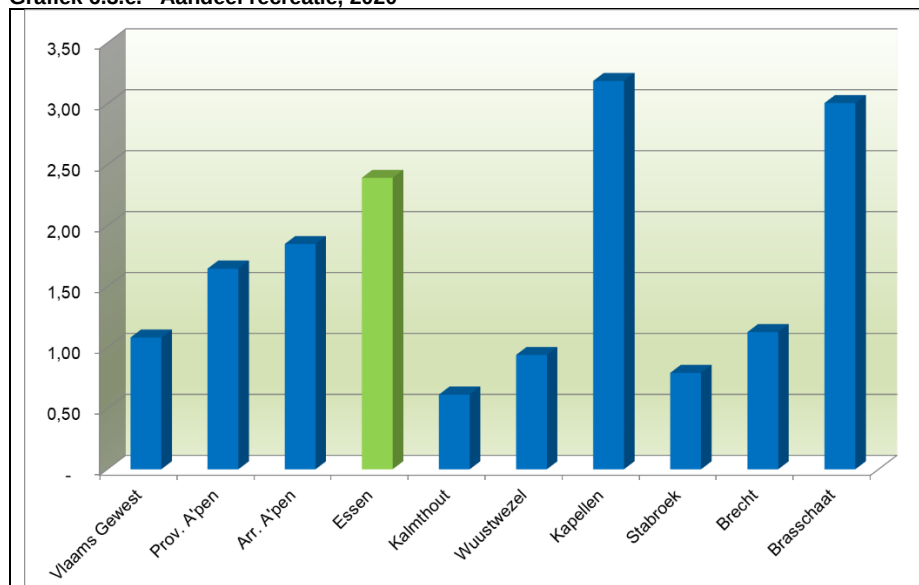

De gemeente Essen heeft volgens het kadaster (grafiek 6.3.d.) niet zo veel natuur in verhouding tot haar totale oppervlakte. Essen scoort bijna even hoog als het Vlaams Gewest. Kalmthout, Kapellen en Brasschaat hebben daarentegen een groot areaal aan natuurgebied. De militaire domeinen (Groot en Klein Schietveld) en de Kalmthoutse Heide zijn hier niet vreemd aan.

Grafiek 6.3.d. Natuuraandeel, 2020

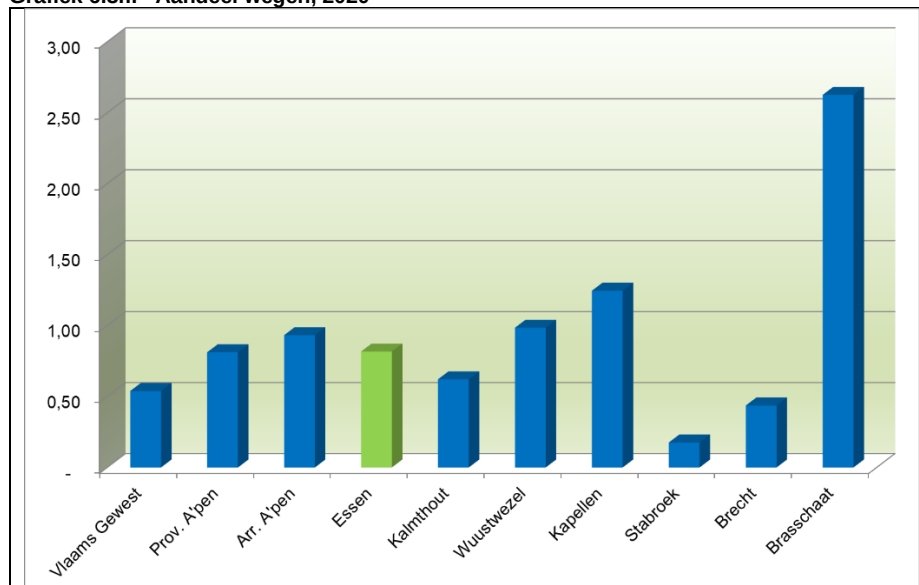

Grafiek 6.3.e. Aandeel recreatie, 2020

Grafiek 6.3.e. geeft het recreatief grondgebruik in Essen en haar vergelijkingsgroep weer. Essen, Kapellen en Brasschaat hebben duidelijk een groter aandeel van recreatief grondgebruik dan de andere gemeenten, of de gemiddelden van grotere gehelen. Als we alleen sport in rekening brengen, is dit resultaat verrassend. De oorzaak van het grote recreatief aandeel ligt in de 'verblijfsrecreatie'. Volgens het kadaster is een groot gedeelte van Essen een zone voor verblijfsrecreatie, beter bekend als de weekendzones. In Wildert en Horendonk voldoen twee aanzienlijke zones aan deze definitie.

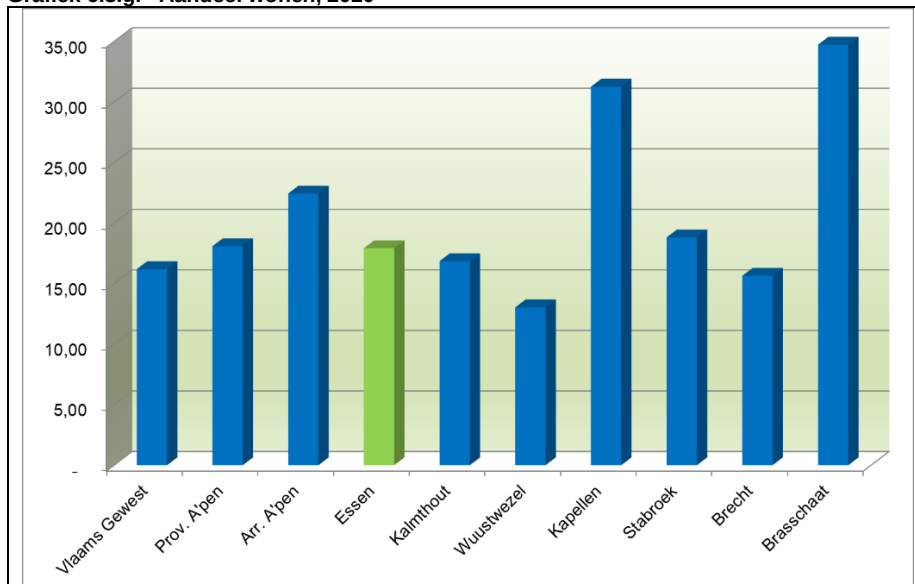
Grafiek 6.3.f. Aandeel wegen, 2020

Hoewel het grondgebruik voor wegen in Essen hoger ligt dan het Vlaams gemiddelde, telt Essen een kleiner aandeel dan het arrondissement Antwerpen (inclusief stad Antwerpen). Essen haalt een score die vergelijkbaar is met het aandeel van de wegen in de provincie Antwerpen. Brasschaat heeft veel meer wegen op haar grondgebied dan de anderen van de vergelijkingsgroep. Grafiek 6.3.f. geeft de aandelen van de wegen duidelijk weer over de hele groep.

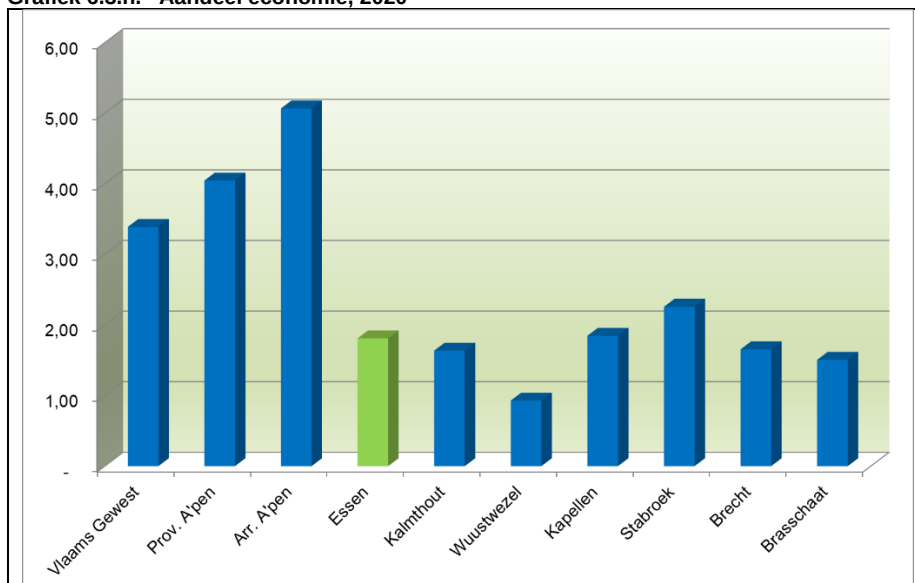
Grafiek 6.3.g. schetst de ingebruikname van grondgebied voor wonen. Hoewel Essen een ongeveer even groot woonaandeel per vierkante kilometer heeft als de provincie, scoort Essen beduidend lager dan Kapellen en Brasschaat. Grafiek 6.3.g. geeft in zekere zin de verstedelijkingsgraad weer.

Grafiek 6.3.g. Aandeel wonen, 2020

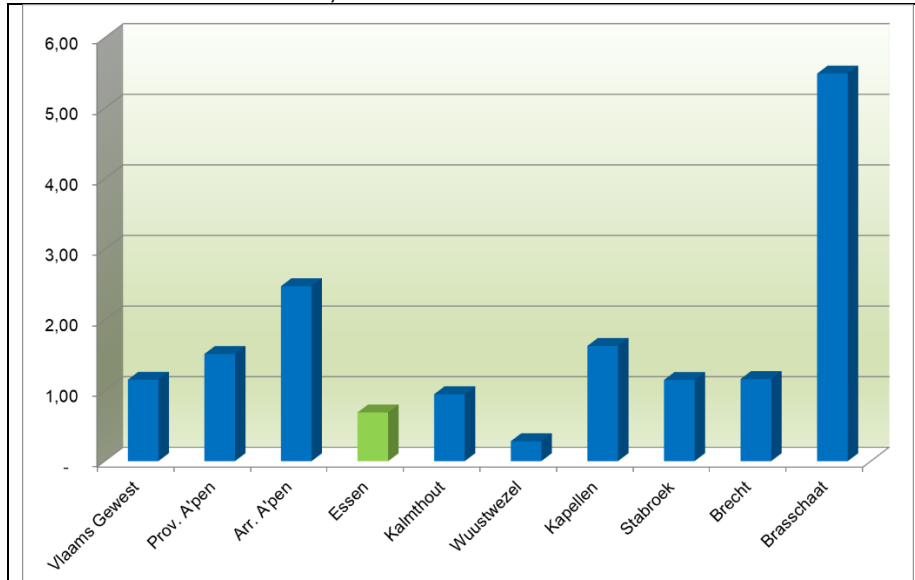

Als we naar het aandeel van de economische ingebruikname van grond kijken, is het niet verwonderlijk dat alle individuele gemeenten in onze vergelijkingsgroep een kleiner aandeel optekenen dan de grotere gehele van Vlaanderen. De grotere Vlaamse industrieterreinen (havens...) spelen hier een voorname rol. Zeker als we kijken naar de hoge score van het arrondissement Antwerpen.

Grafiek 6.3.h. Aandeel economie, 2020

Grafiek 6.3.i. Aandeel overheid, 2020

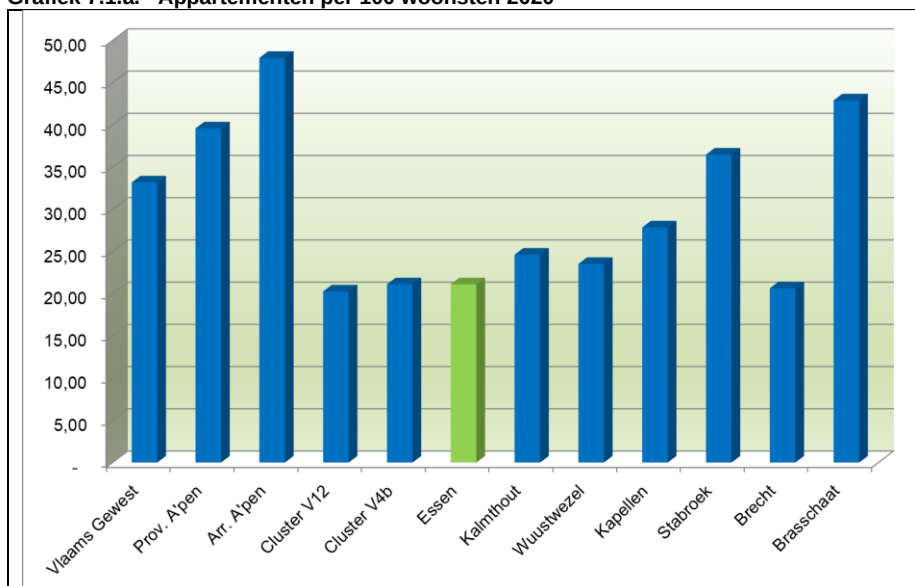
7. Wonen

7.1 Woonvormen

Terwijl in het vorige hoofdstuk alleen naar het grondgebruik gekeken werd, handelt dit zevende deel over de manier waarop de bebouwing ingevuld wordt.

De eerste woonvorm die bekeken wordt is deze van de appartementen. Niet alleen zou dit een bevestiging van een verstedelijkingsgraad kunnen betekenen (meer inwoners per vierkante meter), verappartementisering wordt vaak aangehaald als een trend in modern leven.

Grafiek 7.1.a. Appartementen per 100 wonsten 2020

In Grafiek 7.1.a. is het aantal appartementen ten opzichte van 100 gebouwen weergegeven. Wanneer de gemeente vergeleken wordt, tellen Stabroek en Brasschaat het hoogst aantal appartementen per 100 gebouwen. Essen telt minder appartementen dan de andere gemeenten, met uitzondering van Brecht.

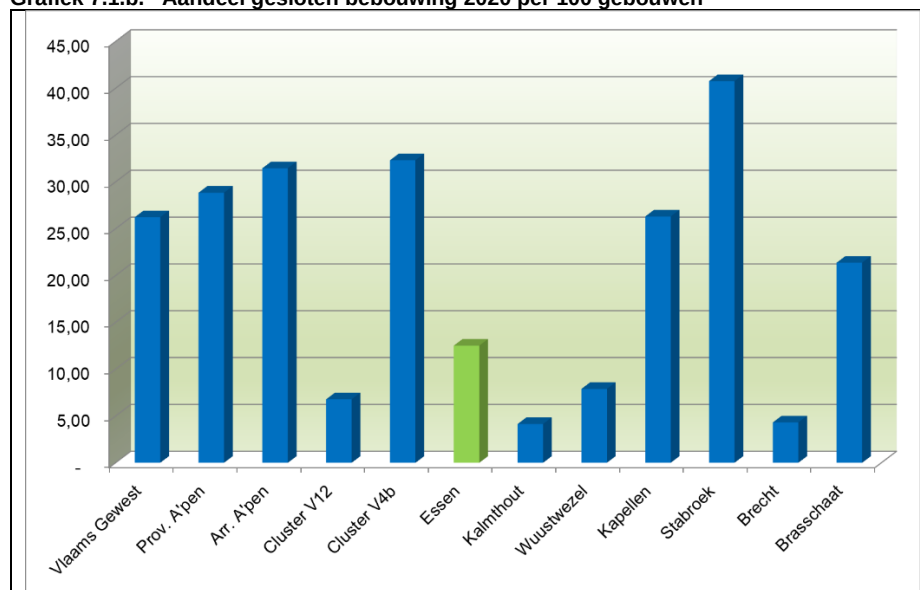
Als verappartementisering een trend is, dan moet dit in een tabel met indexen onderscheiden kunnen worden. Tabel 7.1.a. geeft de trend weer in de vorm van een index met een indexwaarde van 100 voor 2001. De tabel geeft voor Essen een opvallend resultaat. Op 18 jaar tijd is het aantal appartementen in Essen meer dan verdriedubbeld (stijging met 262 procent). De eerstvolgende gemeente met een sterke toename is Brecht met 226 procent. Dit is voor Essen een heel sterk resultaat. Wanneer dan ook nog in ogenschouw genomen wordt dat Essen relatief gezien laag scoort in 2020, moet dit betekenen dat Essen een grote achterstand had in 2001.

Tabel 7.1.a. Evolutie appartementen

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020
Vlaams Gewest	102,06	107,09	112,35	119,01	126,83	134,47	142,11	148,87	157,34	169,41
Prov. A'pen	101,61	105,48	109,65	115,12	121,63	128,46	135,07	141,63	149,82	160,33
Arr. A'pen	101,10	103,83	106,77	110,42	114,90	119,97	124,60	130,11	136,41	144,30
Cluster V12	105,40	118,94	136,14	152,97	175,67	192,48	208,08	221,59	240,48	264,64
Cluster V4b	104,75	115,34	129,64	146,46	167,17	185,00	201,46	215,22	238,36	266,17
Essen	106,20	114,14	139,45	162,53	201,49	225,56	247,64	278,91	319,11	362,78
Kalmthout	101,84	113,57	131,99	148,91	153,77	182,58	199,83	209,88	234,34	265,16
Wuustwezel	100,69	121,24	133,33	154,40	177,72	192,40	207,08	225,91	252,16	288,60
Kapellen	101,28	105,25	113,43	120,49	126,44	132,40	135,08	142,32	152,01	163,63
Stabroek	102,26	106,47	111,54	115,57	119,41	121,55	130,04	134,13	137,36	146,28
Brecht	105,82	129,25	154,93	183,13	209,10	228,21	235,82	256,12	286,42	326,12
Brasschaat	101,88	106,35	111,47	114,27	117,59	123,35	128,27	134,52	144,93	152,65

Grafiek 7.1.b. toont het aantal gesloten woningen ten opzichte per 100 wooneenheden per gemeente. Kapellen, Stabroek en Brasschaat hebben relatief meer gesloten bebouwingen dan Essen. Niettemin is het relatief aantal gesloten bebouwingen in Essen groter dan in Kalmthout, Wuustwezel en Brecht.

Grafiek 7.1.b. Aandeel gesloten bebouwing 2020 per 100 gebouwen

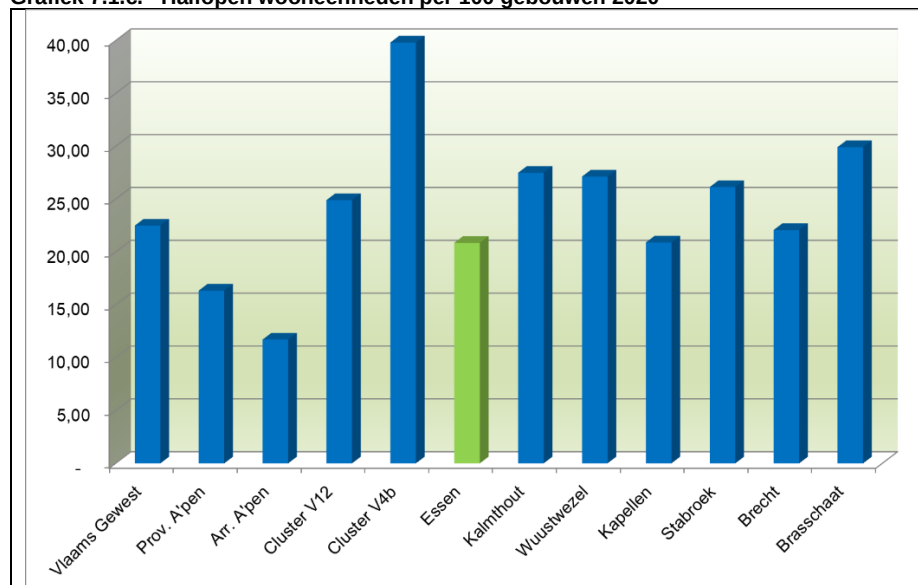
Wat de evolutie betreft, nam het aantal gesloten wooneenheden de jongste 18 jaar in alle gemeenten, behalve Kapellen, toe. Dit is niet onlogisch, gezien het toegenomen aantal gezinnen per gemeente. Kalmthout kent de sterkste toename met 19 procent. Essen volgt kort daarna met 5 procent.

Tabel 7.1.b. Evolutie gesloten woningen

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020
Vlaams Gewest	100,02	100,17	100,29	100,38	100,47	100,62	100,82	100,91	101,09	101,32
Prov. A'pen	98,26	98,71	99,20	99,61	100,10	100,67	101,23	101,78	102,74	103,59
Arr. A'pen	99,87	99,68	99,42	98,81	98,39	97,76	97,23	96,40	95,41	94,73
Cluster V12	100,36	101,08	101,91	102,58	103,70	104,98	106,14	107,31	108,32	109,22
Cluster V4b	99,30	99,36	99,84	100,66	101,23	101,83	102,39	102,69	103,07	103,35
Essen	99,76	100,24	99,88	99,88	102,56	103,05	102,07	102,56	105,24	105,48
Kalmthout	101,35	102,25	100,45	100,90	100,90	105,86	106,31	106,76	116,22	119,82
Wuustwezel	100,56	102,43	103,93	103,55	103,55	103,74	104,49	102,80	104,49	104,67
Kapellen	99,89	99,92	99,13	99,32	99,51	99,59	100,00	99,66	99,40	99,66
Stabroek	100,24	101,26	102,32	102,60	104,17	104,68	104,80	104,88	104,99	105,27
Brecht	100,45	99,77	100,23	98,42	99,77	99,77	100,68	101,35	103,60	102,70
Brasschaat	100,18	100,62	101,67	102,72	104,49	105,50	106,52	107,35	107,06	107,02

Grafiek 7.1.c. laat het aantal halfopen wooneenheden per honderd woonsten zien. Essen scoort hier, samen met Kapellen en Brecht de laagste ratio van de vergeleken gemeenten.

Grafiek 7.1.c. Halfopen wooneenheden per 100 gebouwen 2020

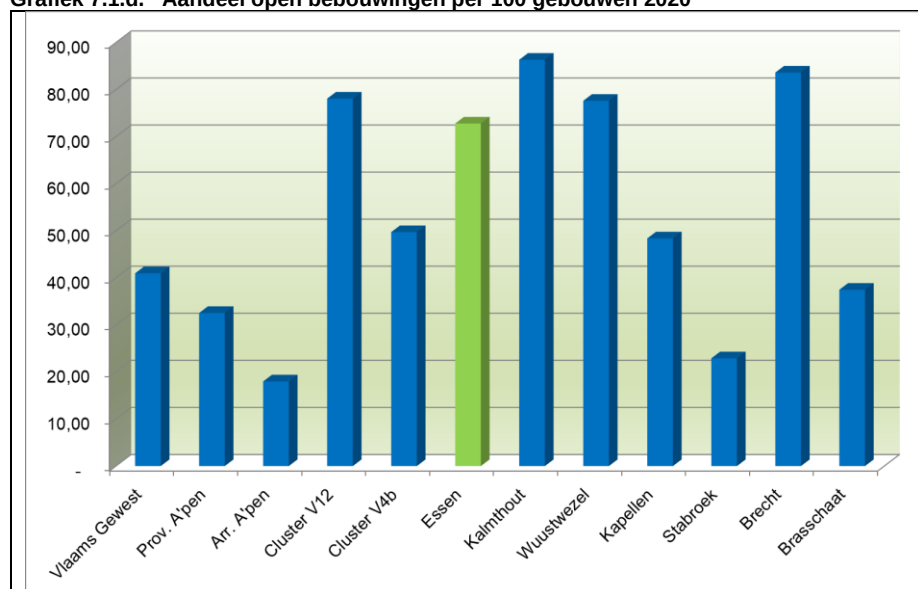

Is grafiek 7.1.c. een momentopname, dan wordt in tabel 7.1.c. de evolutie van de afgelopen 18 jaar uitgezet. Na Wuustwezel, Stabroek en Brecht kende Essen de grootste toename op 18 jaar tijd.

Tabel 7.1.c. Evolutie halfopen wooneenheden

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020
Vlaams Gewest	100,59	101,85	103,27	105,03	106,85	108,62	110,28	111,88	113,59	115,35
Prov. A'pen	100,49	101,61	102,84	104,44	105,99	107,47	108,81	110,12	111,52	113,06
Arr. A'pen	100,36	101,34	102,48	103,77	105,03	106,08	107,04	108,34	109,44	110,53
Cluster V12	100,64	102,20	103,89	106,40	108,94	111,31	113,85	116,00	117,78	119,82
Cluster V4b	100,60	102,60	104,60	106,63	108,62	110,60	112,33	114,00	115,59	117,24
Essen	100,24	102,03	102,36	104,63	108,69	111,54	113,00	114,70	115,84	117,30
Kalmthout	100,55	100,73	101,10	101,95	102,50	103,59	103,90	105,36	106,94	107,61
Wuustwezel	100,54	102,29	102,69	105,51	108,61	112,58	114,86	123,67	126,50	129,59
Kapellen	100,17	103,06	104,00	107,00	109,45	110,73	111,67	113,84	115,79	116,90
Stabroek	101,37	104,18	108,64	113,10	115,91	117,35	118,93	121,45	121,96	123,61
Brecht	100,37	101,83	104,45	106,65	108,95	110,05	112,98	116,13	120,99	122,36
Brasschaat	100,25	100,58	101,24	101,32	101,97	102,73	103,46	104,10	104,32	104,68

Grafiek 7.1.d. Aandeel open bebouwingen per 100 gebouwen 2020

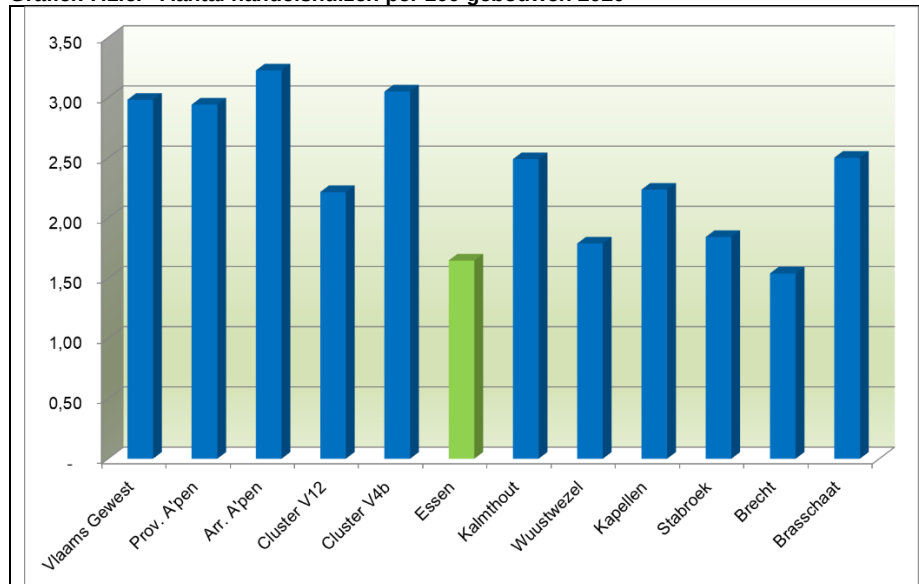
Kalmthout, Essen, Wuustwezel en Brecht tellen relatief gezien het hoogst aantal "open" woningen per 100 gebouwen. Dit is een indicatie van de relatieve landelijkheid van deze gemeenten.

Tabel 7.1.d. Evolutie aantal open wooneenheden

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020
Vlaams Gewest	101,02	102,73	104,33	106,16	107,67	108,99	110,02	110,79	111,50	112,21
Prov. A'pen	100,95	102,63	104,20	106,01	107,24	108,65	109,70	110,47	111,17	111,91
Arr. A'pen	100,85	102,16	103,56	104,94	105,76	106,97	107,81	108,44	109,06	109,68
Cluster V12	101,23	103,42	105,43	107,76	109,71	111,31	112,51	113,20	113,92	114,82
Cluster V4b	101,09	103,05	104,93	107,08	109,13	110,49	111,43	112,28	113,01	113,76
Essen	101,29	103,74	106,49	108,82	111,25	112,12	112,85	113,64	114,87	115,83
Kalmthout	100,78	102,16	103,49	104,61	105,91	109,55	110,60	110,49	111,38	112,34
Wuustwezel	100,60	102,44	105,14	107,90	110,80	111,99	113,13	114,24	115,51	116,87
Kapellen	100,51	101,64	102,40	103,49	104,50	105,49	106,40	106,93	107,64	108,02
Stabroek	100,78	103,66	105,23	107,67	109,15	109,68	110,37	110,55	110,37	110,55
Brecht	101,00	101,76	103,83	106,68	109,34	111,81	113,10	114,16	115,18	116,57
Brasschaat	100,73	101,42	102,20	102,93	103,64	104,27	104,86	105,18	105,42	105,47

De evolutie van het aantal open woningen per gemeenten tussen 2001 en 2020 geeft aan dat er een gelijkmatige groei plaats vindt in alle gemeenten die vergeleken worden.

Grafiek 7.1.e. Aantal handelshuizen per 100 gebouwen 2020

Wanneer het relatieve aandeel van de handelshuizen in een grafiek gezet worden, vallen de lagere aandelen van Essen, Wuustwezel en Brecht op. Hoewel handelshuizen niet alles zeggen, is dit een indicator voor een lagere economische draagkracht. Men is immers in deze gemeenten sterker aangewezen op andere gemeenten voor de creatie van inkomen, met het bijhorende loon.

Tabel 7.1.e. Evolutie aantal handelshuizen

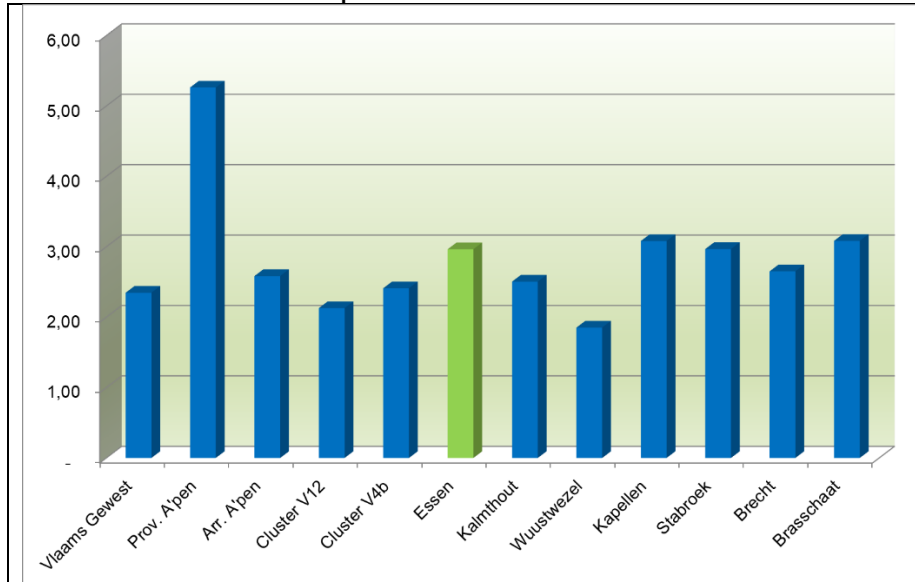
	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020
Vlaams Gewest	100,00	97,14	93,79	90,41	87,60	84,87	81,88	78,68	75,17	72,13
Prov. A'pen	100,00	97,12	93,69	90,15	87,19	84,06	80,93	77,36	73,67	70,22
Arr. A'pen	100,00	97,16	93,84	90,39	87,46	84,13	80,93	77,10	73,14	69,28
Cluster V12	100,00	96,82	93,15	90,03	87,25	84,93	82,19	79,56	76,32	73,91
Cluster V4b	100,00	97,06	93,17	90,04	87,36	83,85	80,89	78,33	74,60	71,54
Essen	100,00	96,15	88,46	84,62	82,97	76,92	74,18	69,23	65,38	62,64
Kalmthout	100,00	96,38	91,40	90,50	89,59	83,71	81,45	76,47	74,21	72,40
Wuustwezel	100,00	96,28	90,96	85,11	81,38	81,38	78,72	76,06	69,68	67,55
Kapellen	100,00	97,47	94,66	86,80	83,99	80,34	75,56	72,19	68,26	63,20
Stabroek	100,00	96,70	93,41	91,21	85,71	78,02	77,47	74,73	68,13	66,48
Brecht	100,00	94,54	89,08	86,97	86,55	85,29	80,67	76,47	73,95	68,49
Brasschaat	100,00	97,83	92,69	86,17	83,79	79,05	79,05	73,91	69,57	68,38

Evolutief wordt opgemerkt dat het aantal handelshuizen in alle gemeenten een dalende trend vertonen ten opzichte van 2001. Essen vormt hierop geen uitzondering.

7.2 Vastgoed

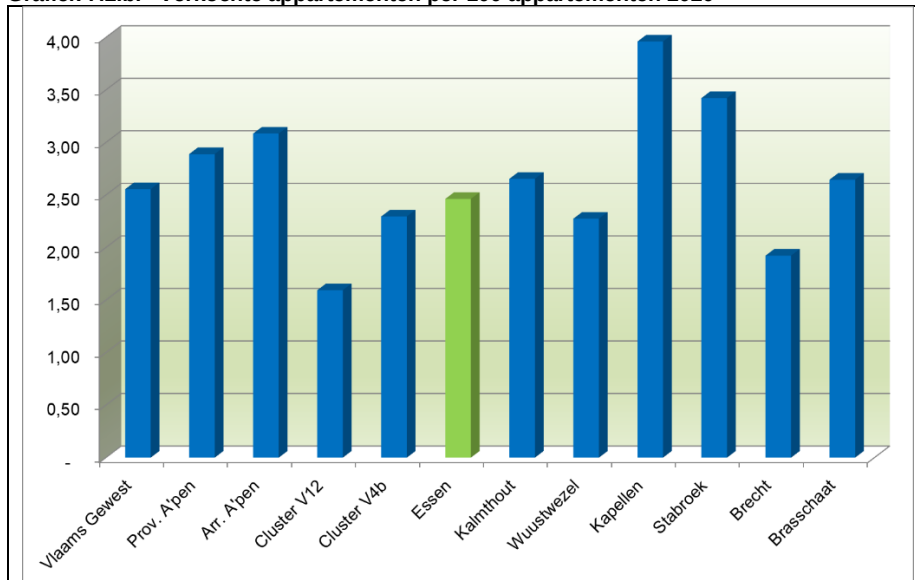
We spraken ons nog niet uit over het eigenaarschap van woningen, gronden en gebouwen. In dit hoofdstuk ligt de focus op de verkochte vastgoederen. We maken een onderscheid tussen appartementen en bouwgronden.

Grafiek 7.2.a. Verkochte huizen per 100 eenheden 2020

In een eerste grafiek worden het aantal verkochte huizen gekoppeld aan het totaal huizen. Zo krijgt elke eenheid in de vergelijking eenzelfde gewicht. In grafiek 7.2.a. valt op dat in Essen, Kapellen en Brasschaat veel huizen verkocht zijn in 2020. Essen haalt met net geen 3 huizen per 100 huizen een score die hoger is dan de meeste andere eenheden in de vergelijkingsgroep. De verkoop in Wuustwezel ligt het laagst.

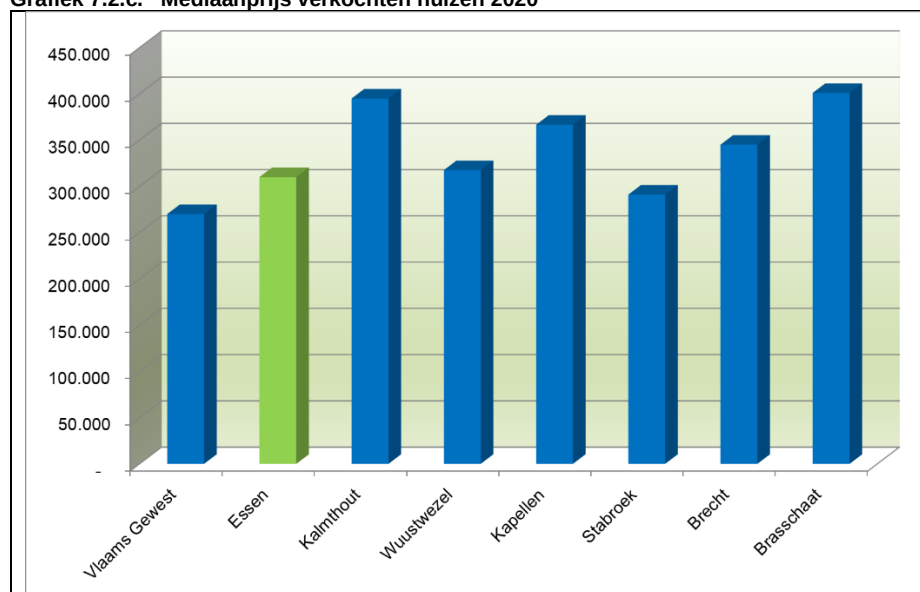
Grafiek 7.2.b. Verkochte appartementen per 100 appartementen 2020

Als we in grafiek 7.2.b. de verkochte appartementen in grafiek zetten, zien we de te verwachten resultaten. Vooral Kapellen en Stabroek steken er bovenuit. Essen scoort weliswaar hoger dan Wuustwezel en Brecht, maar haalt een lagere score dan de andere gemeenten en de grotere eenheden in de vergelijkingsgroep.

De absolute waarden van de mediaan van de verkoopprijzen van een gemiddelde woning in Essen ligt iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde. De verkoop van woningen is een vrije markt, wat maakt dat de prijs de aantrekkelijkheid van de gemeente als woongemeente aangeeft. Niet alleen het aantal verkochte eenheden speelt een rol, ook de (gemiddelde) prijs is van belang. Grafiek 7.2.c. plaatst de mediaan van de verkoopprijzen van woningen naast mekaar. Met 310.000 euro per woning in 2020 scoort Essen een gemiddelde verkoopprijs tegenover Wuustwezel en Brecht. Stabroek scoort iets lager, evenals het Vlaamse Gewest. Kapellen, Kalmthout en Brasschaat scoren merklijk hoger dan Essen.

Grafiek 7.2.c. Mediaanprijs verkochten huizen 2020

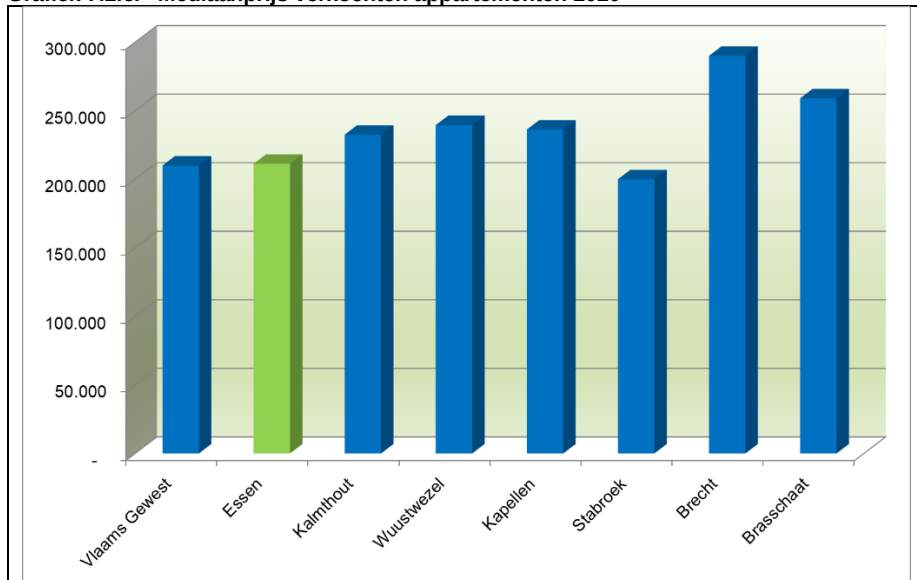
Ook als gekeken wordt naar de prijsindex van de verkochte woningen kijken, kende Essen de afgelopen jaren een sterke stijging. Met 2010 als 100, namen de prijzen in Essen op 10 jaar tijd met 40 procent toe. Hiermee noteert Essen de hoogste toename op 10 jaar tijd.

Tabel 7.2.a. Evolutie mediaanprijs huizen

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vlaams Gewest	100,00	105,00	109,51	107,32	113,29	111,46	116,83	118,22	124,39	129,52	131,71
Essen	100,00	102,27	110,00	116,36	106,82	106,82	113,64	110,78	125,00	125,00	140,91
Kalmthout	100,00	103,10	99,66	108,62	105,52	103,45	110,78	115,52	120,69	120,52	136,21
Wuustwezel	100,00	105,26	113,68	109,47	115,79	114,74	117,47	120,00	128,42	126,32	133,68
Kapellen	100,00	100,36	98,54	100,36	104,38	104,01	105,84	113,14	110,58	112,77	133,76
Stabroek	100,00	102,17	106,52	109,57	103,91	100,00	112,83	106,52	112,61	123,91	126,52
Brecht	100,00	100,00	112,83	109,43	111,89	110,09	113,21	116,98	119,62	127,55	130,19
Brasschaat	100,00	101,67	105,00	106,33	102,83	102,83	106,67	105,00	111,67	123,33	133,67

Bij de appartementen is er een ander beeld. De mediaan verkoopprijs van een appartement in Stabroek ligt lager dan in Essen. Essen haalt een score met 210.225 euro die perfect vergelijkbaar is met de Vlaamse mediaan. De overige gemeenten hebben allen een duurdere mediaan prijs voor een appartement, met Brecht als uitschieter.

Grafiek 7.2.c. Mediaanprijs verkochten appartementen 2020

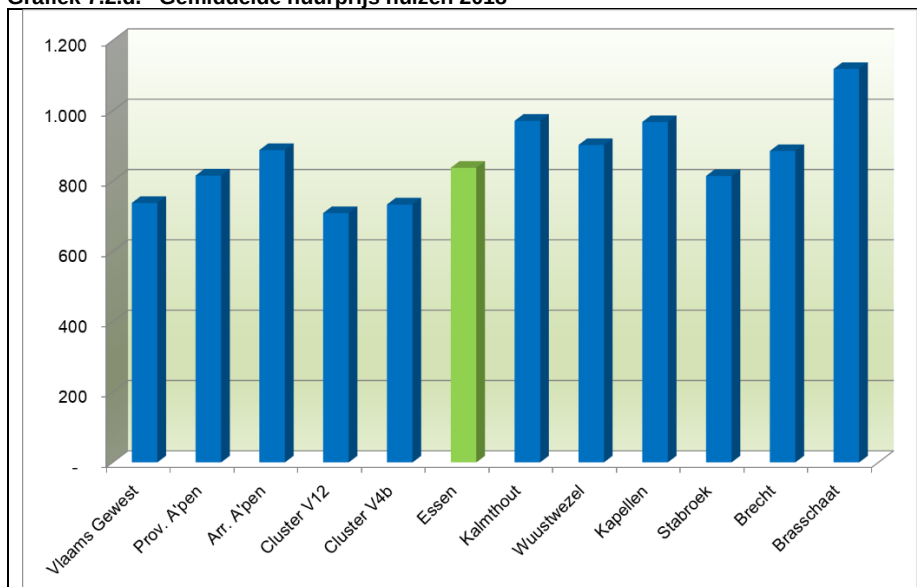

De mediaanprijzen voor appartementen zijn op 10 jaar tijd in alle eenheden gestegen. Essen laat hier wel met 17 procent de meest geringe toename in prijs optekenen.

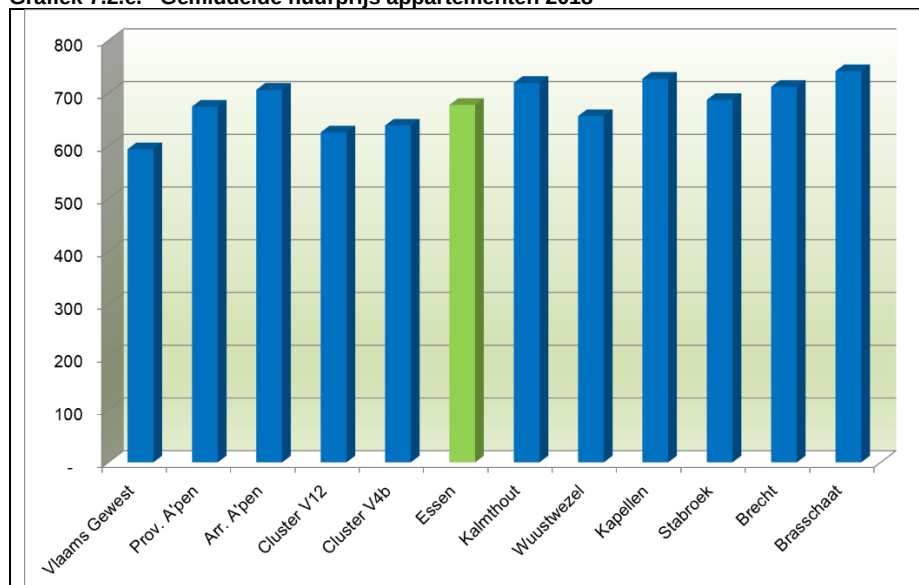
Tabel 7.2.a. Evolutie mediaanprijs appartementen

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vlaams Gewest	100,00	104,37	110,36	113,27	115,86	119,74	118,45	122,98	126,86	133,17	135,92
Essen	100,00	92,92	95,56	98,89	103,89	106,94	101,94	107,64	111,11	114,72	117,36
Kalmthout	100,00	102,78	117,66	111,11	111,11	122,08	113,89	109,72	124,72	129,17	129,17
Wuustwezel	100,00	106,58	110,53	115,53	115,79	113,16	105,26	111,84	123,16	119,54	126,05
Kapellen	100,00	107,69	105,38	121,54	116,92	120,00	117,08	120,00	121,20	116,46	145,38
Stabroek	100,00	101,61	95,81	104,84	106,45	102,58	106,45	112,90	121,94	121,94	129,03
Brecht	100,00	106,05	110,53	119,74	116,58	118,42	118,42	118,42	123,68	135,53	152,63
Brasschaat	100,00	114,56	114,58	111,67	122,22	111,11	122,22	122,22	125,00	128,89	143,89

Grafiek 7.2.d. Gemiddelde huurprijs huizen 2018

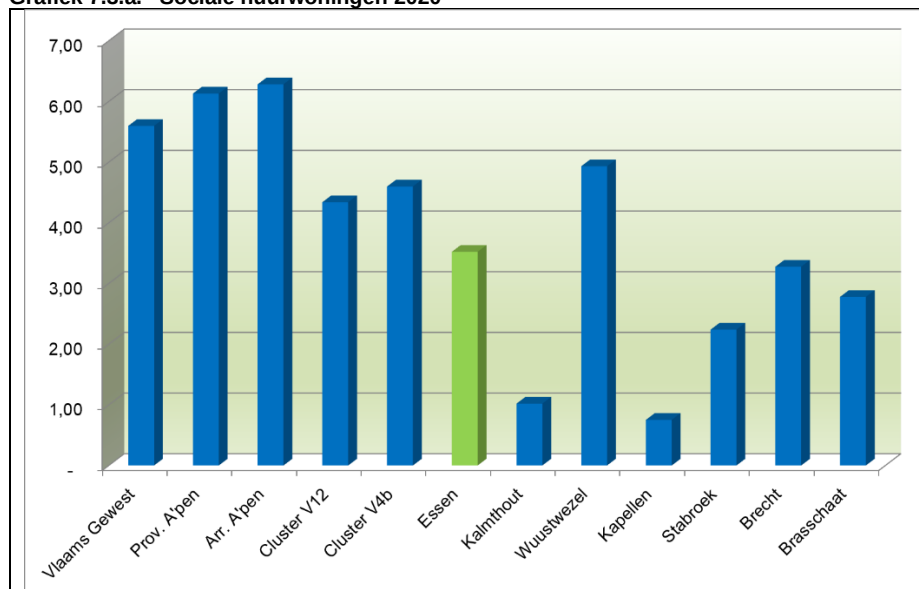
Grafiek 7.2.e. Gemiddelde huurprijs appartementen 2018

7.3 Sociale huur

Hoofdstuk 7.3 handelt over een specifiek gedeelte van de woningenmarkt, met name de huurwonenmarkt die gebonden is aan (sociale) voorwaarden.

Grafiek 7.3.a. Sociale huurwoningen 2020

Grafiek 7.3.a. zet de sociale huurwoningen in verhouding tot 100 gezinnen. In Essen wonen er per 100 gezinnen 3,52 gezinnen in een sociale huurwoning in 2020. Hiermee haalt Essen een hogere score dan Kalmthout, Kapellen, Stabroek, Brecht en Brasschaat. Alleen Wuustwezel scoort nog hoger. Ten opzichte van de grotere gehelen scoort Essen lager. Het sociaal patrimonium in Essen is relatief gezien niet extreem groot, in vergelijking met de grotere gehelen. Kalmthout en Kapellen

vormen eerder een (Vlaamse) uitzondering met hun heel lage score. Als we de spoorlijn Antwerpen-Roosendaal volgen, scoort Essen wel serieus hoger dan de andere gemeenten. Deze uitzondering heeft mogelijk wel een invloed op de sociale woondruk in Essen. De hoge score van het arrondissement Antwerpen is te verklaren door de invloed van de stad Antwerpen.

Tabel 7.3.a. Evolutie sociale huurwoningen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vlaams Gewest	100,00	100,42	101,17	102,33	104,20	105,03	106,72	107,34	108,65
Prov. A'pen	100,00	100,36	100,81	101,49	103,66	103,95	105,86	105,97	107,42
Arr. A'pen	100,00	99,66	99,61	99,94	101,58	101,39	103,47	102,11	102,98
Cluster V12	100,00	101,47	103,44	105,27	107,59	109,69	111,44	114,05	115,95
Cluster V4b	100,00	100,13	101,70	104,45	104,89	107,74	109,77	111,93	112,19
Essen	100,00	99,37	101,90	133,54	134,81	134,81	172,78	172,15	173,42
Kalmthout	100,00	100,00	105,71	105,71	112,86	111,43	112,86	105,71	112,86
Wuustwezel	100,00	99,77	96,51	96,05	99,77	98,60	97,67	97,67	98,14
Kapellen	100,00	97,50	97,50	97,50	130,00	210,00	207,50	207,50	212,50
Stabroek	100,00	100,00	100,00	106,43	106,43	106,43	112,87	104,09	104,68
Brecht	100,00	99,24	98,85	97,71	96,95	95,42	105,34	138,17	150,00
Brasschaat	100,00	99,65	133,57	131,82	135,31	153,15	155,59	159,79	159,44

Naast de absolute waarden van de sociale huurwoningen lijkt het ook nuttig om stil te staan bij de evolutie van het aantal sociale huurwoningen tegenover de toename van het aantal gezinnen. Als we 2012 als begin nemen met een score 100, dan neemt het aantal sociale woningen in Essen toe met 73 procent op 8 jaar tijd. Buiten Kapellen realiseert Essen hiermee de sterkste groei. De toename in Kapellen is nog sterker dan in Essen, maar de startpositie is helemaal anders, met 40 huureenheden in Kapellen in 2012 tegenover Essen met 158 eenheden. In 2012 telde Wuustwezel al 430 huureenheden. Met dit hoge vertrekpunt in 2012, bouwde Wuustwezel af naar 422 in 2020, wat nog steeds heel hoog is.

DEEL III : VREDE

8. Criminaliteit en veiligheid

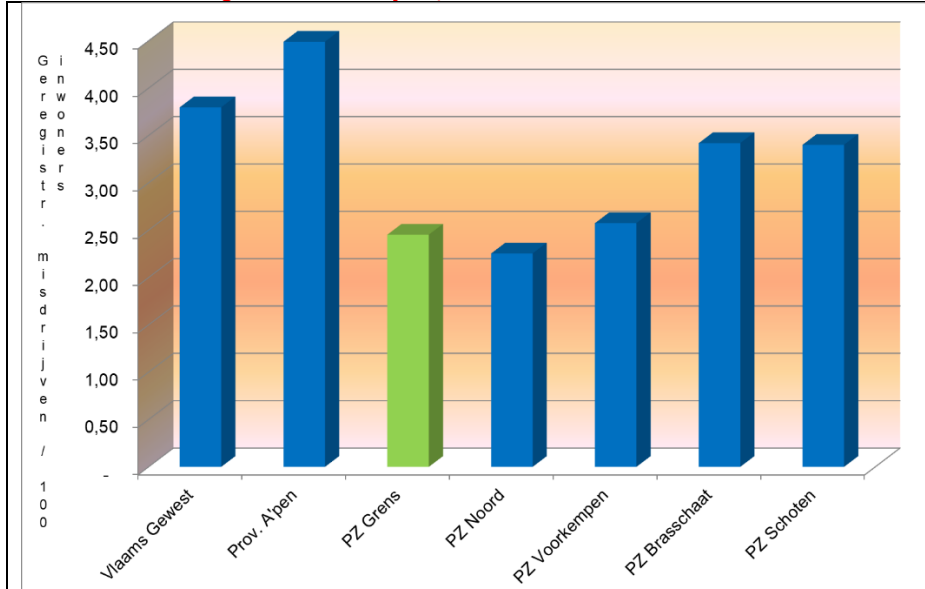
Criminaliteit bespreken levert een moeilijke zoektocht naar cijfers op. Criminaliteit laat zich per definitie niet meten. Aan de ene kant gaat het doorgaans om feiten die het daglicht niet verdragen. Aan de andere kant heerst nog steeds in meerdere of mindere mate een onveiligheidsgevoel. Dit is een subjectief gevoel dat evenzeer moeilijk meetbaar is. Daarom beperken we ons in de volgende grafieken en tabellen tot de geregistreerde misdrijven.

Het onderdeel criminaliteit is in drie delen opgedeeld: de strafrechtelijke criminaliteit, de verkeersstatistiek en de interventies van de ambulancediensten.

8.1. Criminaliteit

Grafiek 8.1.a. geeft de geregistreerde misdrijven weer. De grotere gehelen per 100 inwoners tellen meer geregistreerde misdrijven dan de kleinere politiezones. PZ Grens registreerde in 2019 2,56 misdrijven per 100 inwoners. De provincie Antwerpen springt eruit met een score van 4,55 misdrijven per 100 inwoners. De hoge cijfers van de provincie, en de at dit alleen zo hoog is in het arrondissement, ligt vermoedelijk aan de specifieke stedelijke samenleving.

Grafiek 8.1.a. Geregisteerde misdrijven, 2019

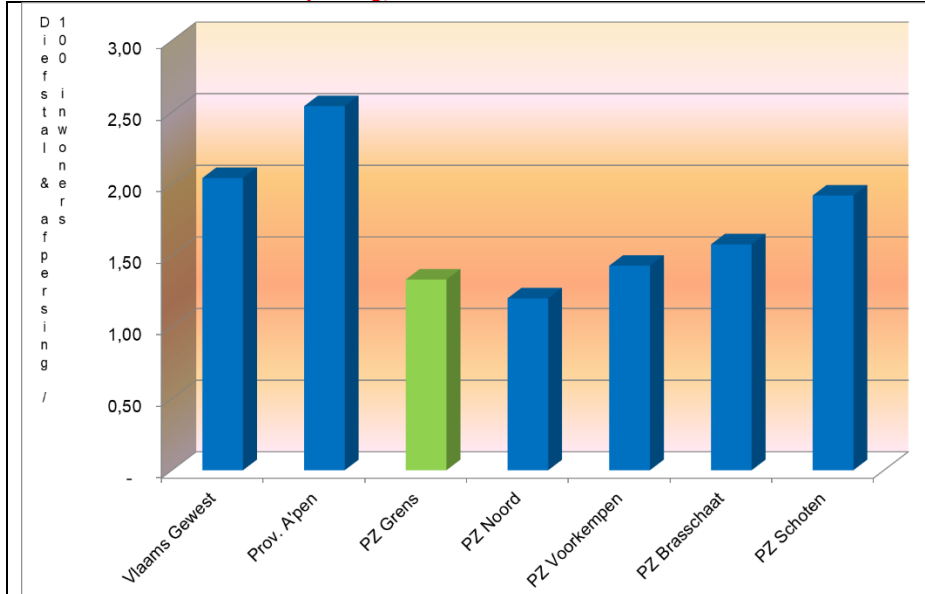
Tabel 8.1.a. Evolutie aantal geregisteerde misdrijven

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlaams Gewest	100,00	98,55	102,06	96,49	94,03	91,06	83,89	79,66	76,17	75,39	72,93
Prov. A'pen	100,00	99,07	100,26	98,37	92,16	86,66	78,61	74,22	72,36	69,70	68,81
PZ Grens	100,00	92,99	82,37	80,22	87,11	73,13	73,33	71,52	68,35	57,23	54,92
PZ Noord	100,00	81,33	68,22	71,85	64,30	55,56	59,72	53,59	51,06	48,08	41,67
PZ Voorkempen	100,00	105,80	98,27	96,90	92,57	99,25	89,38	87,42	85,53	80,29	72,47
PZ Brasschaat	100,00	106,66	117,09	107,90	91,20	84,66	84,55	76,48	78,45	68,53	72,65
PZ Schoten	100,00	104,27	107,81	98,66	93,72	90,67	91,76	96,40	83,65	77,18	71,63

Het is nuttig om de evolutie van de misdrijfcijfers van naderbij te bekijken (tabel 8.1.a.). De (geregisteerde) criminaliteit vertoonde de afgelopen tien jaar een sterke daling. In de politiezone Grens gingen de criminaliteitscijfers met iets minder dan de helft naar beneden. Dit staat in contrast met de daling in de grotere gehelen, waar de cijfers ook een dalingen kenden, zij het minder sterk.

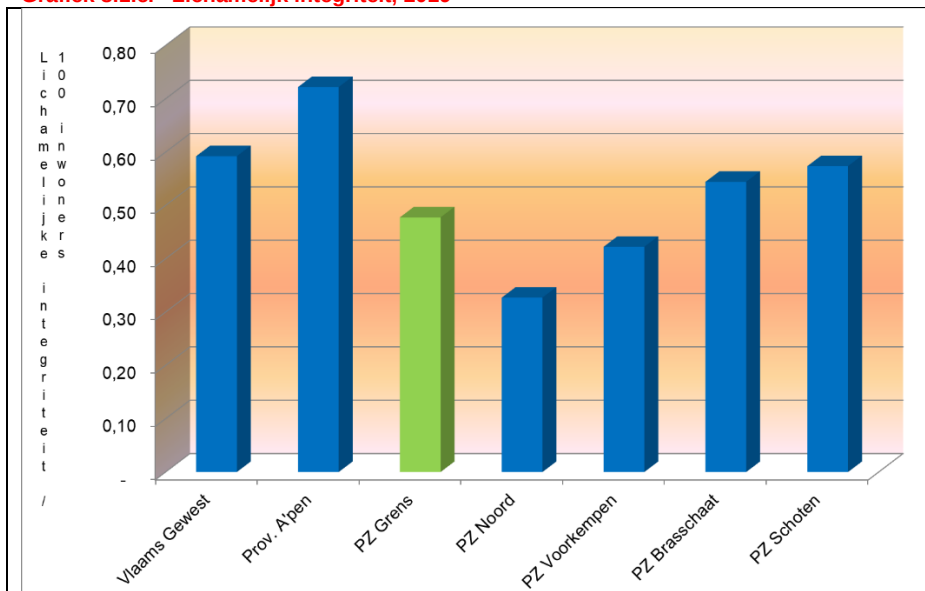
In de volgende grafieken zijn de geregisteerde misdrijven iets verder opgedeeld. Een eerste soort zijn de misdrijven die onder de categorie diefstal en afpersing vallen. Ook hier is er een groter aandeel per 100 inwoners voor de grotere vergelijkingsgroepen. Als naar de individuele politiezones gekeken wordt, dan zijn de cijfers voor Schoten en Brasschaat slechter dan voor de zone Grens. Waarschijnlijk spelen hier twee fenomenen. Ten eerste is er de nabijheid van de stad Antwerpen. Ten tweede kan vermoed worden dat de relatief hogere rijkdom van de inwoners van deze gemeenten sneller diefstal- en afpersingsmisdrijven aantrekt. Deze laatste redenering wordt overigens ook aangehouden bij de jaarlijkse berekening van de KUL-norm voor de nodige middelen voor politie.

Grafiek 8.1.b. Diefstal en afpersing, 2019

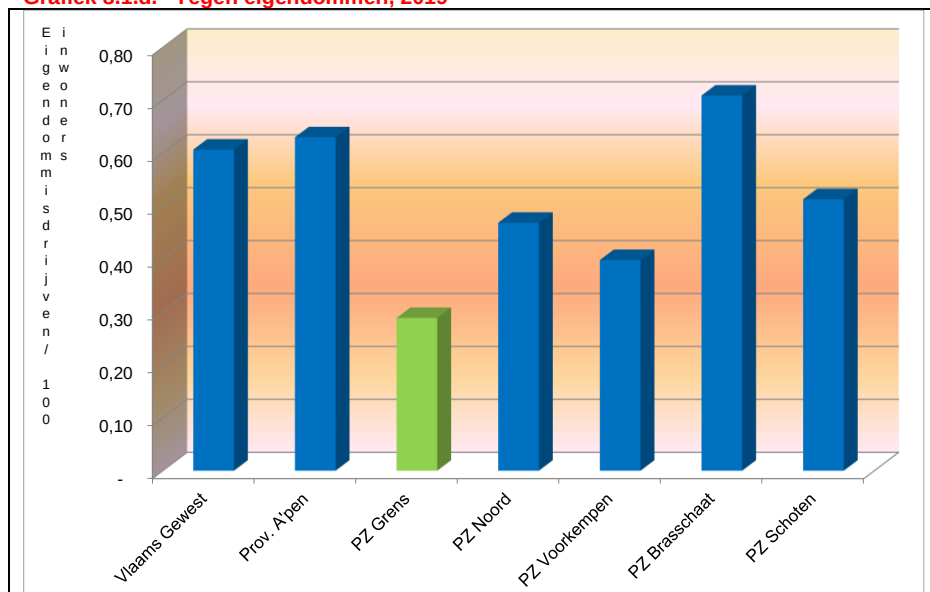
In 2019 registreerde politiezone Grens 0,48 misdrijven tegen de lichamelijke integriteit per 100 inwoners. Met deze waarde scoort de PZ Grens hoger dan PZ Noord en PZ Voorkempen. De andere zones en de grotere gehelen (met daarin de steden) scoren hoger. De vergelijkende waarden staan in tabel 8.1.c.

Grafiek 8.1.c. Lichamelijke integriteit, 2019

De laatste onderverdeling betreft de misdrijven tegen eigendommen. In de praktijk gaat het hoofdzakelijk om inbraken. De PZ Grens haalt de beste score uit de vergelijkingsgroep.

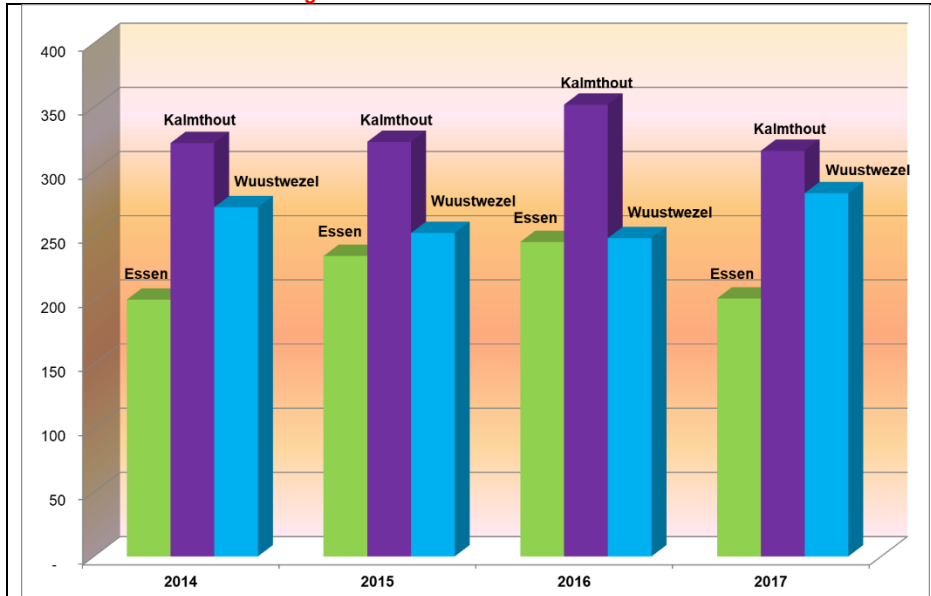
Grafiek 8.1.d. Tegen eigendommen, 2019

8.2 Verkeersveiligheid

Een tweede aspect van veiligheid wordt gemeten eveneens op basis van de 'tegenhanger', met name de onveilige situaties. We spreken hier over geregistreerde verkeersongevallen, alcohol- en drugcontroles.

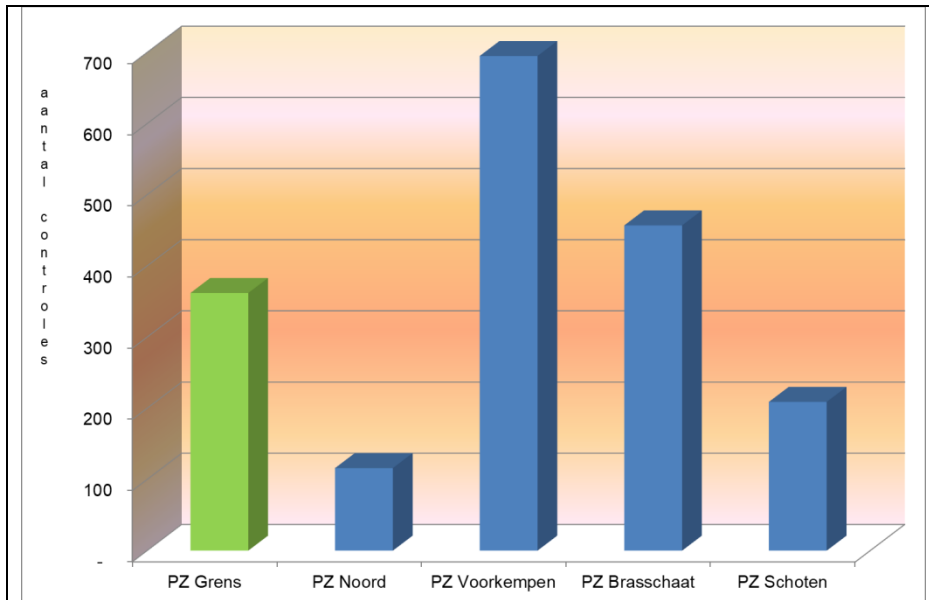
Grafiek 8.2.a. Aantal verkeersongevallen

Grafiek 8.2.a. leert ons dat de meeste verkeersongevallen de afgelopen jaren in Kalmthout gebeurden. In 2017 boekte Kalmthout 12 procent meer ongevallen dan Wuustwezel en 57 procent meer dan Essen. 30,85 procent van de ongevallen in Essen vallen onder de weekendongevallen. Kalmthout kende in 2017 slechts 26,70 procent weekendongevallen, Wuustwezel 28,27 procent.

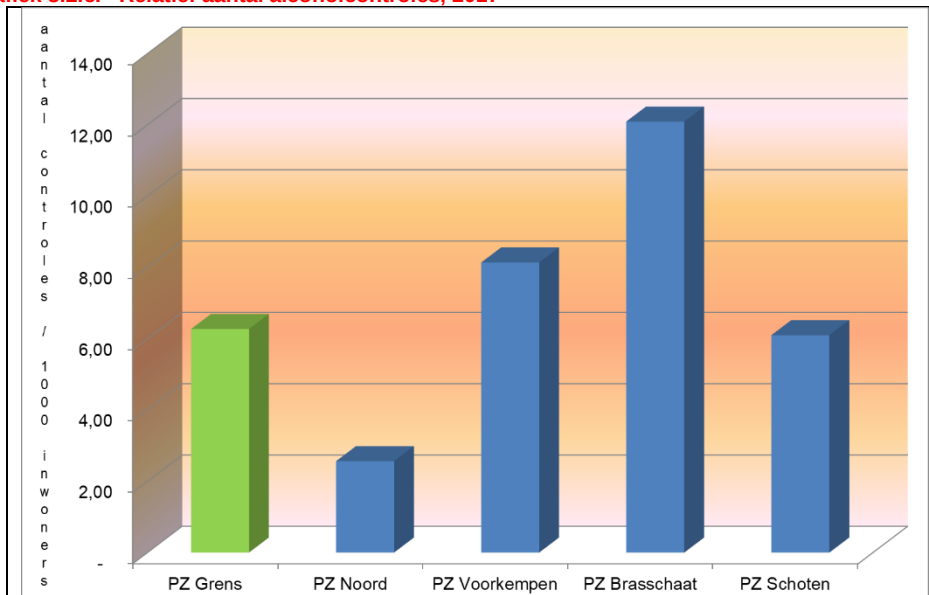
Voor de alcoholcontroles gelden de statistieken die de federale politie beschikbaar stelt via de website <http://www.verkeersstatistieken.federalepolitie.be/verkeersstatistieken/rapporten/>. Dat maakt een vergelijking met andere politiezones mogelijk. Politiezone Grens bestaat uit Essen, Kalmthout en Wuustwezel. PZ Noord omvat de gemeenten Stabroek en Kapellen. De gemeenten Brecht, Schilde en Malle vormen samen PZ Voorkempen. Bij de vergelijking moeten we ons ervan bewust zijn dat er op het vlak van verkeer rustige en drukke gemeenten en dus ook politiezones zijn. De cijfers zomaar met mekaar vergelijken kan een vertekend beeld opleveren.

Grafiek 8.2.b. Aantal alcoholcontroles, 2017

Grafiek 8.2.b. toont het aantal alcoholcontroles. De absolute waarden zijn op zich niet te vergelijken (niet alle zones zijn even groot...). Wel merken we dat PZ Grens minder alcoholcontroles uitvoerde in 2017 dan de zone Voorkempen en de zone Brasschaat. Om de inzet per zone na te gaan, relateren we het aantal controles ten opzichte van het aantal inwoners per zone. Het resultaat staat in grafiek 8.2.c.

Grafiek 8.2.c. Relatief aantal alcoholcontroles, 2017

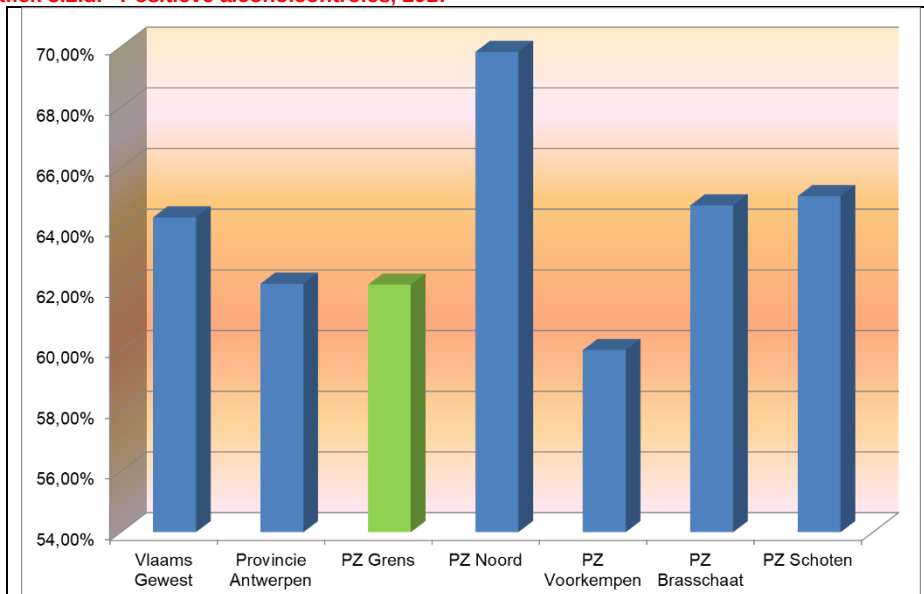
Het is interessant om te zien in welke mate de politiezones de controles binnen hun zone op niveau hebben gehouden. Tabel 8.2.a. toont aan dat PZ Grens haar aantal alcoholcontroles in een periode van negen jaar heeft opgedreven met 15 procent. Brasschaat verdubbelde zelfs haar aantal alcoholcontroles.

Tabel 8.2.a. Evolutie alcoholcontroles

	2008	2010	2012	2014	2016	2017
Vlaams Gewest	100,00	107,39	86,80	85,08	91,04	87,17
Provincie Antwerpen	100,00	118,61	103,86	78,39	87,86	79,01
PZ Grens	100,00	130,87	85,57	92,62	115,10	121,48
PZ Noord	100,00	88,15	63,33	46,30	39,63	42,96
PZ Voorkempen	100,00	91,60	96,79	80,15	116,64	106,11
PZ Brasschaat	100,00	114,83	104,66	97,46	201,69	193,64
PZ Schoten	100,00	83,73	82,54	77,38	86,51	82,94

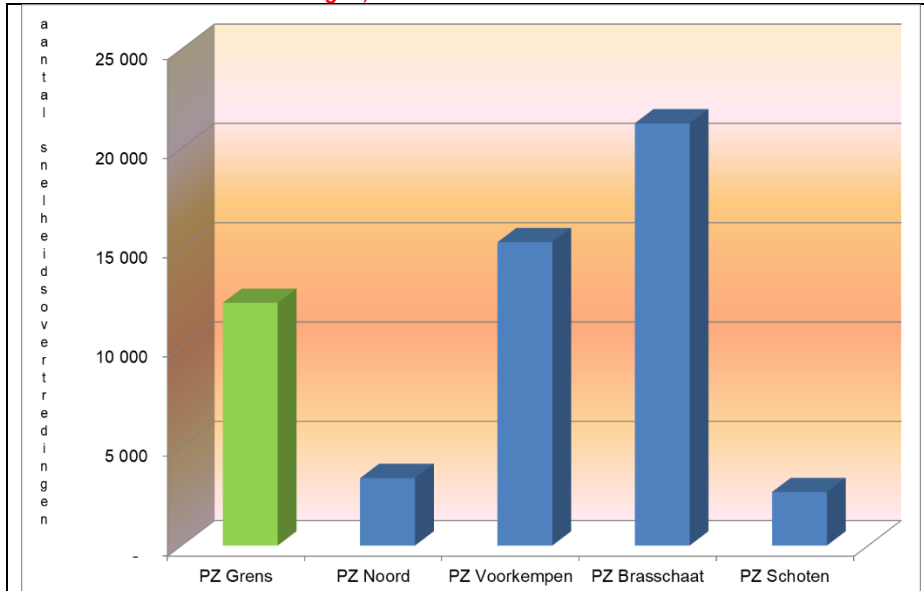
De volgende vraag is in welke mate de controles ook een resultaat opleverden. In grafiek 8.2.d. staan de resultaten van de positieve controles opgenomen voor 2016. Om te kunnen vergelijken hebben we de positieve resultaten tegenover het aantal controles gezet. Uit deze grafiek blijkt dat PZ Schoten in 2017 het hoogste aantal bestuurders betrapt per controle. PZ Grens kliste het kleinste aantal bestuurders met een te hoog promillegehalte.

Grafiek 8.2.d. Positieve alcoholcontroles, 2017

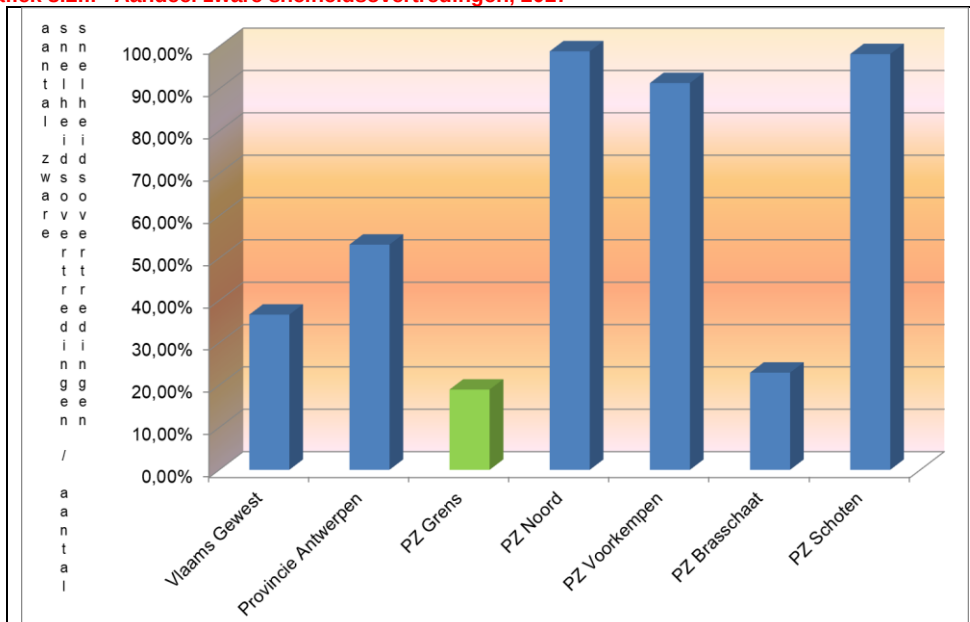
Een tweede soort verkeersinbreuk zijn de snelheidsovertredingen. Grafiek 8.2.e. vermeldt het aantal geregistreerde snelheidsovertredingen. De zones Brasschaat en Voorkempen tellen het hoogste aantal. De aanwezigheid van relatief veel kilometers autosnelweg speelt ongetwijfeld een rol. Politiezone Grens komt op de derde plaats.

Grafiek 8.2.e. Snelheidsovertredingen, 2017

Bij snelheidsovertredingen kennen we een overtreding met een kleiner verschil dan 10 kilometer per uur. Bij een verschil van meer dan 10 kilometer per uur is er sprake van een zware overtreding. Grafiek 8.2.f. neemt het aandeel van de zware snelheidsovertredingen onder de loep. Vooral PZ Noord en PZ Schoten noteren relatief veel zware verkeersovertredingen. De uitschieters hebben vermoedelijk een statistische oorzaak.

Grafiek 8.2.f. Aandeel zware snelheidsovertredingen, 2017

Als we naar de evolutie kijken, kunnen we bijna niet anders dan zeggen dat er steeds sneller wordt gereden. Schoten lijkt de enige uitzondering op de regel. In alle andere zones betraapt de politie alsmaar meer mensen op te snel rijden. In de zone Grens is er zelfs een verdubbeling op 9 jaar tijd. In één zone kan de stijging ook te verklaren zijn door een betere manier van meten of meer controles, waardoor de pakkans verhoogt. De trend van toenemend snelheid is niettemin duidelijk. Het is

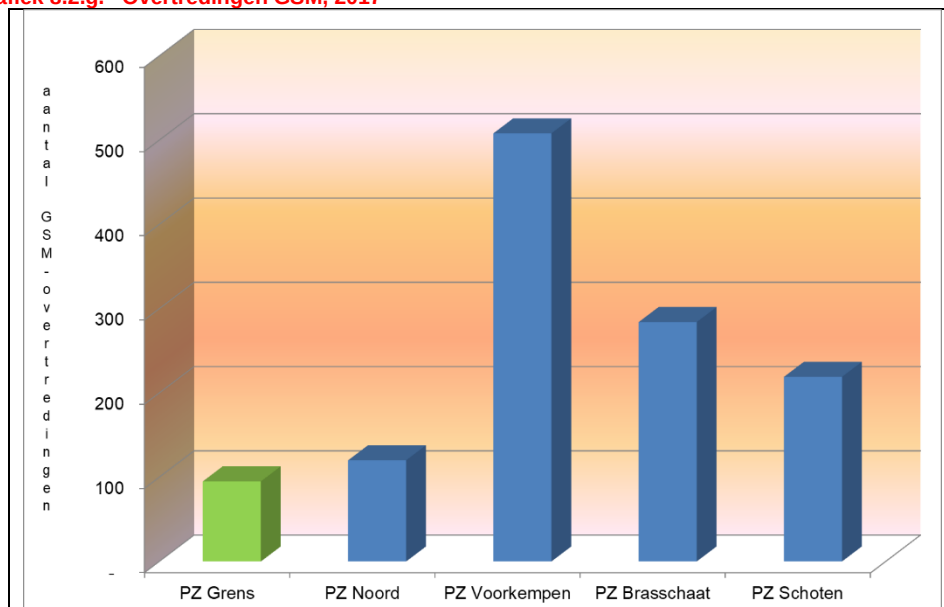
uitkijken naar de nieuwe gegevens. Vanaf 1 januari 2017 verlaagde de maximumsnelheid op gewestwegen immers van 90 naar 70 kilometer per uur.

Tabel 8.2.b. Evolutie te snel rijden

	2008	2010	2012	2014	2016	2017
Vlaams Gewest	100,00	119,17	125,90	134,62	134,73	138,24
Provincie Antwerpen	100,00	139,86	129,70	135,23	122,55	122,34
PZ Grens	100,00	70,66	61,31	149,61	205,28	273,35
PZ Noord	100,00	55,85	33,72	103,50	100,41	99,74
PZ Voorkempen	100,00	94,60	83,23	195,49	134,03	147,38
PZ Brasschaat	100,00	211,94	221,32	210,92	186,52	381,17
PZ Schoten	100,00	114,82	112,85	98,66	87,37	53,06

Grafiek 8.2.g. toont het aantal overtredingen voor gsm-gebruik achter het stuur. Ook hier registreerde de zone Voorkempen de meeste overtredingen. Zone Grens telde de minste gsm-overtredingen.

Grafiek 8.2.g. Overtredingen GSM, 2017

Over meerdere jaren heen kent PZ Grens een status quo op het vlak van geregistreerd gsm-gebruik achter het stuur. Dit kan niet verhullen dat er in de tussenliggende jaren heel wat meer overtredingen waren. Alleen de zone Brasschaat telt veel meer geregistreerd gsm-gebruik door bestuurders. In politiezone Noord tekent zich zelfs een spectaculaire daling af.

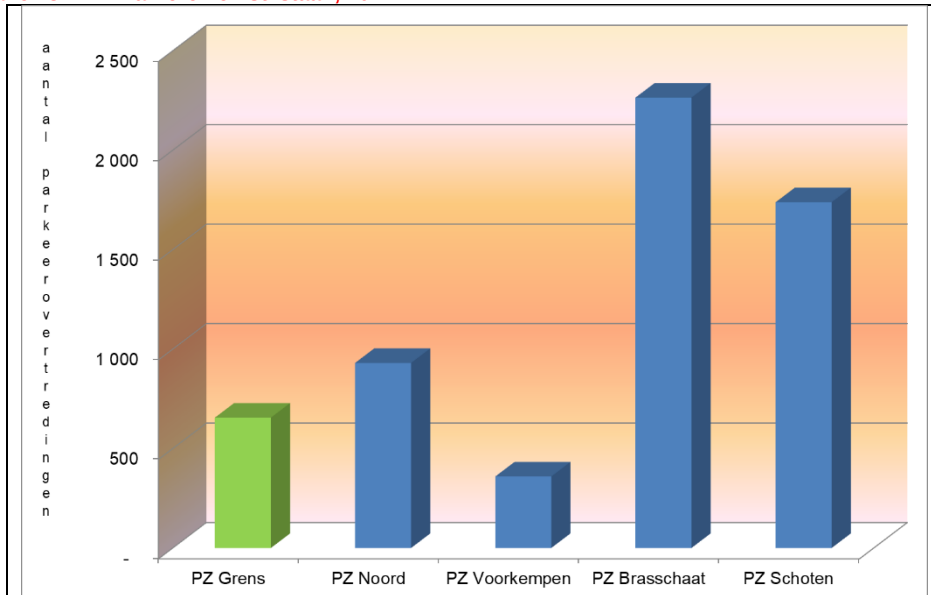
Tabel 8.2.c. Evolutie GSM

	2008	2010	2012	2014	2016	2017
Vlaams Gewest	100,00	101,54	92,25	95,12	91,78	93,88
Provincie Antwerpen	100,00	122,09	108,85	101,63	96,42	91,37
PZ Grens	100,00	107,45	148,94	114,89	161,70	101,06
PZ Noord	100,00	46,19	35,51	29,63	24,62	26,14
PZ Voorkempen	100,00	110,93	111,38	145,96	93,71	76,05
PZ Brasschaat	100,00	372,34	284,40	291,49	205,67	201,42
PZ Schoten	100,00	71,01	117,87	107,73	92,27	105,80

Bij de registratie van de parkeermisdrijven zijn de GAS-boetes nog niet meegeteld. In de federale politiestatistieken zijn de administratieve sancties niet opgenomen. Bij de parkeerovertredingen vallen

de zones Schoten en Brasschaat op. In deze zones stelt de politie veruit de meeste overtredingen vast. Grafiek 8.2.h. geeft aan dat vooral Brasschaat parkeerovertradingen registreert. In tweede orde vinden we dit terug bij Schoten. Als we naar de evolutie kijken in tabel 8.2.d., zien we dat binnen de PZ Grens het aantal vastgestelde overtredingen verdubbelde.

Grafiek 8.2.h. Parkeren en stilstaan, 2017

Het aantal overtredingen inzake parkeren nam de afgelopen 9 jaar toe binnen de politiezone Grens. Daartegenover liep het aantal overtredingen in de zones Noord en Voorkempen terug ten opzichte van 2008.

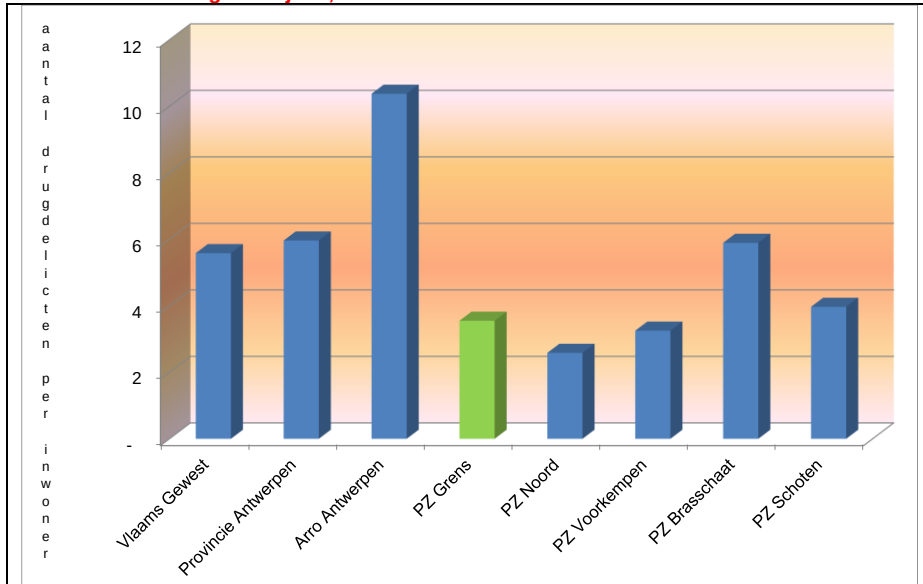
Tabel 8.2.d. Evolutie parkeren

	2008	2010	2012	2014	2016	2017
Vlaams Gewest	100,00	95,00	94,78	89,40	68,76	66,36
Provincie Antwerpen	100,00	95,03	88,49	78,55	72,57	70,69
PZ Grens	100,00	111,26	112,30	227,23	202,62	171,47
PZ Noord	100,00	39,77	32,31	39,47	37,72	45,32
PZ Voorkempen	100,00	99,35	82,00	113,91	69,56	58,76
PZ Brasschaat	100,00	109,49	133,58	158,79	152,56	210,60
PZ Schoten	100,00	104,40	100,85	164,96	165,08	212,21

8.3. Drugsmisdrijven

Een grensstreek trekt illegale transporten aan. Deze smokkel gaat vaak samen met een vorm van criminaliteit. Zeker aan de grens met Nederland wordt dan vaak gekeken naar drugsdelicten. In grafiek 8.3.a. staat het aantal drugsmisdrijven per 100 inwoners, geordend per politiezone. Opvallend hierbij is dat niet de aan Nederland grenzende zones (Grens, Noord) het vaakst worden geconfronteerd met drugsmisdrijven, maar eerder de zones die raken aan de stad Antwerpen (arrondissement en Brasschaat). De cijfers ontkrachten in zekere zin het vermoeden dat heerst over de grensregio's.

Grafiek 8.3.a. Drugmisdrijven, 2019

Tabel 8.3.a. presenteert de evolutie van het aantal drugsdelicten. Ook hier tekent zich een onverwachte patroon af. De druggerelateerde criminaliteit in de politiezones aan de Nederlandse grens (Grens en Noord) daalde de afgelopen jaren. De andere zones (Voorkempen, Brasschaat en Schoten) kregen dan weer te maken met een toename. De zogeheten drugsoorlog in de Antwerpse haven en de war on drugs in stad Antwerpen vormen een mogelijke verklaring.

Tabel 8.3.a. Evolutie drugmisdrijven

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlaams Gewest	100,00	88,05	85,84	50,15	82,88	96,76	90,97	95,26	97,73	105,64	108,90
Provincie Antwerpen	100,00	83,88	80,65	70,06	75,40	83,71	76,21	77,62	82,92	85,44	87,67
Arro Antwerpen	100,00	83,88	80,65	70,06	75,40	83,71	75,48	77,62	82,92	85,44	87,67
PZ Grens	100,00	58,59	33,41	24,47	48,71	46,12	42,35	53,88	64,94	46,59	47,76
PZ Noord	100,00	56,82	31,11	26,28	26,85	20,88	17,90	24,15	32,10	23,72	16,62
PZ Voorkempen	100,00	106,86	77,45	107,84	150,49	156,86	160,29	188,24	224,51	214,71	137,75
PZ Brasschaat	100,00	201,00	267,00	200,00	109,00	118,00	232,00	186,00	257,00	194,00	222,00
PZ Schoten	100,00	125,19	127,48	112,21	78,63	79,39	101,53	145,80	144,27	119,08	104,58

DEEL IV : PLANEET

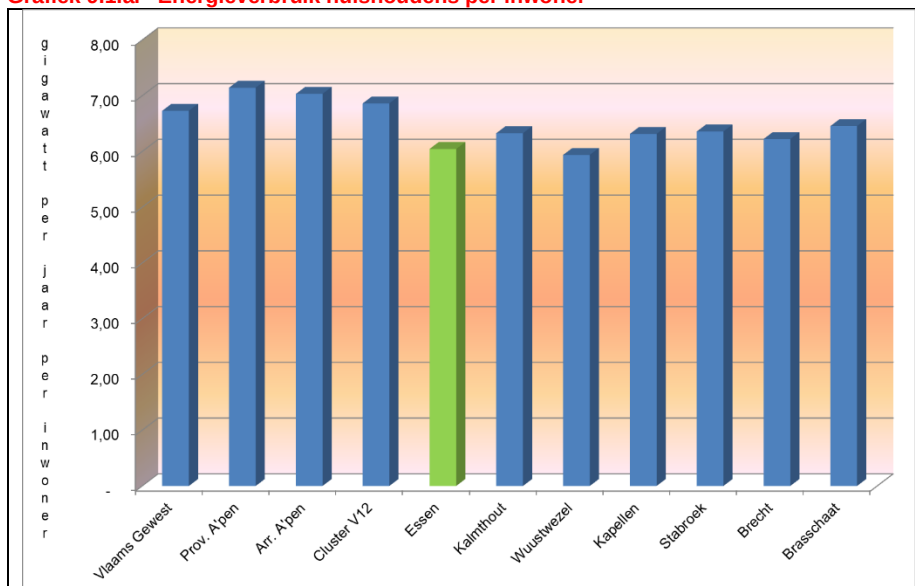
9. Technologie

In het negende hoofdstuk staat de technologie centraal. Hierbij schenken we vooral aandacht aan milieu en technologie.

9.1 Energie

Energie uit zich onder andere in het verzamelde energieverbruik voor verwarming van de gezinnen. Uitgedrukt in Gigawatt per jaar per inwoner drukt grafiek 9.1.a. dit verbruik aan. De grafiek leert dat elke inwoner in Essen jaarlijks gemiddeld 6,04 gigawatt verbruikt. Hiermee scoort Essen vergelijkbaar met de andere gemeenten. De grotere gehelen laten een groter gemiddeld verbruik optekenen per inwoner. Essen en Wuustwezel halen de laagste score, wat ons doet vermoeden dat een landelijke gemeente een lager gemiddeld verbruik kent dan inwoners in een stedelijke omgeving.

Grafiek 9.1.a. Energieverbruik huishoudens per inwoner

In het kader van het maatschappelijk debat inzake energieverbruik dat steeds meer aan belang wint, net als de milieudoelstellingen van Parijs, lijkt het evenzeer interessant om naar de evolutie van het energieverbruik te kijken. Tabel 9.1.a. geeft aan dat in alle gemeenten, en ook in de grotere gehelen, het huishoudelijk energieverbruik daalt. Op 10 jaar tijd daalde het verbruik in Essen gemiddeld met

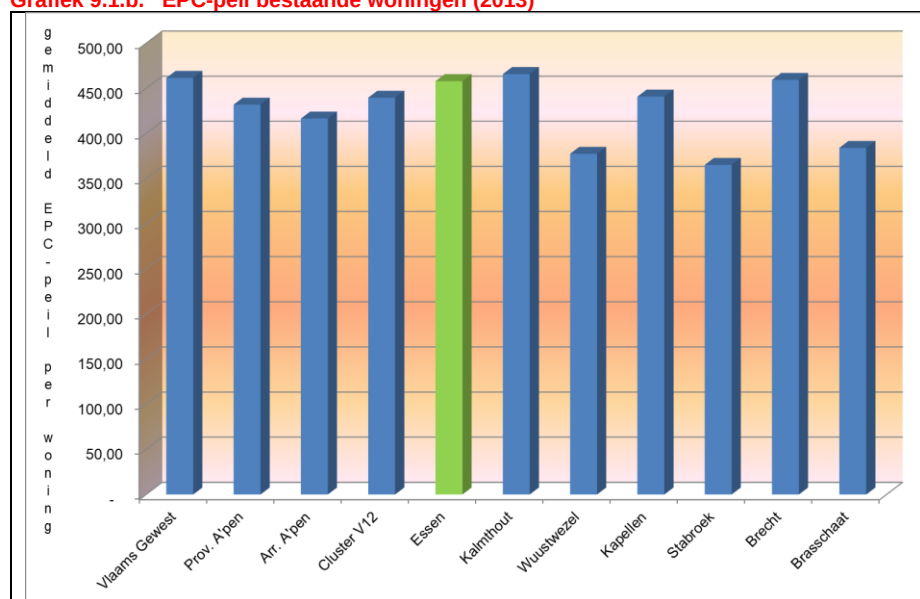
23,45 procent. Hiermee deed Essen met haar inwoners een grotere inspanning dan de omliggende gemeenten. We moeten evenwel opmerken dat het verbruik in Essen per inwoner in 2005 nog het hoogste was in vergelijking met de ons omringende gemeenten.

Tabel 9.1.a. Evolutie energieverbruik gezinnen

	2005	2007	2009	2011	2013	2014
Vlaams Gewest	100,00	94,78	93,22	80,38	93,60	76,53
Prov. A'pen	100,00	94,71	95,81	82,80	97,92	78,15
Arr. A'pen	100,00	94,46	96,02	82,91	98,18	77,74
Cluster V12	100,00	94,36	91,37	78,20	90,21	75,43
Essen	100,00	94,82	92,80	80,64	92,21	76,55
Kalmthout	100,00	96,37	101,08	87,53	104,42	83,29
Wuustwezel	100,00	94,80	98,69	86,58	102,48	81,39
Kapellen	100,00	95,42	98,10	85,99	102,69	81,44
Stabroek	100,00	96,48	100,52	88,48	105,16	82,96
Brecht	100,00	95,16	98,06	86,17	103,32	81,99
Brasschaat	100,00	96,13	100,21	87,87	105,20	83,47

Wanneer een woning verkocht wordt, moet de verkoop vergezeld zijn van een EPC-rapport. Dit energieprestatiecertificaat geeft de energiezuinigheid van een woning weer. Hoe lager het resultaat van het EPC-attest hoe beter de milieuvriendelijkheid van de woning. Goede prestaties in het kader van het EPC-attest kunnen een indicatie geven op gebied van kwaliteit van de woning en de leeftijd van de woning. In grafiek 9.1.b. staat de gemiddelde EPC-waarde. Essen scoort hier hoger dan Wuustwezel, Stabroek en Brasschaat. Essen haalt een score die vergelijkbaar is met de socio-economische cluster. Het gemiddelde in Vlaanderen en Kalmthout ligt een beetje hoger dan in Essen. Zoals al gemeld zou dit kunnen betekenen dat de kwaliteit van de verkochte huizen in Essen iets lager, of de leeftijd iets hoger is dan bijvoorbeeld in Wuustwezel.

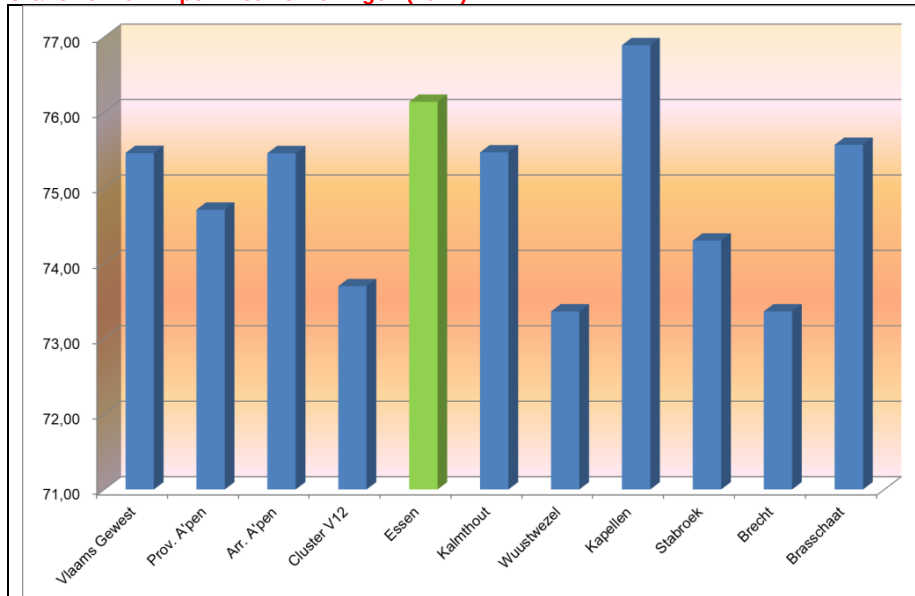
Grafiek 9.1.b. EPC-peil bestaande woningen (2013)

Een nieuwe woning moet bepaald E-peilen halen. Voor 2014 zien we dat een nieuwbouw in Essen een E-peil haalt van gemiddeld 76. Vanaf de bouwvergunningen die uitgereikt zijn in 2015 ligt het vereiste E-peil in Vlaanderen op 60. Later is dit nog verlaagd. Normaal gezien zou het E-peil vanaf

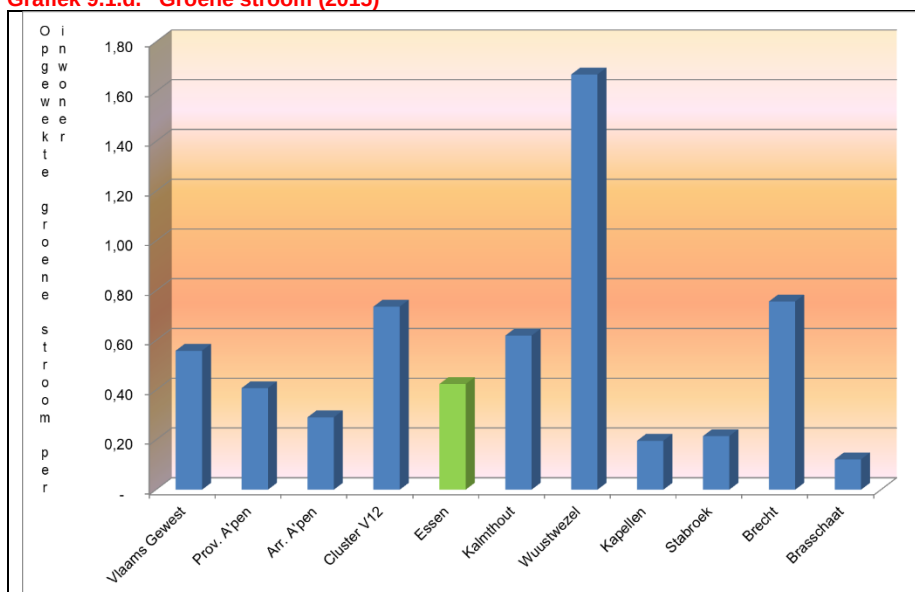
2015 dus moeten dalen. We merken ook dat behalve Kapellen alle andere gemeenten beter scoren dan onze gemeente.

Grafiek 9.1.c. E-peil nieuwe woningen (2014)

Naast het energieverbruik, geldt ook de opwekking van onze energie. De opwekking van groene stroom binnen de gemeente per inwoner staat in grafiek 9.1.d. Wuustwezel valt hier op. De combinatie van de windmolens naast de autostrade en de energierecuperatie bij de landbouwteelt in serres leveren voor Wuustwezel ter zake een belangrijke bijdrage. Essen scoort niet slecht ten opzichte van Kapellen, Stabroek en Brasschaat, maar blijft toch achter op Kalmthout, Brecht en de socio-economische cluster. De geïnstalleerde windmolens hebben een duidelijke effect. Zo vinden we windmolens terug in Essen, Kalmthout, Wuustwezel en Brecht, niet toevallig net de gemeenten die goed scoren als het gaat over de opwekking van groene stroom.

Grafiek 9.1.d. Groene stroom (2015)

De evolutie in de opwekking van groene stroom oogt spectaculair, zeker als de vergelijking start in 2006. In dat jaar was er amper sprake van groes stroom die opgewekt werd. Nog geen 10 jaar later is dit helemaal anders.

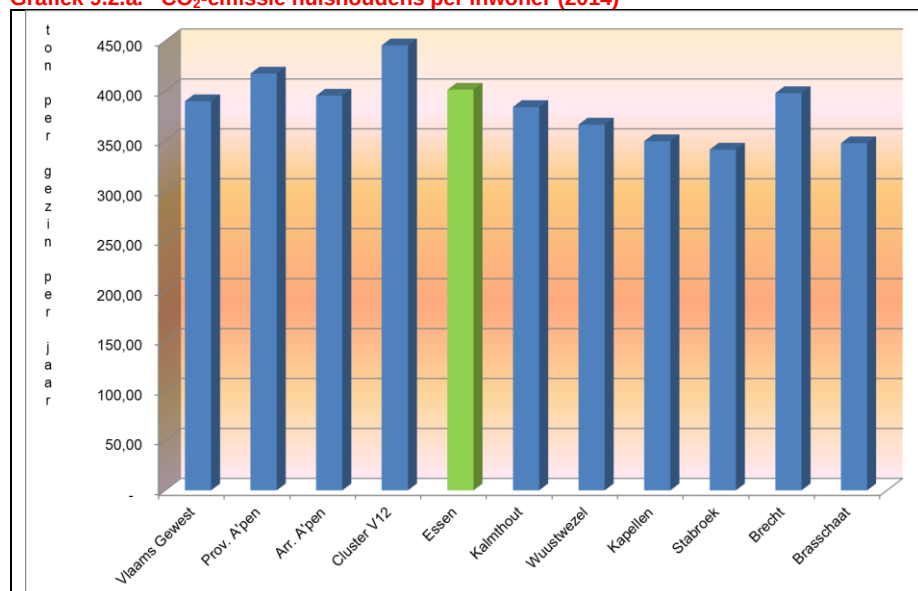
Tabel 9.1.b. Evolutie groenstroomvoorziening

	2006	2008	2010	2012	2014	2015
Vlaams Gewest	100,00	129,11	281,81	465,96	503,79	529,82
Prov. A'pen	100,00	179,33	487,34	959,61	1 087,71	1 187,41
Arr. A'pen	100,00	202,72	451,58	805,04	974,02	1 045,85
Cluster V12	100,00	167,27	431,40	1 051,87	1 314,06	1 374,18
Essen	100,00	3 090,91	18 663,64	47 145,45	69 054,55	71 090,91
Kalmthout	100,00	5 112,50	31 100,00	59 887,50	139 337,50	140 762,50
Wuustwezel	100,00	8 214,29	43 328,57	122 428,57	363 200,00	479 785,71
Kapellen	100,00	756,25	13 475,00	30 925,00	32 087,50	32 812,50
Stabroek	100,00	3 175,00	45 700,00	84 500,00	89 325,00	98 975,00
Brecht	100,00	109,23	193,08	375,32	564,91	572,96
Brasschaat	100,00	768,75	11 881,25	24 893,75	27 862,50	28 500,00

9.2 Afval

De CO₂-emissie die vrijkomt bij de verwarming van onze woningen is een weinig in het oog springende afvalvorm. Deze afval lozen we vrij in de open lucht, wat maakt dat we er vaak niet bij stilstaan. Grafiek 9.2.a. geeft de emissie door huishoudens per inwoner aan. Essen scoort beter dan de socio-economische cluster. Ten opzichte van de andere gemeenten (met uitzondering van Brecht) scoort Essen slechter. Met onze score van 28.750 ton CO₂-equivalenten scoren we 10 procent slechter dan Stabroek.

Grafiek 9.2.a. CO₂-emissie huishoudens per inwoner (2014)

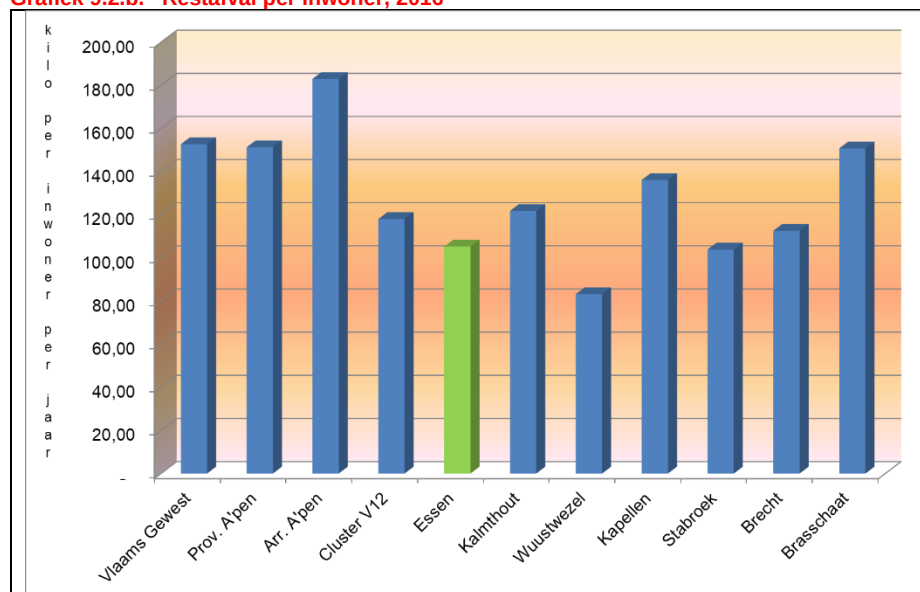
Grafiek 9.2.a. geeft enkel een momentopname. In tabel 9.2.a. kijken we naar de evolutie van laatste 10 jaar. Met een index 100 in 2005 zien we dat Essen een grote inspanning gedaan heeft inzake CO₂-emissies. Op 10 jaar tijd daalde de totale emissie in onze gemeente met 16,77 procent. De socio-economische cluster lieten ter zake een beter parcours optekenen.

Tabel 9.2.a. Evolutie CO2-emissies gezinnen

	2005	2007	2009	2011	2013	2014
Vlaams Gewest	100,00	96,24	95,27	83,51	98,50	81,00
Prov. A'pen	100,00	96,35	99,36	87,76	106,07	84,80
Arr. A'pen	100,00	95,93	99,43	87,89	106,68	84,57
Cluster V12	100,00	96,12	94,67	82,34	96,26	80,54
Essen	100,00	96,71	97,20	85,90	99,70	83,23
Kalmthout	100,00	96,98	102,06	90,41	109,67	87,25
Wuustwezel	100,00	97,36	103,35	92,59	112,24	89,54
Kapellen	100,00	96,07	98,86	87,15	104,42	83,09
Stabroek	100,00	97,89	102,53	91,03	109,47	87,24
Brecht	100,00	98,19	103,99	93,03	113,42	90,08
Brasschaat	100,00	96,17	99,50	87,73	105,46	84,21

Tabel 9.2.b. geeft de klassieke restafval per inwoner weer. Restafval is volgens OVAM gedefinieerd als huisvuil, grof vuil en PMD-afval. OVAM past ook een correctiefactor toe voor het opgehaalde straat- en gemeentevuil. In 2016 produceerde Essen met 105 kilo per inwoner minder restafval dan de socio-economische cluster. Enkel Wuustwezel scoort beter dan Essen. Hoe meer verstedelijkt, hoe slechter de score. Zo zien we dat het arrondissement Antwerpen veel hoger scoort dan Essen. Daarnaast tekent het Diftar-systeem een verschil op. Essen en Kalmthout heeft dergelijk systeem in 2016, Kapellen niet.

Grafiek 9.2.b. Restafval per inwoner, 2016

De vraag is of een beleid een invloed kan hebben op de opgehaalde kilo's. Om dit na te gaan, tekent tabel 9.2.b. de evolutie uit voor de periode 2005-2016. Met een index gelijk aan 100 in 2005, haalt Essen een score van 73,39 in 2016. Dit betekent dat in 2016 Essen 26,61 procent minder restafval per inwoner ophaalde. Dit is een spectaculaire daling. We tekenen in alle gemeenten een daling op. De evolutie in Essen is vergelijkbaar met deze in Kalmthout en Wuustwezel. Een "schok" zorgde in 2011 voor een eerste sprong in min. Een tweede plotse daling van de opgehaalde kilo's restafval per inwoner deed zich voor in 2016, gelijk met de invoering van het DIFTAR-systeem voor restafval. De grotere gehelen tekenen een kleinere daling van het restafval op.

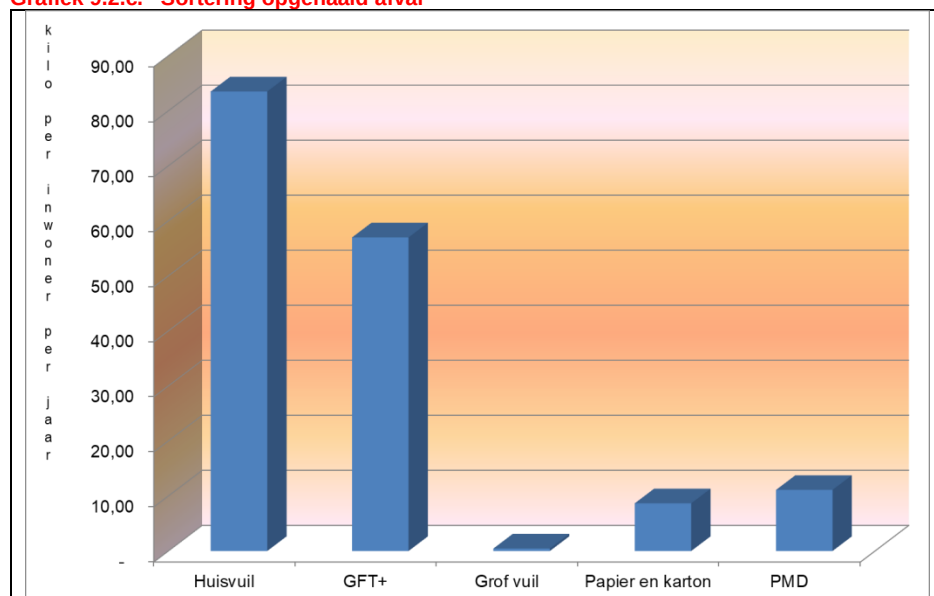
Tabel 9.2.b. Evolutie restafval

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2016
Vlaams Gewest	100,00	97,12	93,18	93,63	92,02	87,69	94,69
Prov. A'pen	100,00	93,64	88,70	91,54	89,09	83,43	92,62
Arr. A'pen	100,00	95,82	93,30	96,41	93,49	86,16	97,88
Cluster V12	100,00	96,39	92,85	91,51	89,33	86,90	87,10
Essen	100,00	90,16	83,86	75,85	76,82	78,32	73,39
Kalmthout	100,00	99,08	101,45	74,13	67,20	69,68	74,28
Wuustwezel	100,00	105,34	88,96	87,62	87,45	88,54	71,76
Kapellen	100,00	100,22	86,67	93,34	95,42	88,87	87,01
Stabroek	100,00	108,49	109,57	115,81	128,71	99,76	84,18
Brecht	100,00	94,38	94,49	94,12	99,20	105,25	97,82
Brasschaat	100,00	108,40	93,68	93,56	89,68	89,51	94,93

Als we spreken over afval, dan staat Vlaanderen ver in haar strijd voor de sortering. Dit was in het verleden anders. Om hier een zicht op te kunnen krijgen zetten we de verschillende opgehaalde fracties naast mekaar. Daarnaast kijken we ook naar de IGEAN-gegevens voor Essen in een historisch perspectief.

Grafiek 9.2.c. geeft duidelijk aan dat het grootste gedeelte dat afval dat in 2016 opgehaald werd, uitgedrukt in kilo per inwoner, nog steeds huisvuil is. Uiteraard zegt de kilomaat niets over het opgehaald volume, maar het is wel een graadmeter. Zo is PMD-afval groter in volume per kilo dan huisvuil. Bij GFT+-afval zouden we dan net het omgekeerde hebben. De grafiek geeft echter enkel een foto. In tabel 9.2.c. geven we de evolutie van de afvalsortering aan per inwoners vanaf 2008.

Grafiek 9.2.c. Sortering opgehaald afval

Als we kijken naar tabel 9.2.c., dan zien we dat het aantal kilo's opgehaald huisvuil per inwoner licht toename op 10 jaar tijd. De toename van het aantal Essenaren is hier al mee uitgefilterd door te werken met de maat per inwoner. Als we dit niet doen, dan bekomen we een toename van huisvuil van 9 procent op 10 jaar. We merken wel dat we een kantelpunt hebben gekend in 2015-2016. Waar het aantal kilo per inwoner voordien bleef toenemen, daalt het aantal kilo per inwoner sinds 2016. Wellicht is de invoering van het Diftar-systeem hier niet vreemd aan.

Tabel 9.2.c. Evolutie afvalsortering

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Huisvuil	100,00	101,23	101,53	111,05	107,75	109,66	110,70	111,54	105,74	101,44
GFT+	100,00	101,16	94,82	107,00	100,83	93,03	68,86	64,32	62,97	57,36
Grof vuil	100,00	63,84	85,55	127,43	80,05	72,10	53,47	30,42	49,56	33,45
Papier en karton	100,00	101,07	107,79	119,95	109,59	118,72	115,49	108,02	99,71	128,12
PMD	100,00	101,41	96,59	95,00	89,40	87,09	85,61	85,83	86,27	80,34

Het GFT+-afval tekent een andere evolutie uit. Als de index in 2008 gelijk is aan 100, dan is deze index constant gedaald sinds 2014 per inwoner. Voor 2014 merken we een nagenoeg constante lijn op. De grens van 2013 naar 2014 vertoont echter een trendbreuk die nadien niet weggevaagd is.

Een gelijkaardige evolutie, maar met kleinere hoeveelheden vinden we terug bij grof vuil. Een heel andere trend merken we bij papier en karton. Dit wil wel opvallend want we zouden verwachten dat met de toenemende digitalisering de papierberg zou verkleinen. Als we naar het aantal opgehaalde kilo's kijken, merken we echter dat het over een heel klein aantal kilo's gaat (8,66 kilo per inwoner in 2017).

Bij de PMD-verpakkingen zien we een dalende trend die constant is. Behoudens een kleine stijging in 2009, zien voor het overige het aantal kilo's PMD-afval dalen. In 2017 tekende we een relatief sterke daling op, maar de vraag is of deze daling een trend zal vormen of niet.

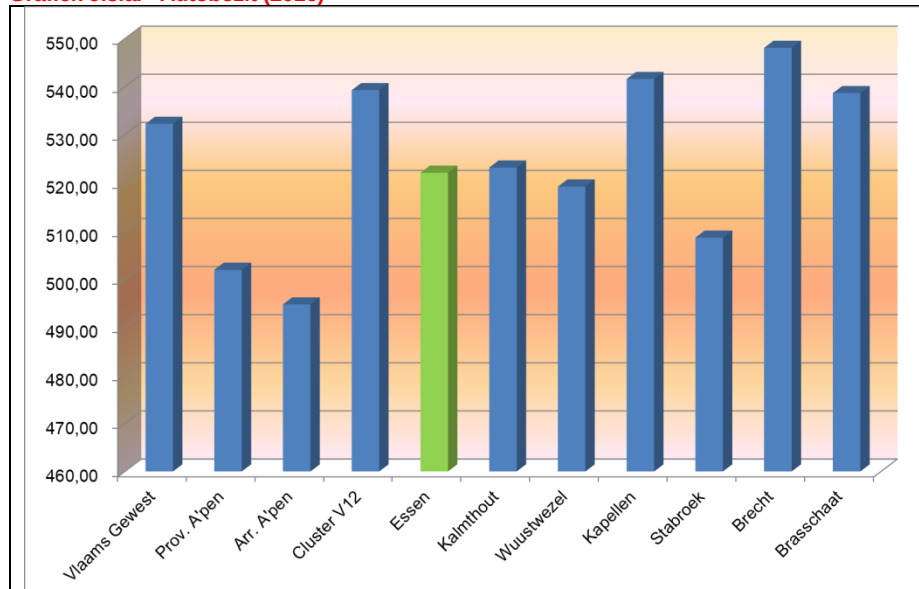
9.3 Verplaatsingen

In dit gedeelte kijken we naar de verplaatsingen in en rond Essen. Vergelijkende verkeerstellingen die in een reeks omgezet kunnen worden om te vergelijken met andere gemeenten bestaan niet direct. Daarom vormt voorlopig het aantal auto's dat de inwoners in onze gemeente bezitten een aanwijzing van de wijze van verplaatsing. Niet dat dit direct het gebruik aangeeft, maar het geeft wel een indicatie ter zake.

In grafiek zetten we het aantal auto's per inwoners uit in 2016. We merken dat Essen gelijkaardig scoort al Kalmthout en Wuustwezel. Opvallend is de lage score van het arrondissement en de provincie Antwerpen en Stabroek. Voor de twee grotere gehelen kunnen we hieruit afleiden dat de verstedelijking leidt tot een lager autobezit. Voor Stabroek geldt eigenlijk iets gelijkaardig. Stabroek heeft, geprangd tussen het district Bezali en het district stad Antwerpen, verbindingen die vergelijkbaar zijn met deze van de stad Antwerpen. Als we merken dat het autobezit per inwoner in onze (landelijke) cluster nog hoger is dan Essen, lijkt het er inderdaad op dat de verstedelijking leidt tot een lager autobezit, en daaruit afgeleid lager autogebruik.

Gezien het groeiend milieubewustzijn de laatste jaren, gecombineerd met de groei aan alternatieve vervoersmogelijkheden, zouden we kunnen veronderstellen dat het lagere autobezit in de eerder stedelijke omgevingen vooral een recentelijk fenomeen is, of toch op zijn minst recentelijk versterkt. Als we dan naar de evolutie in tabel 9.3.a. kijken, zien we dat allen vergelijkingseenheden een toename van het autobezit kenden. Vooral Essen en Brecht kenden een grote toename (met 11% op 11 jaar tijd). De kleinste toename vinden we terug in Stabroek. We zien inderdaad dat de gemiddelde jaarlijkse toename van het autobezit in de stedelijke omgeving van het arro en de provincie lager is dan in de eerder landelijk georiënteerde gemeenten.

Grafiek 9.3.a. Autobezit (2016)

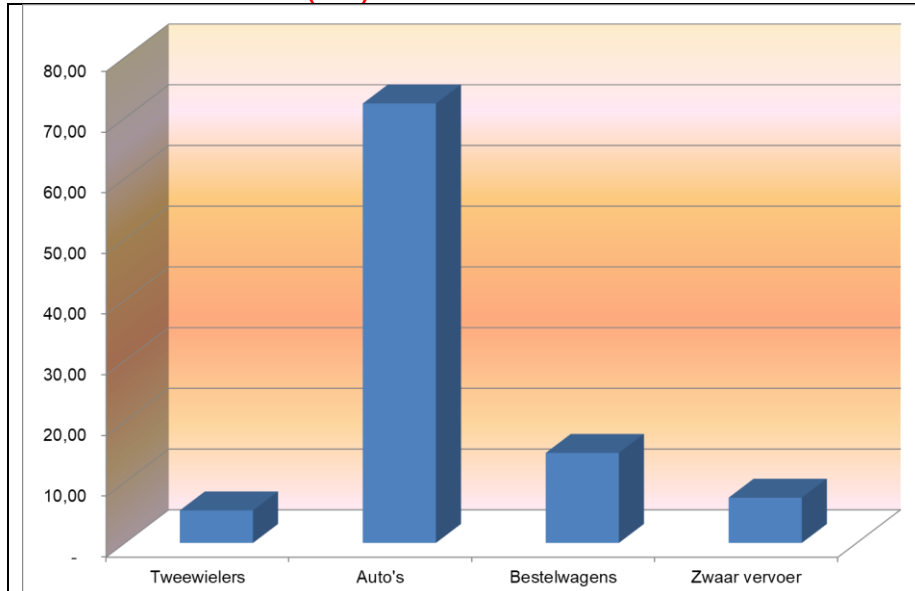

Tabel 9.3.a. Evolutie autobezit per inwoner

	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2016
Vlaams Gewest	100,00	101,28	102,64	105,53	106,18	107,80	109,89
Prov. A'pen	100,00	100,91	102,74	104,54	103,96	105,54	106,40
Arr. A'pen	100,00	100,03	101,73	103,60	104,04	106,54	107,51
Cluster V12	100,00	102,06	103,50	106,55	107,38	109,20	110,30
Essen	100,00	103,32	105,69	109,68	110,79	111,37	111,96
Kalmthout	100,00	101,79	103,62	106,29	105,62	107,76	108,82
Wuustwezel	100,00	102,53	102,37	105,65	106,60	108,80	109,05
Kapellen	100,00	101,68	103,22	106,55	105,91	108,08	109,06
Stabroek	100,00	100,63	100,78	103,27	104,04	104,29	103,91
Brecht	100,00	102,28	104,19	108,29	109,58	111,45	111,87
Brasschaat	100,00	102,02	103,40	106,68	107,67	108,93	109,72

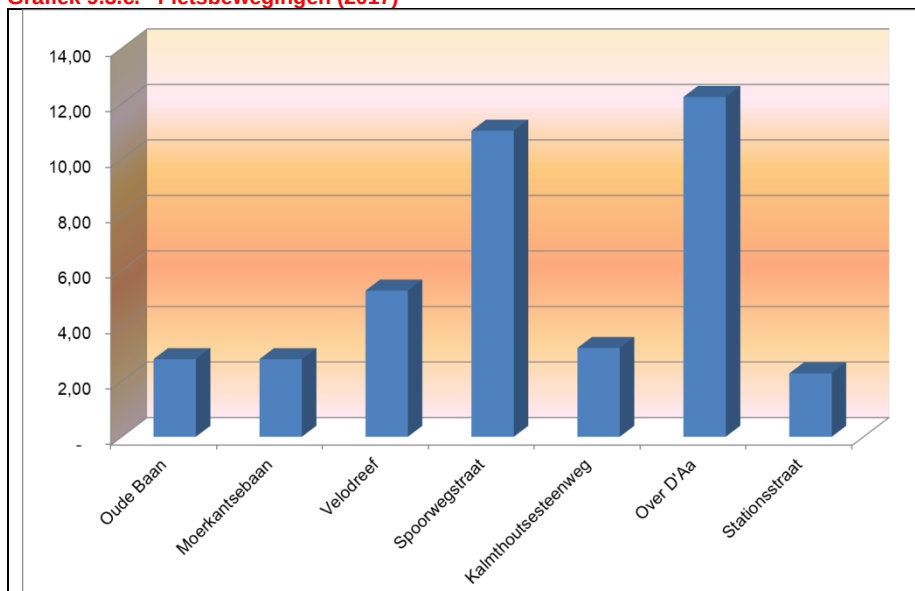
Autobezit is slechts één aspect van verplaatsingsgedrag. De gemeente heeft in het verleden verschillende verkeerstelling georganiseerd op verschillende plaatsen (Over d'Aa, Moerkantsebaan, Velodreef, Spoorwegstraat, Oude Baan, Stationsstraat en Kalmthoutsesteeweg). De resultaten van deze tellingen leiden tot de vervoersmodi waarvan de bewegingen het meest voorkwamen. Grafiek 9.3.b. geeft de totale foto weer in 2017. Uit de grafiek leiden we af dat het populairste vervoersmiddel de auto is. Met een aandeel van 72 procent scoort de auto veruit het beste van alle modi. In tweede instantie volgens bestelwagens en zwaar vervoer. De fiets is het minst populair gemeten vervoersmiddel. Dit is misschien logisch gezien de meetpunten.

Grafiek 9.3.b. Vervoersmodi (2017)

Grafiek 9.3.c. demonstreert het aantal fietsbewegingen. Vooral relatief hoge scores voor de Spoorwegstraat en Over D'Aa vallen op. De nabijheid van het station kan een eenvoudige verklaring vormen voor de spoorwegstraat.

Grafiek 9.3.c. Fietsbewegingen (2017)

Naast de cijfers (foto) op een bepaald moment, is ook de evolutie van de gebruikte vervoersmodi interessant. Tabel 9.3.b. zet 2011 op een index 100. Vervolgens geeft de tabel de aandelen van de verschillende vervoersmodi over de jaren heen. Wat in tabel 9.3.b. opvalt is de evolutie van het aantal bestelwagens. Op 7 jaar tijd is het aantal bewegingen met bestelwagens in Essen toegenomen met 70 procent. De toename is niet constant. Waar we een sterke toename kennen in 2012, zien we terug een daling in 2015. Ook het aandeel van het zwaar vervoer kent een stijging wanneer we naar begin en eindpunt van de meting kijken. Het zwaar vervoer laat evenwel grote schommelingen jaar na jaar

optekenen. Vermoedelijk heeft dit te maken met een aanwezigheid van een tijdelijke werf waar het zwaar vervoer heen moet.

Tabel 9.3.b. Evolutie aandelen vervoersmodi

Modus	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tweewielers	100,00	178,59	93,30	74,61	74,28	84,67	80,02	90,36
Auto's	100,00	97,75	85,18	83,58	86,72	93,99	88,64	91,37
Bestelwagens	100,00	77,33	211,31	224,42	220,37	162,30	169,63	170,98
Zwaar vervoer	100,00	85,34	140,07	160,05	125,92	104,35	166,85	120,16

Het aantal bewegingen met de auto en de tweewieler nam in vergelijking met 2010 af. Hoewel de fiets vanaf 2014 terug een opstoot lijkt te krijgen, daalde het fietsaandeel sterk tussen 2010 en 2013.

DEEL V : PARTNERSCHAPPEN

